

PÅ VEI

TEKSTBOK

Norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

ELISABETH ELLINGSEN • KIRSTI MAC DONALD

CAPPELEN DAMM

NORSKEHAVET

PÅ VEI

TEKSTBOK

Norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

ELISABETH ELLINGSEN • KIRSTI MAC DONALD

CAPPELEN DAMM

© CAPPELEN DAMM AS, 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Cappelen Damm AS er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov eller tillatt gjennom avtale med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Grafisk formgivning og bildebehandling: Ring Design, Ingunn Framgården
Omslagsdesign: Ring Design, Ingunn Framgården
Omslagsfoto fra Giske i Møre og Romsdal: 62 Nord, Scanpix
Forlagsredaktør og bilderedaktør: Liv Veum Seljevold

Sats og førtrykk: Ring Design, Ingunn Framgården
Trykk og innbinding: Livonia Print, Latvia, 2012

ISBN 978-82-02-34094-0

3. utgave

1. opplag

Nettressurser til læreverket:

www.pavei.cappelendamm.no

Informasjon om Cappelen Damms utgivelser:

www.cdu.no

www.cappelendammundervisning.no

www.cappelendamm.no

Forord

PÅ VEI er et begynnerverk i norsk. Læreverket gir en innføring i vokabular og språkstruktur, og det er tilrettelagt for undervisning på Spor 2 og Spor 3 etter siste revisjon av *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*, nivå A1 og A2.

På vei har en oversiktlig oppbygning og en jevn progresjon slik at det skal være lett å bruke både for kursdeltakere og lærere.

Læreverket *På vei* består av **tekstbok**, **arbeidsbok**, **ordlister**, **elev-cd**, **lærer-cd** og et innholdsrikt **nettsted** med stoff både for læreren og kursdeltakerne.

Emnene i **tekstboka** er hentet fra dagligliv, skole og arbeid. Muntlig bruk av språket står sentralt, og det er mange dialoger og forslag til samtaler og diskusjoner. Et utvalg nye ord, uttrykk og strukturer innføres i hvert kapittel.

Nye uttrykk, ny grammatikk og uttale presenteres i egne rammer. Her er det også praktisk samfunnsinformasjon og litterære tekster som kan brukes etter ønske og behov. Foran i tekstboka er det en oversikt over **tallord** og over hovedtrekk ved **uttalen** i norsk. Bakerst i tekstboka er det en **minigrammatikk** og en **ordliste**.

Arbeidsboka inneholder oppgaver som øver inn strukturer og vokabular fra tekstene. Til hvert kapittel er det uttaleøvelser og oppgaver som trener lytteforståelse. Alle kapitlene i arbeidsboka slutter med en oppsummeringsoppgave for å sjekke om kursdeltakerne har fått med seg de nye momentene i kapitlet.

Elev-cd-ene inneholder innleste tekster i tekstboka. **Lærer-cd-ene** inneholder uttale-, struktur- og lytteøvelsene fra arbeidsboka.

På vei-nettstedet inneholder ressurser for både kursdeltakere og lærere. Nettadressen er www.pavei.cappelendamm.no. Her finner kursdeltakerne varierte oppgaver til hvert kapittel som øver inn ny grammatikk, setningsoppbygning og nytt vokabular. Flere av øvelsene gir kursdeltakerne anledning til lyttetrening på egen hånd.

Lærerressursen på nettstedet inneholder variert tilleggstoff. Her kan læreren hente **illustrasjonene** fra bøkene, **ekstraoppgaver** til alle kapitlene og forslag til **undervisningsopplegg**. Alle kapitler inneholder minst én **tekstforståelsesoppgave**, der deltakerne skal trene på å forstå skjemaer og trekke ut hovedbudskapet i informasjonsmaterieell, som i Norskprøvene. I hvert tredje kapittel er det en **prøve** som oppsummerer hovedtrekkene i lærestoffet i de tre foregående kapitlene. Lærerressursen inneholder også en **fasit til arbeidsboka** og **tekstene til lytteoppgavene**.

Denne utgaven er en grundig revisjon. Ønsker og kommentarer fra lærere over hele landet har bidratt til endringene, og vi takker fagkonsulentene som har bidratt med nyttige kommentarer underveis.

Elisabeth Ellingsen Kirsti Mac Donald

Innhold

Side	
10	Uttale
10	Alfabetet
10	Vokalene
10	Konsonantene
11	Spesielle kombinasjoner
12	Tall
12	Tallord
12	Ordenstall
12	Årstall

NIVÅ A1

Side	Tekst 	Domene	Funksjoner	Grammatikk	Godt å vite
14	1 Hva heter du?	<i>Personlig/offentlig:</i> Om egen person. Land og språk	Hilse. Fortelle hva du heter og hvor du kommer fra. Staving. Spørre og snakke om land og språk. Si at man ikke forstår. Be noen om å gjenta noe	Personlig pronomen. Verb i presens. Spørreord. Ordstilling i helsetninger Uttale: a-lyd Stum <i>h</i> Uttale av enkeltord	Land og språk
14	A Jeg heter...				
17	B Hvor er du fra?				
19	C Hvordan staver du det?				
20	D På norskkurs				
24	2 Hva gjør de?	<i>Personlig/arbeidsliv:</i> Om egen person. Ukedager. Navn på yrker	Hilsningsfraser. Samtalefraser. Lage spørsmål og fortelle hva du gjør	Flere verb i presens. Ubestemt artikkel Uttale: e-lyd Uttale av enkeltord	
25	A Hva gjør du?				
27	B Haifa snakker med Magnus				
28	C Hvordan går det?				
31	D Hvor jobber de?				
31	E Ei uke				

Side	Tekst	Domene	Funksjoner	Grammatikk	Godt å vite
34 34 36 37 38 39	3 En god venn A På fest B Blir du med på kino? C Hva skjer? D Er du sjalu? E I kiosken	<i>Personlig:</i> Egen person og relasjoner til andre. Tall og enkel hverdagsmatematikk	Treffe folk. Invitere. Inngå avtaler. Handle i kiosken	Tall. Pronomen: objektsform. Substantiv ubestemt form, entall og flertall. Adverb: <i>hit – her, dit – der</i> Uttale: i-lyd f-lyd	Priser
45 46 47 50 51 54	4 Familieliv A God morgen! B Familien Bugge Dahl C Etter frokost D Hjem til middag <i>Matpakkespisevise</i>	<i>Personlig:</i> Om familien. Mat og måltider. Bolig	Fortelle om familien, mat og måltider. Snakke om ting i huset og daglige gjøremål. Fortelle hvor noe er plassert	Substantiv i bestemt form. Preposisjoner. Pronomen: <i>det, den</i> Uttale: y-lyd Stum <i>d</i> og <i>t</i>	Frokost og lunsj
55 55 56 58 62 63 68	5 Hva er klokka? A Klokka B Fra morgen til kveld C Jeg står opp klokka seks D Monica kommer for sent E På kafé <i>Hvem skal bake, og hvem vil smake?</i>	<i>Personlig:</i> Tid. Daglige rutiner, hjemme og ute.	Fortelle hva klokka er. Snakke om tider på dagen, daglige gjøremål, jobb og avtaler. Beklage. Bestille på kafé	Infinitiv med <i>å</i> . Modalverb + infinitiv. Refleksivt pronomen Uttale: å-lyd Trykk på 1. og 2. stavelse	Døgnet. Klokkeslett

Innhold

Side	Tekst	Domene	Funksjoner	Grammatikk	Godt å vite
69 70 71 72 76 79	6 Hva gjorde du i ferien? A På jobb etter ferien B Berit var i Trøndelag C Kristian var i Telemark D Hilde var hjemme <i>Neste sommer</i>	<i>Personlig/offentlig:</i> Ferieaktiviteter. Reiser og transport. Enkle trafikkregler. Ulike steder i Norge. Kart. Bibliotek	Fortelle om ferie-aktiviteter og reiser i Norge. Snakke om hva du gjorde i ferien. Kjøre billetter. Spørre om busstider. Spørre om tid og distanse. Snakke om trafikk og skilt	Verb i preteritum. <i>Ja, det er det.</i> <i>Ja, det gjør det.</i> Uttale: Trykk på ulike stavelser	Bibliotek. Trafikkskilt
80 82 83 84 87	7 I butikken A Emma må ha nye sko B I skobutikken C Et godt tilbud? D Tomater eller agurk?	<i>Personlig:</i> Kjøre klær. Tallberegning	Uttrykke seg i en butikk. Snakke om klær, farger, priser og størrelser	Adjektiv i ubestemt form. Pronomen: <i>Denne, dette og disse.</i> <i>Hvilken, hvilket og hvilke</i> Uttale: u-lyd	Størrelser på klær
90 90 91 92 94 96 98 98 99	8 Vær og årstider A Årstider og måneder B En dag i mars C En kald morgen D En frisk høstdag E Hva slags klima ...? <i>Regnværssang</i> <i>Det snør, det snør</i> <i>Tor med hammeren</i>	<i>Personlig/offentlig:</i> Vær og årstider. Klær	Fortelle om vær, klima og temperaturer. Snakke om årstider og måneder. Snakke om klær og hva man har på seg	Leddsetninger med <i>at</i> og <i>om</i> . Imperativ. <i>Derfor</i> og <i>fordi</i> . Svarord: <i>jo</i> Modifiserende adverb: <i>vel</i> Uttale: æi-lyd f-lyd	Temperaturer. Nedbør Gradestokk. Kompass

Side	Tekst	Domene	Funksjoner	Grammatikk	Godt å vite
100	9 Høytider og seremonier	<i>Personlig/offentlig:</i>	Fortelle om tradisjoner og feiringer.	Eiendomsord: <i>min, din, sin, vår.</i>	Fjøsningen
100	A Hva betyr jula for dere?	Høytider og feiring.	Snakke om eget livssyn.	Adverb: Det smaker <i>godt.</i>	Jul og nyttår
103	B Velkommen til bords!	Livssyn	Gå i selskap og uttrykke seg når man sitter til bords.	Uttale:	Påske
107	C Barnedåp		Lese matoppskrift	ç-lyd	Seremonier
				Trykk på 2. og 4. stavelse	

NIVÅ A2

Side	Tekst	Domene	Funksjoner	Grammatikk	Godt å vite
112	10 Et nytt liv	<i>Personlig/</i>	Fortelle om egen bakgrunn og erfaringer.	Eiendomsord: <i>hennes, hans, deres, sin.</i>	Om dugnad
113	A Kjærlighet og savn	<i>arbeidsliv:</i>	Uttrykke lengsel og glede.	Genitiv.	
114	B Pauls historie	Om yrkesmuligheter i Norge.	Snakke om aktiviteter i fritida.	Ordenstall.	
117	C Livet etter norskkurset	Om kultur og forventninger.	Fortelle om dugnad og 17. mai.	Årstall	
118	D Vi vant 3–1!	Om fritidsaktiviteter	Skrive invitasjon		
122	11 Helse	<i>Personlig/offentlig:</i>	Snakke om helsa og uttrykke at man er syk.	Verb: presens perfektum.	Fastlegen
122	A Hvordan går det?	Kropp og helse	Bestille time hos legen.	<i>Synes og tror</i>	Nødnummer
124	B En ny time hos legen	Kosthold	Snakke om kosthold.	<i>Hun sier at ..., Hun sa at ...</i>	
126	C En ulykke	Fastlege og sykehus	Samtale om hva du har gjort og hva du gjør nå	Tidspreposisjoner.	
130	12 Litt om Norge	<i>Offentlig/personlig:</i>	Fortelle om klima og natur.	<i>Mange og mye.</i>	Fakta om Norge.
131	A Norge er langt og smalt	Norge i store trekk: tall, geografi, topografi,	Snakke om stedet man bor på.	Stedspreposisjoner.	Fylker og byer.
133	B På safari	klima, flora og fauna.	Snakke om interkulturelle erfaringer.		Tall og diagrammer
135	C Typisk norsk?	Om kultur og kulturmøter			
137	D Et flerkulturelt samfunn				

Innhold

Side	Tekst	Domene	Funksjoner	Grammatikk	Godt å vite
139 140 143 144 148	13 Slik bor vi A Kollektiv eller egen leilighet? B Unnskyld, hvor er ...? C I byen eller på landet? <i>Hunden og ulven</i>	<i>Personlig:</i> Boformer. Personlig økonomi	Fortelle om egen bolig og hva man har i en bolig. Snakke om ulike boformer. Snakke om personlig økonomi og lese diagram. Spørre om veien og forklare hvor steder ligger	Adjektiv i komparativ og superlativ. Preposisjonsuttrykk og uttrykk for plassering	Å leie bolig. Ulike boligtyper. Personlig økonomi
149 149 151 152 153 154 156	14 Noen å være glad i A Familiebilder B Liv dekker bordet C Johannas eplekake D Et langt liv <i>Synes du om meg?</i> E Å bo sammen i Norge	<i>Personlig:</i> Om familie og familiemønster. Skikk og bruk. Bruk av nettet	Spørre og fortelle om familien og det å leve sammen. Snakke om sivil status. Fortelle om feiringer. Uttrykke positive og negative følelser. Betegne mål, vekt og lengde	<i>Som</i> -setninger. Adjektiv i bestemt form	Mål, vekt og lengde. Invitasjoner og takkekort
160 161 163 165 166	15 Hva slags jobb har du lyst på? A Hva driver dere med? B Borte fra jobben C Pablo får jobb D Hvordan finner du jobb?	<i>Arbeidsliv/offentlig:</i> Om arbeidsmarkedet, jobbsøking og CV. Om vikarbyråer og NAV. Om arbeidstid og lønn	Fortelle om arbeidserfaring, planer og ønsker. Søke jobb. Fortelle at man ikke kan komme på jobb. Gi og ta imot beskjeder	Leddsetninger – tid: <i>da, når, før</i> . Leddsetninger – betingelse: <i>hvis</i> . Sammensatte substantiv	Arbeidstid og lønn. CV. Sykemelding
169 170 172 174 176 177	16 Barnehage og skole A Javed skal begynne i barnehagen B Skolen i Norge C Amira får en telefon D Svein-Erik går i 10. klasse E Rett til utdanning	<i>Opplæring:</i> Barnehage og skole. Skolefag. Samarbeid skole – hjem. Utdanningsmuligheter i Norge	Snakke om barnehage og kontantstøtte. Fortelle om fag i skolen, hva man liker og ikke liker. Uttrykke ønske og usikkerhet. Snakke i telefonen	Ordstilling i leddsetninger	Barnehage og kontantstøtte. SFO. Leksehjelp. Foreldremøte. Konferansetime. Voksenopplæring

Side					
182	Minigrammatikk				
182	Setninger				
184	Substantiv				
187	Adjektiv				
189	Pronomen				
191	Determinativer				
194	Verb				
200	Adverb				
202	Preposisjoner				
204	Ordliste for kapitlene				
215	Alfabetisk ordliste				
223	Illustrasjoner				

Uttale

Alfabetet

1₁

= CD 1,
spor 1
(Elev-CD)

A a a	F f eff	K k kâ	P p pe	U u u	Z z sett
B b be	G g ge	L l ell	Q q ku	V v ve	Æ æ æ
C c se	H h hå	M m emm	R r err	W w dobbeltve	Ø ø ø
D d de	I i i	N n enn	S s ess	X x eks	Å å å
E e e	J j je (jodd)	O o o	T t te	Y y y	

1₂

= CD 1,
spor 2

Vokalene

kort	lang
a katt	tak
e legge	lege
i inne	mine
o rom	Polen
u Unni	bus
y fylle	by
æ ferre	fæl
ø øst	øve
å åtte	Åse

Vanligvis har vi kort vokal når det følger to konsonanter etter. Vi har lang vokal til slutt i ordet, og når det bare er én konsonant etter.

I ordlista markeres lang trykksterk vokal med **_** og kort vokal som har trykk, med **.**

Annen uttale

I noen ord uttaler vi **o** som **å**, og **u** som **o**:

o > **å** komme, sommer, Tom

u > **o** ung, tung, dum

1₃

= CD 1,
spor 3

Konsonantene

b bank	m mat
d du	n ned
f fin	p pen
g god	r ro
h hage	s si
j ja	t tall
k kom	v varm
l land	

Annen uttale

Foran **e**, **i** og **y** uttaler vi ofte **g** som **j**: geit, gi, gift, begynne

I noen fremmedord uttaler vi **g** som **f**: giro, generell

1
4= CD 1,
spor 4

Spesielle kombinasjoner

Diftonger

To vokaler sammen uttales som én lyd:

ei: vei, lei, sei, leilighet

ai: kai, hai, mai

øy: bøye, gøy, fornøyelse

au, eu: sau, maur, Australia, euro, Europa

Andre kombinasjoner

Disse kombinasjonene uttales normalt som én lyd:

kj, ki, ky: kjøre, kirke, kysse. (Lydskrift: ç)

skj, sj og sk (+ i, y, øy): skjære, sjal, ski, sky, skøyter. (Lydskrift: ʃ)

ng: sang, mange, ting. (Lydskrift: ŋ)

g og *h* er stum i disse kombinasjonene:

gj: gjerne, gjennom

hj: hjelpe, hjerne

hv: hvem, hva, hvor

Tall

1₅

Tallord

1	en/ei/ett *	13	tretten	40	førti	10 000	ti tusen
2	to	14	fjorten	50	femti	100 000	hundre tusen
3	tre	15	femten	60	seksti	1 000 000	en million
4	fire	16	seksten	70	sytti		
5	fem	17	syttten	80	åtti		
6	seks	18	atten	90	nitti		
7	sju (syv)	19	nitten	100	(ett) hundre		
8	åtte	20	tjue (tyve)	101	hundre og en		
9	ni	21	tjueen	200	to hundre		
10	ti	22	tjueto	345	tre hundre og førtifem		
11	elleve	30	tretti	1000	(ett) tusen		
12	tolv	31	trettien	5623	fem tusen seks hundre og tjue		

* **en** penn: – Hvor mange penner har du? – Jeg har **én**.
ei pølse: – Hvor mange pølser spiser du? – Bare **ei**.
et eple: – Hvor mange epler kjøper du? – Jeg kjøper **ett**.

1₆

Ordenstall

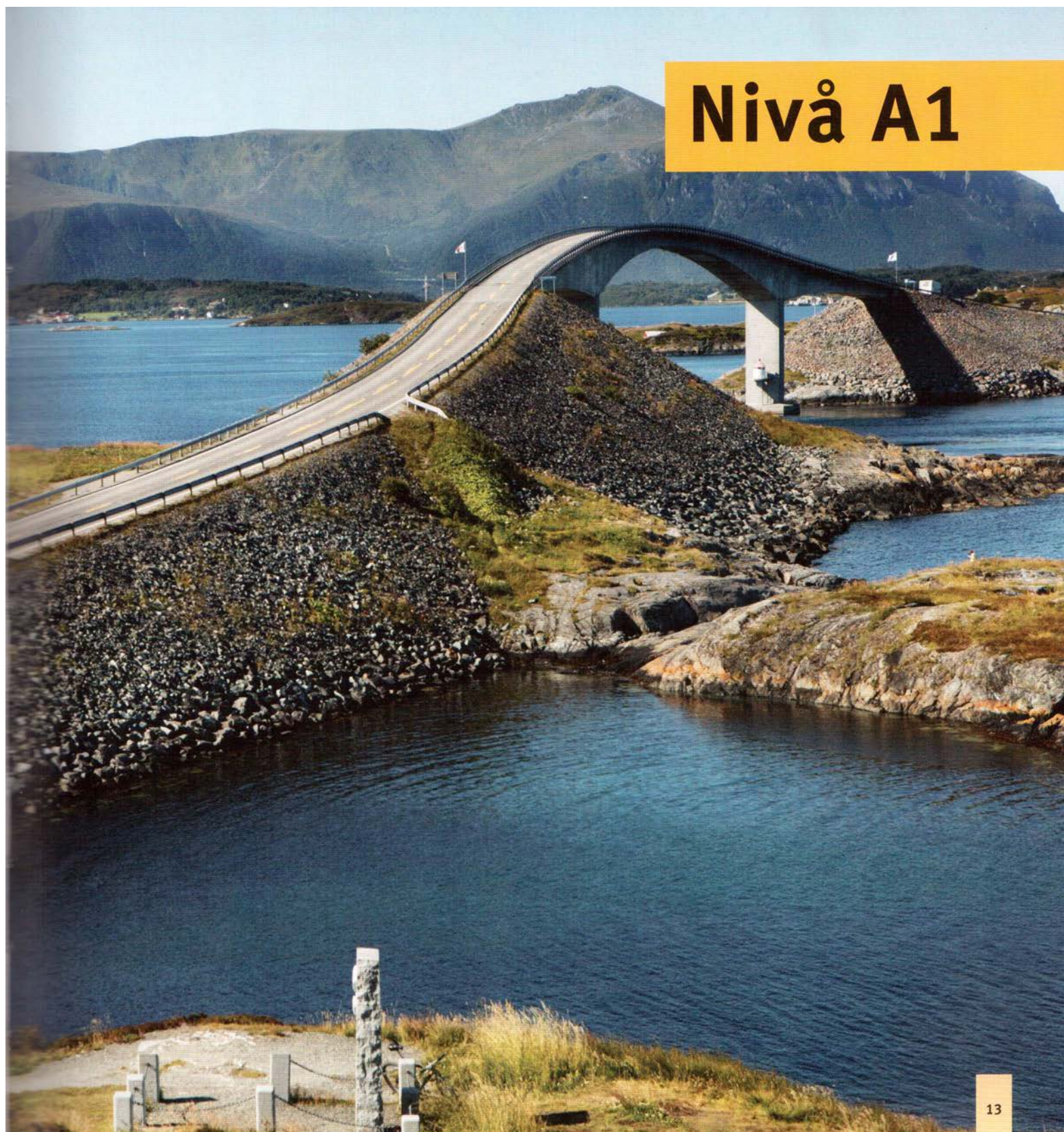
1. første	9. niende	17. syttende
2. andre	10. tiende	18. attende
3. tredje	11. ellevte	19. nittende
4. fjerde	12. tolvte	20. tjuende
5. femte	13. trettende	21. tjueførste
6. sjette	14. fjortende	22. tjueandre
7. sjuende	15. femtende	30. trettiende
8. åttende	16. sekstende	31. trettiførste

1₇

Årstall

1990	nitten nitti
1998	nitten nittiåtte
2000	to tusen
2003	to tusen og tre
2012	to tusen og tolv (Mange sier <i>tjue tolv</i> .)
2020	to tusen og tjue (Mange sier <i>tjue tjue</i> .)

Nivå A1

Kapittel 1

Hva heter du?

A Jeg heter ... **18**

God dag!
Jeg heter Anne Bjørnsen
og er fra Norge.
Jeg snakker norsk og
engelsk.

Hei!
Jeg heter Pablo Rodriguez.
Jeg kommer fra Argentina.
Jeg snakker spansk.

Hallo!
Jeg heter Monica Nowak
Jensen.
Jeg kommer fra Polen.
Jeg snakker polsk og tysk.

Hei!
Jeg heter Haifa Al Rammah.
Jeg kommer fra Irak.
Jeg snakker arabisk og
engelsk.

God dag!
Jeg heter Safer Adib
og kommer fra Somalia.
Jeg snakker somali og
italiensk.

Her er noen språk (men ikke alle) fra forskjellige land. Kjenner du andre språk?

Land	Offisielt språk	Noen andre språk
Afghanistan	pashto, dari	balutsji
Argentina	spansk	
Australia	engelsk	
Brasil	portugisisk	
Danmark	dansk	
England	engelsk	
Eritrea	tigrinja, arabisk	
Estland	estisk	russisk
Etiopia	amharisk	arabisk, tigrinja, tigré
Filippinene	filippinsk, engelsk	spansk, cebuano
Ghana	engelsk	akan, fanti, ewe
Gambia	engelsk, mandinka, wolof, fula	
India	hindi, engelsk	panjabi, urdu, bengali
Irak	arabisk, kurdisk	assyrisk, armensk
Iran	persisk	kurdisk
Kenya	swahili, engelsk	
Kina	kinesisk	
Latvia	latvisk	russisk
Litauen	litauisk	russisk, polsk
Mosambik	portugisisk	
Nigeria	engelsk	hausa, fulfulde, joruba, edo
Pakistan	urdu, engelsk	panjabi, sindhi, pashto
Polen	polsk	
Russland	russisk	
Senegal	fransk	wolof
Somalia	somali, arabisk	fransk, italiensk, engelsk
Spania	spansk	katalansk, galisisk, baskisk
Sri Lanka	singalesisk, tamil, engelsk	
Sudan	arabisk	nilotisk
Sverige	svensk	
Syria	arabisk	kurdisk, armensk
Thailand	thai	
Tyrkia	tyrkisk	kurdisk, arabisk
Tyskland	tysk	
USA	engelsk	spansk
Vietnam	vietnamesisk	fransk, kinesisk

- Hvilke språk snakker Safer, Pablo, Monica, Haifa og Anne?
- Hvilke språk snakker du?

B Hvor er du fra? 19

Anne: Hei, jeg heter Anne og er lærer.
Hva heter du?

Monica: Jeg heter Monica.

Anne: Hvor er du fra?

Monica: Jeg er fra Polen.

Anne: Hva heter du?

Safer: Jeg heter Safer.

Anne: Hvor kommer du fra?

Safer: Jeg kommer fra Somalia,
men nå bor jeg i Norge.

Kapittel 1 - Hva heter du?

- Hei, jeg heter ...
- Jeg kommer fra ...
- Jeg snakker ...
- Hva heter du?
- Hvor er du fra?
- Hvor bor du?

Pablo: Hei!
Haifa: Hei!
Pablo: Jeg heter Pablo.
Hva heter du?
Haifa: Jeg heter Haifa.
Jeg kommer fra Irak.
Hvor er du fra, Pablo?
Pablo: Jeg er fra Argentina.
Hvor bor du, Haifa?
Haifa: Jeg bor i Fjordgata.

Sammendrag

110

Safer er fra Somalia. Han snakker somali og italiensk. Monica er fra Polen. Hun snakker polsk og tysk. Anne er fra Norge. Hun snakker norsk og engelsk. Pablo er fra Argentina og snakker spansk. Haifa bor i Fjordgata. Hun er fra Irak og snakker arabisk.

Nå bor vi i Norge.

C Hvordan staver du det?

- Mann: Hei!
 Monica: Hei!
 Mann: Hva heter du?
 Monica: Monica Nowak Jensen.
 Mann: Er det Monica med *k* eller *c*?
 Monica: Med *c*.
 Mann: Hvordan staver du *Nowak*?
 Monica: Unnskyld, jeg forstår ikke.
 Kan du si det en gang til?
 Mann: Hvordan staver du *Nowak*?
 Skriver du N – O – V?
 Monica: Nå forstår jeg. Jeg skriver N – O – W – A – K.
 Mann: Mange takk.
 Velkommen, Monica.
 Monica: Takk skal du ha!
 Mann: Hvor kommer du fra?
 Monica: Fra Polen.

- Velkommen, Monica.
- Takk skal du ha!

Etternavn: *Jensen*
 Mellomnavn: *Nowak*
 Fornavn: *Monica*
 Nasjonalitet: *polsk*

- Hva heter du?
- Hvordan staver du det?
- Hva er etternavnet til Pablo? Safer? Haifa?
- Hvordan staver du det?

D På norskkurs **1**₁₂

Anne: Hvilke språk snakker du, Safer?
Safer: Jeg snakker somali og italiensk.

Anne: Og du, Haifa?
Haifa: Jeg snakker arabisk... Unnskyld, hva heter det på norsk?
Anne: Arabisk.
Haifa: Jeg snakker arabisk og engelsk.

Anne: Snakker du engelsk, Pablo?
Pablo: Nei, jeg snakker ikke engelsk.
Jeg snakker bare spansk.

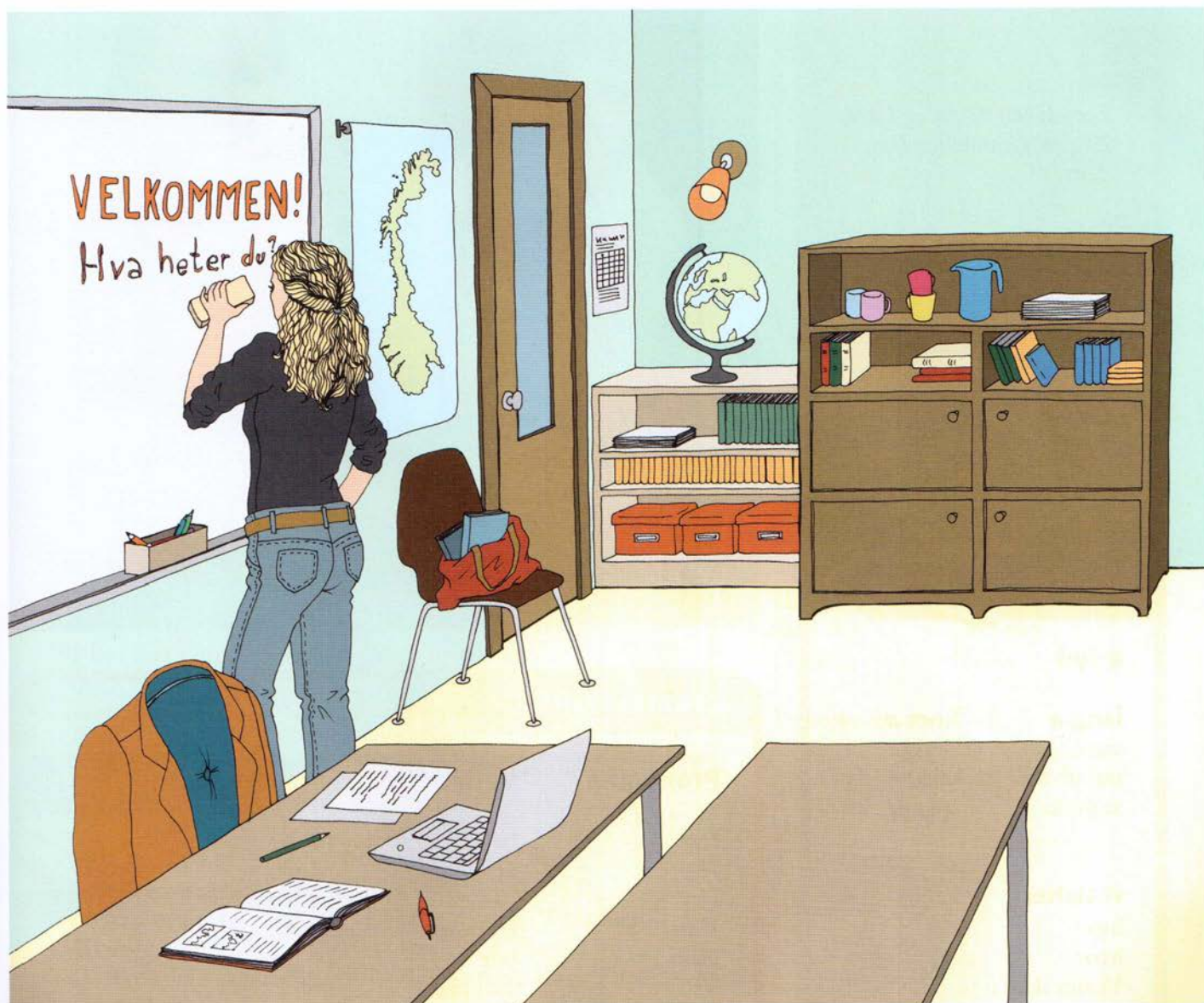
Gloria: Jeg forstår også litt spansk.
Jeg kommer fra Filippinene og snakker filippinsk og engelsk.

Anne: Og du, Irina?
Irina: Jeg kommer fra Latvia og snakker latvisk og tysk.
Jeg forstår litt russisk også.

Anne: Forstår du også russisk, Monica?
Monica: Nei, men jeg snakker polsk og litt tysk.
Anne: Og så snakker dere norsk!
Irina: Ja, men ikke mye.

Sammendrag **1**₁₃

Safer går på norskkurs. Gloria og Irina er også på norskkurs. De snakker med Anne. Hun er lærer. Gloria er fra Filippinene og snakker filippinsk og engelsk. Irina kommer fra Latvia og snakker latvisk og tysk. De snakker også litt norsk.

- Finn en globus, et kart, en stol, en pc, en lærer, en bag og ei tavle på tegningen.
- Kan dere flere ord fra klasserommet?

Kapittel 1 - Hva heter du?

- Fortell om Alina og Lars.
- Lag en samtale mellom dem.

Alina Kristova
St. Petersburg
Russland
Språk: russisk og tysk

Lars Berg Andersen
Trondheim
Norge
Språk: norsk og portugisisk

uttale

1₁₄

a-lyd

lang *a*

stave
fr̄a
arabisk

kort *a*

snakke
tak̄k
spansk

Vi skriver

hva
hvor

Vi sier ikke *b* foran *v*.

Vi sier

v̄a

v̄or

jeg
de
det

j̄ei
d̄i
d̄e

grammatikk

Pronomen

Jeg
Jeg
Du
Han
Hun
Vi
Dere
De

Verb

heter
er
går
kommer
bor
snakker
snakker
kommer

Anne.
norsk.
på norskkurs.
fra Argentina.
i Norge.
norsk.
sammen.
fra Polen.

Verb i presens ender på -r.

grammatikk

Setning

Verbet kommer på plass 2:

1	2		
	Verb		
Hun	kommer	ikke	fra Norge.
De	er		på norskkurs.
Nå	bor	han	i Norge.
Hva	heter		dere?
Hvor	kommer	du	fra?
	Snakker	de	engelsk?
	Kommer	du	fra Irak?

Spørsmål

Snakker du tysk?

Svar

Ja, jeg snakker tysk. /

Nei, jeg snakker **ikke** tysk.

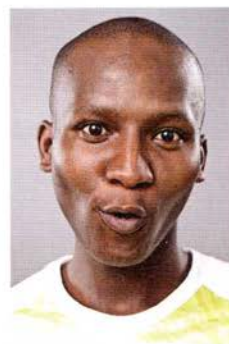
Og og **men** knytter sammen setninger:

Safer kommer fra Somalia, **men** nå bor han i Norge.
Nå bor han i Norge, **og** han går på norskkurs.

uttrykk

- Hva heter du?	- Jeg heter Safer.
- Hvordan staver du det?	- S - A - F - E - R.
- Hvor kommer du fra?	- Jeg kommer fra Somalia.
- Hvor bor du?	- Jeg bor i Norge.
- Hvilke språk snakker du?	- Jeg snakker somali og italiensk.
- Hvem kommer fra Latvia?	- Irina kommer fra Latvia.
- Hva heter det på norsk?	- Det heter ...
- Unnskyld, hva heter det?	- Det heter ...
- Unnskyld, jeg forstår ikke.	
- Kan du si det en gang til?	
- Nå forstår jeg.	

- Hei.	- Hei.
- God dag.	- God dag.
- Hallo.	- Hallo.
- Velkommen.	- Takk.
	- Tusen takk.
	- Takk skal du ha.

Kapittel 2

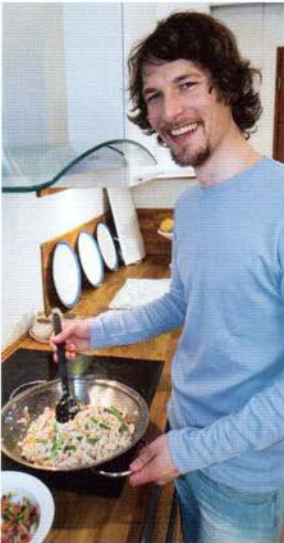
Hva gjør de?

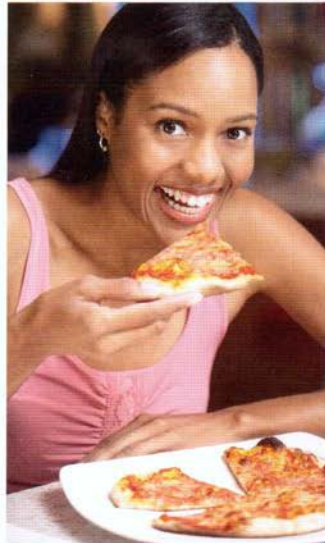
Tom og Lisa

Martin, Rune, Alan og Viktor

Roger

Sandra

Linda og Camilla

Anna

- Se på bildene. Hva gjør de?
- Se på side 25. Hvem sier hva?

A Hva gjør du?

– Hva gjør dere?
– Vi ser fotball på tv.

– Hei, hva gjør du?
– Jeg lager mat.

– Hva gjør dere?
– Nå drikker vi kaffe.

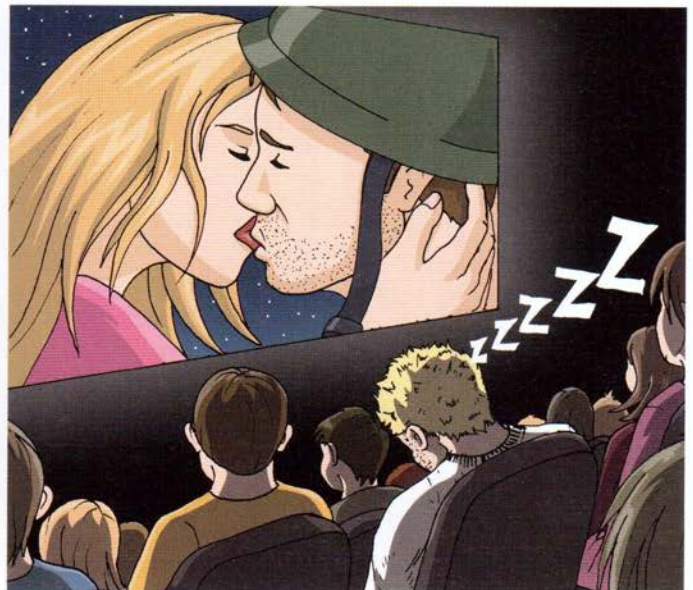
– Hva gjør de?
– Nå sover de.

– Hva gjør du?
– Jeg spiser!

– Hei! Hva gjør du nå?
– Jeg leser.

• Hva gjør dere?

B Haifa snakker med Magnus

116

- Magnus: Hei Haifa! Hyggelig å se deg!
 Haifa: I like måte.
 Magnus: Hva gjør du?
 Haifa: Ikke noe spesielt.
 Jeg drikker kaffe og leser en avis på nettet.
 Magnus: Er det en norsk avis?
 Haifa: Nei, jeg leser en engelsk avis.
 Jeg forstår ikke så mye norsk.
 Men jeg forstår engelsk ganske bra.
 Magnus: Du er fra Iran, ikke sant?
 Haifa: Nei, fra Irak. Jeg snakker arabisk.
 Magnus: Du er ganske flink i norsk også.
 Haifa: Unnskyld, kan du gjenta?
 Jeg forstår ikke.
 Magnus: Du er flink i norsk.
 Haifa: Hva betyr *flink*?

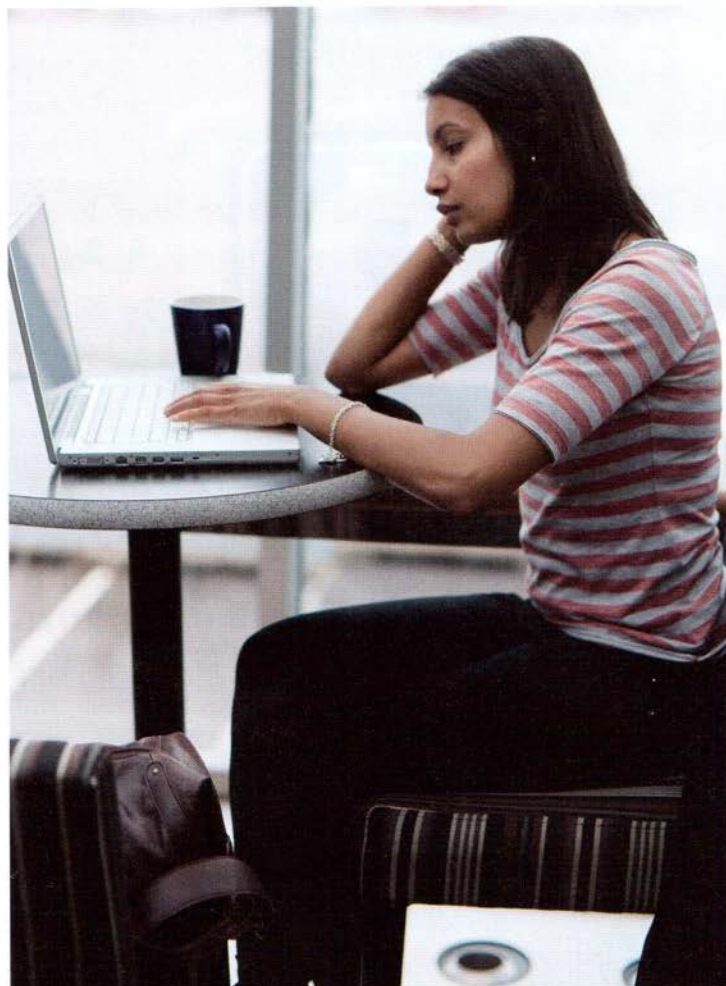
Sammendrag

117

Haifa og Magnus snakker sammen. Haifa leser en avis. Hun kommer fra Irak og snakker arabisk. Hun forstår også engelsk, men Magnus og Haifa snakker norsk sammen. Det går ganske bra.

- Hva gjør Haifa?
- Hva leser hun?
- Forstår hun engelsk?
- Snakker Magnus og Haifa engelsk sammen?
- Hvor kommer Haifa fra?

Hva betyr skiltene?

C Hvordan går det? 118

- Torunn: Hallo Haifa!
Haifa: Hei Torunn!
Dette er Magnus. Han kommer fra Bergen.
Han jobber på en ...
Hva heter det på norsk?
Magnus: Et verksted.
Haifa: Å ja! Han jobber på et verksted.
Magnus: Hei! Hyggelig å hilse på deg!
Torunn: I like måte. Hvordan går det, Haifa?
Haifa: Takk, bare bra. Og hvordan har du det?
Torunn: Ikke så verst. Men jeg jobber for mye.
Magnus: Hva gjør du?
Torunn: Jeg jobber på en restaurant. Jeg er kelner.
Og du, Haifa? Studerer du?
Haifa: Jeg går på norskkurs.
Torunn: Hvordan går *det*?
Haifa: Ganske bra. Jeg lærer mye.

Sammendrag

119

Haifa og Magnus snakker sammen. Torunn kommer, og hun hilser på Magnus. Torunn har det ganske bra, men hun jobber mye. Hun jobber på en restaurant. Magnus jobber på et verksted. Haifa går på norskkurs. Der lærer hun mye. De snakker norsk sammen, og det går fint.

Magnus jobber på et verksted.

Kapittel 2 - Hva gjør de?

- Snakk om tegningen.
- Les tekst D på side 31.
Finn personene på tegningen.
- Hva gjør de? Hvor jobber de?

D Hvor jobber de? 120

Amina Jensen er bygningsarbeider.
Anita Berg Olsen er taxisjåfør.
Kim Larsen er maler.
Bing Hao er parkeringsvakt.
Fatima Ali er student.

Helen Hansen er kelner og jobber på en restaurant.
Liv Astrid Ørstad er frisør og jobber i en frisørsalong.
Per Dal er tannlege og jobber på et tannlegekontor.
Harry Nilsen er farmasøyt og jobber på et apotek.
Nils-Erik Værnes er mekaniker og jobber på et verksted.

E Ei uke 121

Haifa

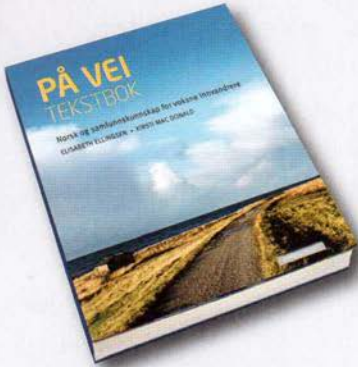
mandag	går på norskkurs
tirsdag	gjør hjemmearbeid
onsdag	går på norskkurs
torsdag	jobber på kafé
fredag	går på norskkurs
lørdag	kjøper mat, ser på tv
søndag	leser norsk og slapper av

Jan

mandag	studerer økonomi
tirsdag	studerer økonomi, trener
onsdag	jobber i matbutikk
torsdag	studerer økonomi
fredag	studerer økonomi, gjør husarbeid
lørdag	jobber i matbutikk, går på kino
søndag	går på tur og sover

- Hva gjør Haifa og Jan? Lag en samtale mellom dem.
- Hva gjør dere?
- Jobber dere?
- Når jobber dere? Hvor jobber dere?
- Når går dere på norskkurs?
- Hva gjør dere på lørdag? På søndag?

- Hva er *det*?
- Det er ei norsk bok.

Ei uke

1₂₂

mandag
tirsdag
onsdag
torsdag
fredag
lørdag
søndag

grammatikk

Substantiv, artikkel

Vi har ofte artikkel foran substantiv:

en kopp ei bok et eple

en: en butikk, en jobb, en skole, en kafé
ei/en: ei/en bok, ei/en avis, ei/en uke
et: et verksted, et apotek, et norskkurs

Se side 184

uttale

1₂₃

e-lyd

lang *e*
leser
dere
se

kort *e*
engelsk
gjenta
kelner

Vi skriver:

i like måte
også
hyggelig
gjør
gjenta
er
verksted

Vi sier:

i lige måde
åsså
hyggeli
jør
jenta
er
værkste

Vi sier ikke *g* i *-lig*.

Vi sier ikke *g* foran *j*.

Vi sier ofte *e*, ikke *e*, foran *r*.

- Dette er Eva.
- Hyggelig å hilse på deg.
- I like måte.

- Ha det bra!
- Ha det!

- Hyggelig å se deg!
- Dette er ...
- Hyggelig å hilse på deg!
- Hvordan går det?
- Hvordan har du det?

- I like måte!
- I like måte!
- Takk, det går bra. / Ganske bra.
- Bare bra. / Ikke så verst.

- Du kommer fra Irak, ikke sant?
- Du er flink i norsk.

- Unnskyld, kan du gjenta?
Jeg forstår ikke.

- Hva betyr *flink*?

- Det betyr *god, bra*.

- Hva gjør du?

- Jeg går på norskkurs.
- Jeg studerer.
- Jeg har jobb på en restaurant.
- Jeg er kelner.
- Jeg slapper av.
- Jeg går på tur.
- (På) lørdag går jeg på kino.

Hun gjør hjemmearbeid.
Hun gjør lekser.
Han gjør husarbeid.

Kapittel 3

En god venn

A På fest 1₂₄

Pablo: Velkommen!

Irina: Tusen takk, Pablo.

Jeg har en gave til deg. Vær så god!

Pablo: Åh! Ei eske med sjokolade. Tusen takk.
Jeg elsker sjokolade.

Irina: Der sitter to fra norskkurset, men hvem er det?

Pablo: Hvor?

Irina: Der borte.

Pablo: Å ja, det er Nelson. Han er en god venn.

Irina: Heter han Nelson?

Pablo: Vi sier Nelson, men han heter Thomas.
Thomas Nelson.

(Roper:) Thomas!

Irina: Nei, nei, Pablo.

Pablo: Thomas er hyggelig. Nå kommer han hit.

Vær så god!

Tusen takk.

Thomas kommer.

Thomas: Hei!
 Pablo: Irina, dette er Thomas.
 Thomas: Hei Irina. Hyggelig å hilse på deg.
 Irina: I like måte.
 Thomas: Hvor kommer du fra?
 Irina: Fra Latvia.
 Thomas: Jeg kommer fra New Zealand.
 Hva gjør du, Irina?
 Irina: Ingenting. Jeg står bare her.
 Thomas: Jeg mener: Jobber du eller studerer du?
 Irina: Jeg er student.
 Thomas: Hva studerer du?
 Irina: Jeg studerer norsk.
 Thomas: Går det bra?
 Irina: Ganske bra.
 Thomas: Så fint. Vi ses.
 Irina: Hei.

Sammendrag

1₂₅

Irina er på fest hos Pablo, og han får ei eske med sjokolade av henne. Pablo er glad i sjokolade. Irina snakker med Thomas, en venn av Pablo. Han er hyggelig.

- Pablo har fest, og Irina kommer. Hva sier han?
- Han får en gave. Hva får han?
- Hvem er Thomas?
- Hva heter han til etternavn?
- Hvor kommer han fra?

B Blir du med på kino? **1**₂₆

Mobilen til Irina ringer:

- Irina: Hallo? Det er Irina.
Thomas: Hei, det er Thomas.
Irina: Hei Thomas. Takk for sist.
Thomas: I like måte. Du, blir du med på kino?
Det går en film fra Latvia på Scala.
Irina: Ja, gjerne. Det har jeg lyst til. Når da?
Thomas: Kan du på fredag eller lørdag?
Irina: Fredag kan jeg ikke, men lørdag går bra.
Thomas: Fint. Da kjøper jeg to billetter til lørdag klokka sju.
Vi ses!
Irina: Ja, det gjør vi.

Sammendrag

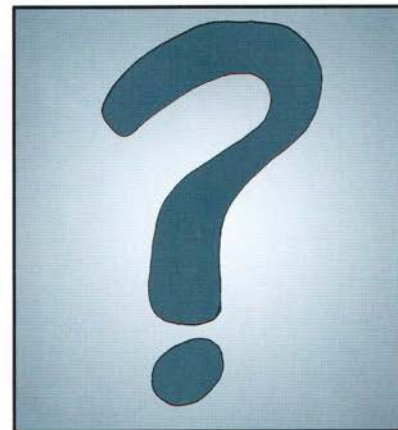
1₂₇

Thomas ringer til Irina og inviterer henne på kino. Irina kommer fra Latvia, og nå går det en film fra Latvia på Scala. Irina blir glad. Hun blir gjerne med på kino, og Thomas kjøper to billetter til lørdag klokka sju.

- Hva ser dere på tegningene på side 37?
- Hva skjer etterpå, tror dere?

C Hva skjer?

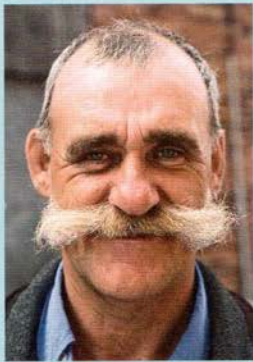
D Er du sjalu? 128

Irina og Thomas er ofte sammen. De sitter i en park, og Irina taster på mobilen.

- Thomas: Hva gjør du?
Irina: Jeg svarer på en melding fra Vidar.
Thomas: Hvem er det?
Irina: En gammel venn.
Thomas: Hvor bor han?
Irina: På Lillehammer.
Thomas: Hva gjør han?
Irina: Han er musiker.
Thomas: Hvor gammel er han?
Irina: Han er 34 år. Hvorfor spør du så mye?
Thomas: Fordi jeg er nysgjerrig.
Irina: Er du sjalu?
Thomas: Nei, men nå går jeg en tur i kiosken.
Irina: Kjøper du en sjokolade til meg?
Thomas: Nei.
Irina: Å, du er så dum!

Hvem – hvor – hva – hvor gammel?

Navn: Morten Stenberg
Bor: Haugesund
Yrke: Konsulent
Alder: 52 år

Navn: Kamilla Olsen
Bor: Narvik
Yrke: Student
Alder: 21 år

Hvem er det?
Spør hverandre.

E I kiosken 129

Dame: Vær så god!
Thomas: VG og Aftenposten, takk.
Dame: Beklager, men vi har ikke VG.
Thomas: Da tar jeg Dagbladet.
Dame: Noe annet?
Thomas: Ja, ei flaske blå Farris og ei pølse med brød.
Forresten, hvor mye koster et eple?
Dame: 7 kroner.
Thomas: Jeg tar et eple – nei, to epler.
Dame: Var det alt?
Thomas: Ja, nei ... En sjokolade.
Dame: Unnskyld?
Thomas: En stor sjokolade. Jeg tar den der.
Hvor mye blir det?
Dame: Det blir 125 kroner.

130

Sammendrag

Thomas og Irina sitter i en park, og Irina sender en melding til en gammel venn. Thomas er litt sjalu og går i kiosken. Der kjøper han to aviser, ei flaske mineralvann, to epler og ei pølse med brød. Han tenker på Irina. Hun har lyst på sjokolade, og Thomas kjøper en stor sjokolade til henne. Han er ikke dum og sjalu, nei.

Tallord

15

1 en/ei/ett *	13 tretten	40 førti
2 to	14 fjorten	50 femti
3 tre	15 femten	60 seksti
4 fire	16 seksten	70 sytti
5 fem	17 sytten	80 åtti
6 seks	18 atten	90 nitti
7 sju (syv)	19 nitten	100 (ett) hundre
8 åtte	20 tjue (tyve)	101 hundre og en
9 ni	21 tjueen	200 to hundre
10 ti	22 tjueto	345 tre hundre og førtifem
11 elleve	30 tretti	1000 (ett) tusen
12 tolv	31 trettien	5623 fem tusen seks hundre og tjuetre

* **en** penn: – Hvor mange penner har du? – Jeg har **én**.
ei pølse: – Hvor mange pølser spiser du? – Bare **ei**.
et eple: – Hvor mange epler kjøper du? – Jeg kjøper **ett**.

Se side 12

godt å vite**Slik sier vi priser:**

Det blir 98 kroner.	(nittiåtte kroner)
De betaler 260 kroner.	(to hundre og seksti kroner)
Den koster 18,50.	(atten femti eller atten kroner og femti øre)

BRØDVARER

Grovbrød 31,-
 Formloff 26,-
 Rundstykker 8,-

TILBUD

Kjøp 3, betal for 2!
 3 wienerbrød 24,-
 3 cupcakes 40,-

- Hva ser dere på tegningen?
- Hva koster et rundstykke? Hva koster en kuleis? Lag spørsmål og svar.

grammatikk

hit – her

Han kommer **hit**.

Nå er han **her**.

Se side 200

dit – der

Han går **dit**.

Nå står han **der**.

Se side 189

Pronomen

Subjektsform

jeg
du
han
hun
vi
dere
de

Objektsform

De ringer til **meg**.
De ringer til **deg**.
De ringer til **ham**.
De ringer til **henne**.
De ringer til **oss**.
De ringer til **dere**.
De ringer til **dem**.

grammatikk

Substantiv

Ubestemt form, entall og flertall

Substantiv får vanligvis *-(e)r* i flertall, ubestemt form.

	entall	flertall
Hankjønn	en venn en sjokolade	mange venner mange sjokolader
Hunkjønn	ei flaske	mange flasker
Intetkjønn	et eple	mange epler
Intetkjønnsord med én stavelse får ikke endelse i flertall:		
	et brød et kurs	mange brød mange kurs

uttale **1**₃₁

i-lyd

lang *i*

sjer
hjt
Irina

kort *i*

hjlse
sjtter
jikke

f-lyd

Vi skriver:

vær så god
norsk
sjokolade
sjalu

Vi sier:

væsego eller *væresego*
nåfke eller *nårsk*
fokolade
salu

Du skriver *rs*, og
du sier *f* eller *rs*.
Du skriver *sj*, men
du sier *f*.

uttrykk

- Velkommen!
- Vær så god!
- Hyggelig å hilse på deg.
- Takk for sist.

Mobilen *til* Irina ringer.
Hun gir en gave *til* ham.
Han får en gave *av* henne.
Han er en venn *av* Pablo.
Han er glad *i* sjokolade.
Hun blir *med* på kino.

- **Hvor gammel** er han?
- **Hvorfor** spør du?

I telefonen:

- Hallo. / Hallo, det er Irina.
- Vi ses.

I kiosken / i butikken:

- Vær så god!
- Beklager, vi har ikke VG.
- Noe annet?
- Var det alt?

Kunde:

- Hva koster et eple?
- Hvor mye blir det?

- Tusen takk.
- Tusen takk. / Mange takk.
- I like måte.
- I like måte.

- Han er 34 år.
- **Fordi** jeg er nysgjerrig.

- Hei, det er Thomas.
- Vi ses. / Ja, det gjør vi.

- VG, takk.
- Da tar jeg Dagbladet.
- Nei takk, det er alt. / Ja takk, et eple.
- Ja takk. / Ja.

Selger:

- Det koster 7 kroner.
- Det blir 125 kroner.

Kapittel 4

Familieliv

1³²

- 1 en gutt
- 2 ei jente
- 3 ei brødskive
- 4 en melkekartong
- 5 en kniv
- 6 ei skje
- 7 en tallerken
- 8 et bord
- 9 et vindu
- 10 en stol
- 11 et kjøleskap
- 12 en komfyr
- 13 en mann
- 14 ei dame
- 15 en benk

- Hva ser dere på tegningen?
- Hva gjør de?

A God morgen! 133

- Henrik: Hei, Emma! God morgen.
Emma: God morgen. Å, jeg er så trøtt!
Henrik: Det hjelper med litt frokost.
Her er to brødkiver, ei med salami og ei med syltetøy.
Vær så god.
Emma: Takk. Hvor er melka?
Henrik: Den står på bordet.
Jonas: Pappa, mat! Jeg er sulten.
Henrik: Her har du ei brødskiye med ost.
Har du lyst på et glass jus, Marianne?
Marianne: Ja, takk.
Henrik: Hvordan går det med kaffen?
Marianne: Den er snart ferdig.

- Emma: Hvor er sekken?
Henrik: Den står under bordet.
Og matpakka ligger på bordet.
Emma: Hva er det på brødet?
Henrik: Leverpostei og ost.
Og så får du et eple.
Emma: Hvor er eplet? Jeg ser det ikke.
Marianne: Huff! Det ligger på gulvet.
Men nå er kaffen ferdig!
Henrik: Oi. Jeg har ikke tid til kaffe.
Bussen går snart.
Emma, er du klar?
Emma: Snart. Jeg finner ikke kammen.
Marianne: Her er en hårbørste. Sånn. Nå er du fin på håret.
Men hvor er Jonas?

B Familien Bugge Dahl 134

Marianne Bugge og Henrik Dahl er gift.

Marianne er 37 år og Henrik er 39.

Marianne er konsulent og jobber på et kontor.

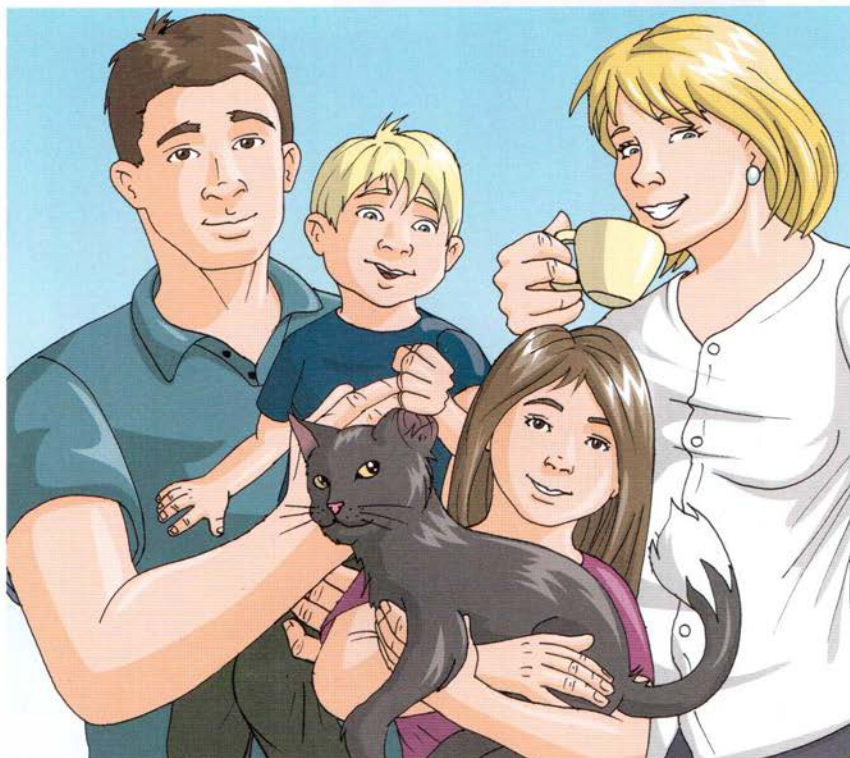
Henrik er lærer og jobber på en skole.

De har to barn, ei datter og en sønn.

Dattera heter Emma og er sju år.
Hun går på skolen.

Sønnen heter Jonas.
Han er tre år og går i barnehagen.

De har også en katt.
Den er fire år og heter Pus.

135

Marianne er	<i>kona</i>	til Henrik og	<i>mora</i>	til Emma og Jonas
Henrik er	<i>mannen</i>	til Marianne og	<i>faren</i>	til Emma og Jonas.
Emma er	<i>søstera</i>	til Jonas og	<i>dattera</i>	til Henrik og Marianne.
Jonas er	<i>broren</i>	til Emma og	<i>sønnen</i>	til Henrik og Marianne.
Emma og Jonas er	<i>barna</i>	til Marianne og Henrik.		
Marianne og Henrik er	<i>foreldrene</i>	til Emma og Jonas.		

- Har dere familie?
- Hvor har dere familie?
- Har dere barn? Sønner? Døtre?
- Går de i barnehage eller på skolen?
- Har dere søstre eller brødre?

Hvor ...?

136

Matpakka til Emma ligger **på** bordet.
Den ligger **mellom** koppen og glasset.
Skolesekken står **under** bordet.
Eplet ligger **på** gulvet **under** bordet.
Det er melk **i** glasset.
Jonas står **bak** døra.

- Se på tegningen på side 45.
- Hvor er tingene?

godt å vite

Frokost

Mange spiser brød med pålegg til frokost. Pålegget er for eksempel ost, skinke, syltetøy, egg eller leverpostei. Mange spiser også havregrot eller kornblandinger med frukt og melk eller yoghurt. Det er vanlig å drikke jus, melk og kaffe eller te.

Lunsj

Det er ganske vanlig å ha **matpakke** med på jobben eller på skolen. I matpakka er det noen skiver brød med pålegg. Matpakka spiser man til lunsj. Mange har også med frukt – et eple, en banan eller en appelsin. På mange skoler og arbeidsplasser er det **kantine**, og man kan kjøpe smørbrød, varm mat eller salat til lunsj.

- Hva har du lyst på til frokost?
- Hva spiser og drikker du vanligvis?
- Hva har du *ikke* lyst på til frokost?

sjokolade kake jus/juice egg bacon
 salami ost pizza syltetøy leverpostei eple melk te
 sardiner brød yoghurt/jogurt øl kaffe brunost havregrøt vann

C Etter frokost 137

Etter frokost har familien det travelt. Marianne børster håret til Emma.

Så går Henrik og Emma sammen til bussen.

Henrik skal på jobben. Emma skal på skolen.

I sekken har hun bøker og matpakke.

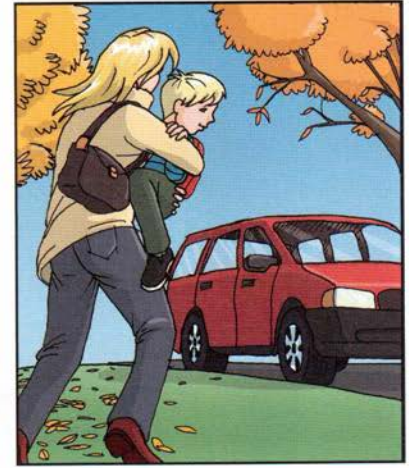
Marianne har det også travelt. Først rydder hun bordet.

Etterpå pusser hun tennene. Så vasker hun Jonas og tar på ham klær.

Marianne kjører Jonas til barnehagen, og så kjører hun til jobben.

- Har dere det travelt om morgenen?
- Hva gjør dere?

D Hjem til middag 138

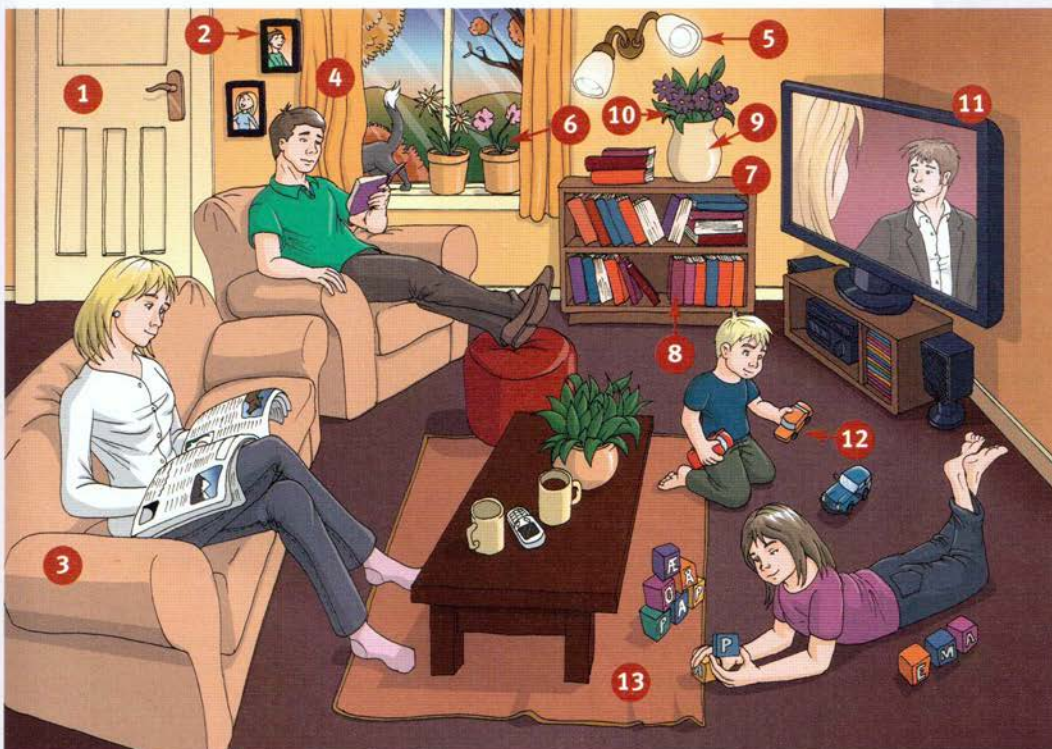
Etter jobben henter Henrik Emma på skolen. Så drar de sammen til butikken og handler. De kjøper fiskeboller og blomkål til middag. Henrik lager middag, og Emma dekker bordet. Hun er sulten og får en fiskebolle av Henrik.

Marianne henter Jonas i barnehagen. Han er trøtt og litt sur. Hjemme er maten ferdig, og de spiser middag og snakker sammen.

Etter middag drikker foreldrene kaffe. Marianne sitter i sofaen og leser avisen, og Henrik sitter i en stol og leser ei bok. Barna leker på gulvet. Emma har lekser, og Marianne hjelper henne. Etterpå leser Henrik et eventyr for barna.

- Hva gjør de?
- Hvor er koppene?
- Hvor er bøkene?
- Lag flere spørsmål og svar.

139

- 1 ei dør
- 2 et bilde
- 3 en sofa
- 4 gardiner
- 5 ei lampe
- 6 en plante
- 7 ei bokhylle
- 8 bøker
- 9 en vase
- 10 blomster
- 11 en tv
- 12 en bil
- 13 et teppe

grammatikk

Substantiv, bestemt form

Substantiv får en endelse i bestemt form:

	Ubestemt form	Bestemt form
-en i hankjønn: -a eller -en i hunkjønn: -et i intetkjønn -ene i flertall	en mann ei mor en mor et kjøkken kopper	Mannen til Marianne heter Henrik. Marianne er mora til Jonas og Emma. Marianne er moren til Jonas og Emma. De er i kjøkkenet . Koppene står i skapet.
NB! -a i flertall av <i>barn</i>	barn	Barna drikker kakao.
Vi bruker bestemt form når vi snakker om noe kjent:	<i>Introduksjon:</i> De har en sønn . De har ei datter . De har to barn .	<i>Kjent:</i> Sønnen heter Jonas. Dattera heter Emma. Barna heter Jonas og Emma.

Se side 185–186

Spesiell bøyning

Entall		Flertall	
ubestemt	bestemt	ubestemt	bestemt
en bror ei/en datter ei/en søster	broren dattera/datteren søstera/søsteren	brødre døtre søstre	brødrene døtrene søstrene

Pronomen

(en sekk) Hvor er sekken?
(et eple) Hvor er eplet?

Den står på gulvet.
Det ligger på gulvet.

uttale

140

y-lyd

lang *y*
ny
komfyr

kort *y*
lyst
syltetøy

Vi skriver:

god
brød
under
bord

egget
brødet

Vi sier:

gø
brø
unner
bør

Vi sier ikke *d* i disse ordene.

Vi sier ikke *t* i bestemt form.

uttrykk

Jeg er så trøtt!
Det hjelper med litt frokost.
Jeg er sulten.
Kaffen er ferdig.
Har du lyst på jus?
Jeg har ikke tid til kaffe.
Er du klar?
Du er fin på håret.
Glasset *står* på bordet.
Matpakka *ligger* på bordet.
De har det travelt.
Hun tar på ham klær.
Marianne og Henrik er *gift*.

Ja takk! / Nei takk!

Først drikker hun jus. **Så** spiser hun.
Først rydder hun. **Etterpå** pusser hun tennene.

Matpakkespisevise

Det er ikke morsomt å spise sin mat når den ligger i pakke og ikke på fat.

Den øverste skiven var med syltetøy, det satt fast på papiret som med vinden fløy.

Så skulle jeg starte med nummer to, men den var spist fra før fordi den var så god.

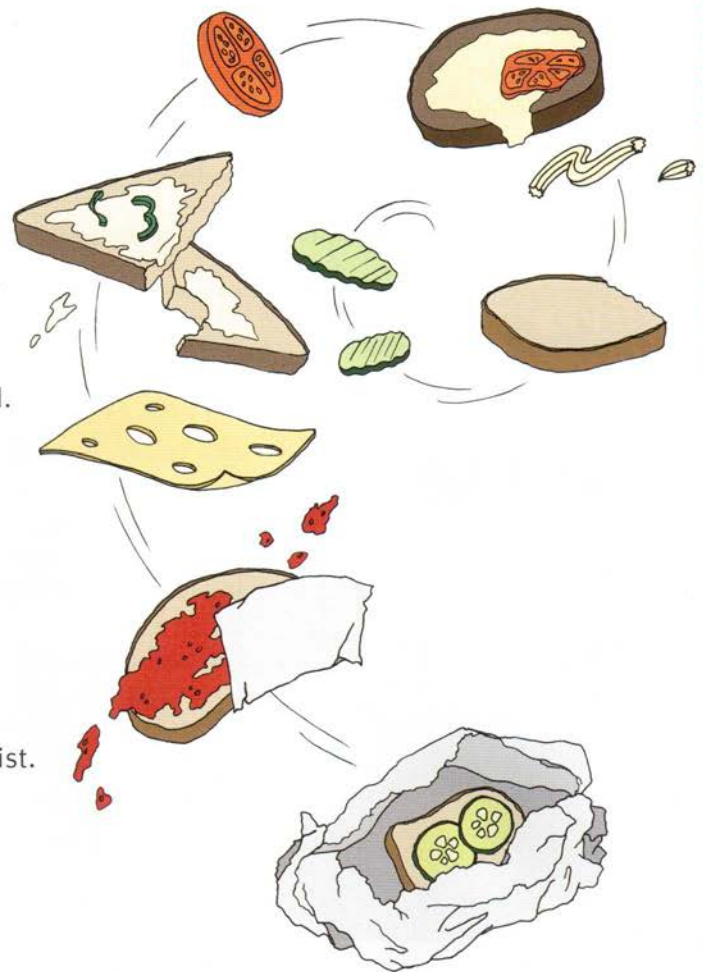
I to halve hadde jeg delt skive tre, da den ene var spist, var den andre falt ned.

Den fjerde var med majones og tomat, majonesen var klemt ut, tomaten var flat.

Den osten jeg hadde på skiven til sist, satt fast under den forrige som jeg hadde spist.

Nei, det er ikke morsomt å spise sin mat når den ligger i pakke og ikke på fat.

Dolmen og Lorentzen

Kapittel 5

Hva er klokka?

A Klokka

15:00

Klokka er tre. Den er tre.

15:05

Klokka er fem over tre.

15:10

Den er ti over tre.

15:15

Den er kvart over tre.

15:20

Den er ti på halv fire.

15:25

Den er fem på halv fire.

15:30

Den er halv fire.

15:35

Den er fem over halv fire.

15:40

Den er ti over halv fire.

15:45

Den er kvart på fire.

15:50

Den er ti på fire.

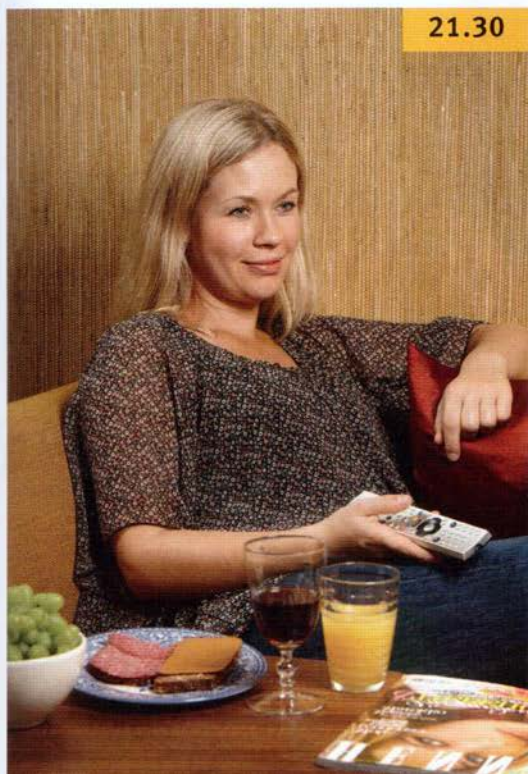

15:55

Den er fem på fire.

B Fra morgen til kveld

- Se på bildene av Monica.
- Hva gjør hun?
- Hvilke ting ser dere på bildene?

C Jeg står opp klokka seks 1₄₂

Monica forteller:

Vekkerklokka på mobilen ringer klokka seks om morgenen. Da våkner jeg, men jeg er trøtt og kaffetørst. Jeg står opp og lager kaffe. Så går jeg på badet. Jeg tar en dusj og sminker meg. Klokka halv sju spiser jeg frokost, men jeg orker ikke å spise så mye. Jeg drikker to eller tre kopper kaffe. Det hjelper litt. Etterpå pusser jeg tennene. Bussen går klokka sju.

Jeg har jobb på et hotell. Der vasker jeg rommene og rer opp sengene. Jeg jobber cirka fem timer hver formiddag. Jeg begynner klokka halv åtte og er ferdig omtrent halv ett. Til lunsj pleier jeg å spise varm mat i kantina på jobben. Jeg lager ikke matpakke.

Etter lunsj skynder jeg meg til bussen. Jeg går på norskkurs fra kvart over to til kvart på fem. På kurset prøver vi å snakke norsk med hverandre. Etter norskkurset går jeg hjem. Jeg er gift med Ole, men han er ikke hjemme nå. Han jobber i Nordsjøen.

Noen dager lager jeg middag hjemme, men ofte tar jeg bare en kopp te og spiser noen kjeks eller litt sjokolade. Etterpå sover jeg litt på sofaen. Så gjør jeg norskleksene. Om kvelden liker jeg å se på tv og slappe av. Noen ganger blir jeg sulten om kvelden. Da tar jeg noen skiver brød og kanskje et glass vin eller to. Jeg pleier å legge meg før elleve og sover til klokka seks.

Ole jobber i Nordsjøen.

- Fortell om en vanlig dag for deg.
- Når står du opp om morgenen?
- Når spiser du frokost?
- Når er du på norskkurs?
- Når kommer du hjem?
- Når spiser du middag?
- Når gjør du lekser?
- Hva pleier du å gjøre om kvelden?

- Hva liker du, og hva liker du ikke?
- Finn tre ting du liker, og tre ting du ikke liker – og fortell:

søndager	å stå opp
mandager	å rydde
vekkerklokke	å treffe venner
kaffe	å slappe av
øl	å lage matpakke
å sminke meg	å se på tv
å trene	å lage mat
å gjøre hjemmelekser	å ha pause
å se på fotball	å gå til tannlegen
å barbere meg	å være hjemme

Når går bussen til sentrum?

Buss til sentrum		
man–fred	lørdag	søndag
6.30	8.30	9.30
7.40	9.10	11.15
8.10	12.45	14.30
9.55	15.35	19.05
12.50	19.25	20.20

Hva betyr det?

Butikken

*Åpningstider:
8.30–19.00
(9.00–17.30)*

Kafeteria

Lunsj 11.30–13.15

TIMEKORT

Navn:	Pablo Rodriguez
Tannlege:	Susanne Grønningen
Dag:	Mandag 17.3.
Tidspunkt:	Kl. 14.45

- Hva er klokka nå?
- Når handler du?
- Når begynner norskkurset?
- Når er det pause?
- Når slutter norskkurset?

– Beklager at jeg kommer for sent.

D Monica kommer for sent 1₄₃

Det er lørdag, og Monica har fri.
Hun skal møte Pablo klokka elleve.
Monica og Pablo går sammen på norskkurs og er venner.
Hun må ta bussen klokka ti over halv elleve.
Men Monica sover for lenge, og hun kommer for sent til bussen. Hun må vente i et kvarter på neste buss.
Nå er klokka kvart over elleve, og Pablo står og venter.

Monica: Hei Pablo! Beklager at jeg kommer for sent!
Pablo: Du kommer alltid for sent!
Monica: Unnskyld!
Pablo: Det er greit, men nå må jeg ha noe å drikke.
Det er så varmt, og jeg er tørst.
Monica: Og jeg er både sulten og tørst. Her er en kafé.
Skal vi gå inn her?
Pablo: Ja, gjerne.

Monica skal møte Pablo klokka elleve.
Pablo kommer klokka elleve. Han kommer presis.
Monica kommer klokka kvart over elleve.
Hun kommer for sent.
Hvor viktig er det å komme presis?

Eksempler:

Du skal

- på norskkurs
- på jobben
- spise middag hos en venn
- til tannlegen
- kjøre barn til bursdagsselskap
- besøke familien
- gå på fotballkamp
- trene

E På kafé 144

Servitøren (*gjesper*): Vil dere bestille nå?

Monica: Ja takk. En kopp te med sitron og et glass vann.

Pablo: Jeg tar en cola.

Servitøren: Vil dere ha noe å spise?

Monica: Hva koster et smørbrød med egg?

Servitøren: 46 kroner.

Monica: Jeg tar et smørbrød.

Servitøren: Og du?

Pablo: Ingenting, takk.

Monica: Skal du ikke spise?

Pablo: Nei, det er for tidlig. Og dessuten har jeg vondt i ei tann.

Monica: Da må du gå til tannlegen.

Pablo: Ja, jeg skal til tannlegen på mandag.

Servitøren: Vær så god! En kopp te med sitron og et glass vann.

Monica: Mange takk.

Servitøren: Og et glass øl.

Pablo: Et glass øl? Jeg vil ha cola!

Servitøren: Å, beklager.

Monica: Unnskyld, men hvor er smørbrødet?

Servitøren: Smørbrødet? Et øyeblikk!

Servitøren: Her er smørbrødet med egg.

Monica: Takk.

Servitøren: Og her er et glass øl.

Pablo: Øl? Nei, jeg vil ha ... Ok. Takk.

Monica: Driker du øl så tidlig?

Pablo: Ha, ha. Veldig morsomt. Skål!

Sammendrag 145

Monica og Pablo er på kafé. Pablo er tørst. Monica er både sulten og tørst, og hun bestiller te, vann og et smørbrød med egg. Pablo er ikke sulten. Han har vondt i ei tann. Han bestiller bare en cola. Servitøren er trøtt. Han kommer med vann, te og øl, men ikke med cola.

- Hva skal du gjøre i dag?
- Hvor skal du i kveld?
- Hva skal du gjøre i helga?
- Når skal du til tannlegen?

godt å vite

morgen ca. kl. 5–9	formiddag ca. kl. 9–13	ettermiddag ca. kl. 13–18	kveld ca. kl. 19–23	natt ca. kl. 23–5
------------------------------	----------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

en time = 60 minutter
 et minutt = 60 sekunder
 et kvarter = 15 minutter
 en halvtime = 30 minutter

et døgn = 24 timer
 midnatt = kl. 00.00
 ei helg = lørdag + søndag
 hverdager = mandag – fredag

Klokka er: *(i vanlig samtale)*
 06.05 fem over seks
 18.05 fem over seks
 06.30 halv sju
 18.30 halv sju

(formelt)
 seks null fem
 atten null fem
 seks tretti
 atten tretti

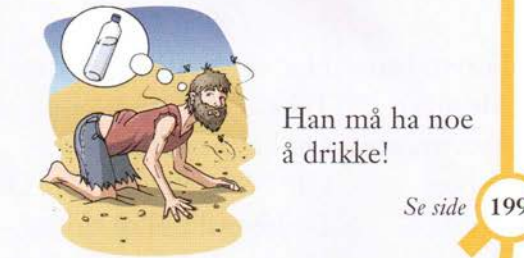
Han kan gå.

Hun skal reise.

Hun vil ha is.

Han må ha noe å drikke!

Se side 199

grammatikk

Modalverb + infinitiv

Etter *kan, skal, må, vil* og *bør* har vi infinitiv.
 Infinitiv er lik presens minus *-r*:

Når vi nevner sted, kan vi droppe *gå, dra, reise*.
 Vi kan si:

Han skal dra i butikken.	eller:	Han skal i butikken.
Han må gå til tannlegen.	eller:	Han må til tannlegen.
Han vil reise til Australia.	eller:	Han vil til Australia.

grammatikk

Verb. Infinitiv med å

Presens	Infinitiv
Jeg lager mat.	Jeg liker å lage mat. Jeg pleier å lage mat hjemme. Jeg orker ikke å lage mat.

Se side 194

Refleksivt pronomen

Jeg vasker **meg**.
Du vasker **deg**.
Hun vasker **seg**.
Han vasker **seg**.
Vi vasker **oss**.
Dere vasker **dere**.
De vasker **seg**.

Jeg barberer meg hver morgen.

Se side 189–190

Hun sminker seg.

Hun sminker henne.

– Jeg har kort hår.

uttale

146

å-lyd

lang å

Vi skriver:

stå
håret
sove

Vi sier:

stå
håre
såve

Vi skriver *o*, men sier ofte *å* foran *v*.

kort å

Vi skriver:

åtte
klokka
orker
norsk

Vi sier:

ätte
klåkka
årker
nårsk

Vi skriver ofte *o* når å-lyden er kort.

Trykk på 2. stavelse

hotell
presis
butikk
bestille
beklager!

Trykk på 1. stavelse

frøkost
middag
tannlege
smørbrød
unnskyld!

uttrykk

å stå opp Jeg står opp klokka sju.
 å slappe av Om kvelden slapper jeg av.
 å re opp Jeg rer opp sengene.
 å pleie Jeg pleier å spise lunsj på jobben.

både – og Hun er **både** sulten **og** tørst.

Jeg vil gjerne ha *noe å spise*.
 Jeg vil gjerne ha *noe å drikke*.

Refleksive uttrykk

å sminke seg Jeg sminker meg.
 å skynde seg Jeg må skynde meg til bussen.
 å legge seg Jeg legger meg klokka elleve.

om + bestemt form

Noe som skjer vanligvis:

en morgen Når står du opp **om morgenen**?
 en kveld Vi spiser middag **om kvelden**.
 ei natt Barna sover godt **om natta**.

Unnskyld! Beklager!

	<i>Du sier:</i>	<i>Svar:</i>
Du kommer for sent:	– Unnskyld at jeg kommer for sent! – Beklager at jeg kommer for sent!	– Det er i orden. – Det er greit.
Du vil ha hjelp:	– Unnskyld. Kan du hjelpe meg? – Unnskyld. Hva er klokka?	

– Unnskyld, pappa!

Hvem skal bake, og hvem vil smake? 1₄₇

En katt, ei mus og ei høne bor sammen. En dag sier høna:

- Vi har ikke mat i huset. Nå må vi bake.
- Ja, det må vi, sier katten.
- Ja, det må vi, sier musa.
- Hvem skal gå etter mel? spør høna.
- Ikke jeg, sier katten.
- Ikke jeg, sier musa.
- Da må jeg gå, sier høna.

Høna kommer tilbake med mel.

- Hvem skal bake kaka? spør høna.
- Ikke jeg, sier katten.
- Ikke jeg, sier musa.
- Da må jeg gjøre det, sier høna, og så lager hun ei kake og steker den.

Kaka er ferdig og ligger på bordet.

- Hvem vil spise kaka? spør høna.
- Det vil jeg, sier katten.
- Det vil jeg, sier musa.
- Nei, det vil jeg, det, sier høna, og så spiser hun opp hele kaka.

Et folkeeventyr

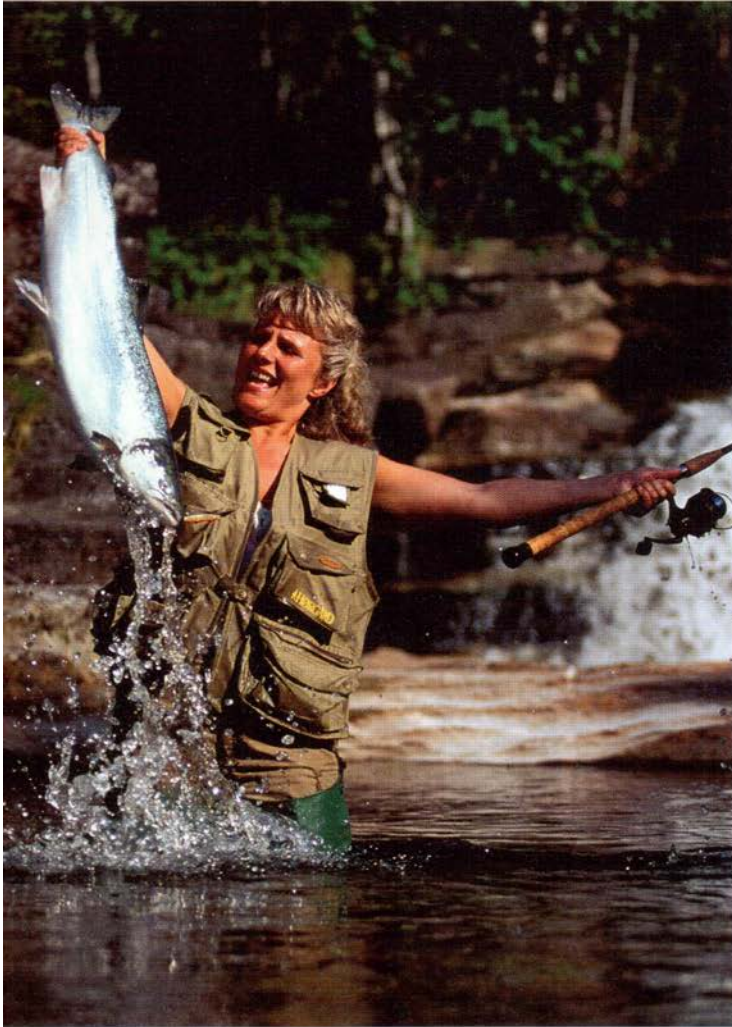
Kapittel 6

Hva gjorde du i ferien?

- Hva ser dere på bildene?
- Hvor er bildene fra, tror dere?
- Hva liker dere å gjøre i ferien?
- Hvor har dere lyst til å dra?

A På jobb etter ferien 148

Hun fikk en fin laks.

- Berit: Å, jeg er så trøtt. Jeg liker ikke å stå opp så tidlig.
- Kristian: Ikke jeg heller. Det er synd at ferien er slutt.
- Hilde: Ja, det er det. Hvor var dere i ferien?
- Berit: Jeg dro til Trøndelag og fisket laks.
- Hilde: Fikk du noe?
- Berit: Ja, det gjorde jeg, men jeg mistet én. Den veide over ti kilo.
- Hilde: Over ti kilo? Er du sikker?
- Berit: Ne-i-i, ikke helt sikker. Men den var veldig tung.
- Hilde: Og du da, Kristian? Hva gjorde du?
- Kristian: Jeg reiste rundt i Telemark, og så var jeg på bluesfestival på Notodden.
- Hilde: Hvor lenge var du på festivalen?
- Kristian: I fire dager. Hva med deg?
- Hilde: Jeg var hjemme.
- Kristian: Hjemme?
- Hilde: Ja, jeg hadde ikke råd til å reise bort, men jeg hadde en flott ferie. Om formiddagen jogget jeg eller dro på biblioteket, og om kvelden var jeg på konsert eller slappet av hjemme. Ingen vekkerklokke, ingen planer.
- Berit: Å, så deilig.

- Hva gjorde Berit i ferien?
- Hvor dro Kristian? Hva gjorde han der?
- Hvor var Hilde? Hvordan var ferien hennes?

B Berit var i Trøndelag 149

I sommerferien var Berit i Trøndelag. Først tok hun tog til Trondheim, for der har hun mange venner. Etterpå reiste hun med buss til Namsos for å fiske laks. Billetten kjøpte hun på bussterminalen i Trondheim.

På bussterminalen:

Berit: Går det buss til Namsos?

Ekspeditør: Ja, det gjør det. Det går buss klokka 08.00, 12.00 og 14.30.

Berit: Går bussen direkte til Namsos, eller må jeg bytte underveis?

Ekspeditør: Den går direkte.

Berit: Hvor lang tid tar det?

Ekspeditør: Tre timer og tre kvarter.

Berit: Jeg vil gjerne ha en billett til bussen klokka 12.

Er det noe ledig da?

Ekspeditør: Ja, det er det. Det er god plass.

Vil du ha én vei eller tur-retur?

Berit: Én vei, takk. Hva koster det?

Ekspeditør: 350 kroner. Skal du betale kontant eller med kort?

Berit: Med kort.

Ekspeditør: Et øyeblikk. Nå kan du slå koden.

Kapittel 6 - Hva gjorde du i ferien?

I Trondheim besøkte Berit Nidarosdomen.

- Hvorfor reiste Berit til Trondheim?
- Hva gjorde hun på bussterminalen?
- Hva betalte hun?

- Hva gjorde Kristian i Kragerø?
- Hvor lenge var han der?
- Hva gjorde han på bluesfestivalen?
- Hvor bodde han?

- Liker du musikk?
Hva slags?
- Har du vært på festival?

C Kristian var i Telemark 150

Kristian reiste på bilferie. Først kjørte han til en venn i Kragerø. Kragerø er en koselig, liten by ved kysten. Men været var elendig, og de satt inne og spilte kort hver dag. Etter to uker dro de på bluesfestival på Notodden. Der hadde de det fint. De hørte på musikk fra morgen til kveld, drakk øl og snakket med andre bluesinteresserte. Det var mye folk overalt, i gatene og på klubbene, og det var ikke lett å finne et sted å overnatte. Heldigvis fikk de plass på en campingplass i nærheten.

Det var fullt av folk overalt.

Berit var i Trøndelag i sommerferien.

Kristian var i Telemark på bilferie.

I trafikken

Kristian liker å kjøre bil, men han kan, som mange av oss, bli irritert på andre bilførere.

Hva irriterer deg i trafikken?

I 2009 og 2010 svarte 1900 personer på dette spørsmålet.

I 2009:

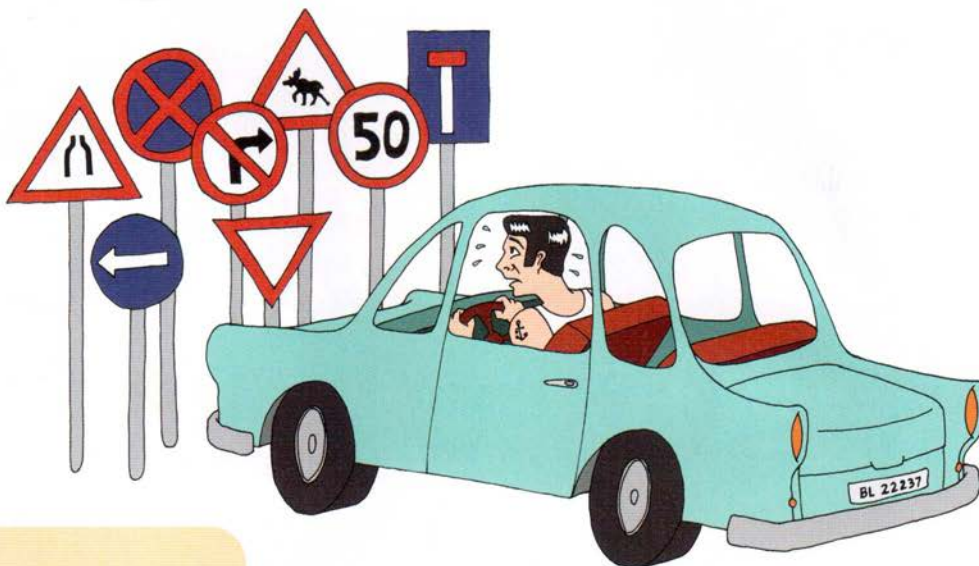
De fleste (60 prosent) var irritert på folk som kjørte for sakte. Mange var også irritert på folk som ikke brukte blinklys når de skulle svinge.

I 2010:

De fleste (89 prosent) var irritert på folk som kjørte forbi bilen deres.
«Jeg blir sint på bilførere som MÅ kjøre forbi andre. Mange ganger skaper de farlige

situasjoner.» De var også irritert på folk som tutet, blinket med lysene eller «viste fingeren» for å fortelle at de var misfornøyd. En del (40 prosent) var også irritert på syklister i veien.

Hva betyr trafikkskiltene?

- Kjører du bil?
- Hva irriterer deg i trafikken?

Se på tegningen. Finn en bil – et skip – ei bro – ei brygge – en buss – ei ferge – et fly – et hav – et tog – en tunnel – en vei – en motorsykkel – en seilbåt – en lastebil – ei campingvogn – et fyrtårn

D Hilde var hjemme 151

Hilde var hjemme i ferien. Om morgenen tok hun det med ro. Hun dusjet og vasket håret, spiste lang frokost og leste avisen. Etterpå dro hun på biblioteket eller traff venner i byen.

Noen ganger jogget hun og ei venninne opp til en stor park i byen, og hun besøkte også et par museer og gallerier. Hilde hadde en fin ferie, uten vekkerklokke og uten planer.

- Hva kan dere gjøre der dere bor?
- Er det kino, bibliotek eller museum der?
- Er det fint å gå på tur der?
- Er det andre ting dere kan gjøre?

uttale

152

ø-lyd

lang ø

kjøre
gjøre
høre

kort ø

trøtt
Trøndelag
først

godt å vite

Bibliotek

På biblioteket kan du låne bøker, både norske og utenlandske. Du kan også låne filmer og lydbøker, det vil si bøker som er lest inn på cd. Det er gratis å låne filmer og bøker, men du trenger et lånekort. Det får du ved å vise legitimasjon og fylle ut et låneskjema. Du kan også lese aviser og bruke Internett på biblioteket. Mange går på biblioteket for å lese nyheter fra andre land.

Verb – preteritum

	Infinitiv	Presens	Preteritum
Gruppe 1 (-te)	å reise	reiser	reiste
Gruppe 2 (-et)	å spise	spiser	spiste
	å fiske	fisker	fisket
Gruppe 3 (-de)	å vaske	vasket	vasket
	å veie	veier	veide
Gruppe 4 (-dde)	å gjøre	gjør	gjorde
	å bo	bor	bodde
	å ha	har	hadde
Uregelmessige verb	å være	er	var
	å dra	drar	dro

Se side 196

– Ja, det er det. – Ja, det gjør det.

– Er det noe ledig?	– Ja, det er det.	(Ja, det er noe ledig.)
– Er du trøtt?	– Ja, det er jeg.	(Ja, jeg er trøtt.)
– Har du billett?	– Ja, det har jeg.	(Ja, jeg har billett.)
– Har hun dårlig råd?	– Ja, det har hun.	(Ja, hun har dårlig råd.)
– Skal du på ferie?	– Ja, det skal jeg.	(Ja, jeg skal på ferie.)
– Må jeg bytte buss?	– Ja, det må du.	(Ja, du må bytte buss.)
– Går det buss til Namsos?	– Ja, det gjør det.	(Ja, det går buss til Namsos.)
– Liker han blues?	– Ja, det gjør han.	(Ja, han liker blues.)
– Er du trøtt?	– Nei, det er jeg ikke.	
– Skal du på fest?	– Nei, det skal jeg ikke.	

uttale

153

Trykk på 1. stavelse

vekkerklokke
ferie
campingvogn

Trykk på 2. stavelse

musikk
konsert
museum

Trykk på 4. stavelse

bibliotek
entusiast

Trykk på 5. stavelse

legitimasjon

uttrykk

Hun har *god tid*. Hun *tar det med ro*.
Det er *god plass* her. Det er *ledig* her.

Han har *dårlig tid*. Han må *skynde seg*.
Det er *dårlig plass* her. Nesten alt er *opptatt*.

å ha råd til
fra morgen til kveld

Hun *har* ikke råd til å reise.
De hørte på musikk *fra morgen til kveld*.

Å reise

Du kan si:
Hun reiser med tog(et).
De reiser med buss.

Eller:
Hun tar tog.
De tar buss.

Eller:
Hun tar toget.
De tar bussen.

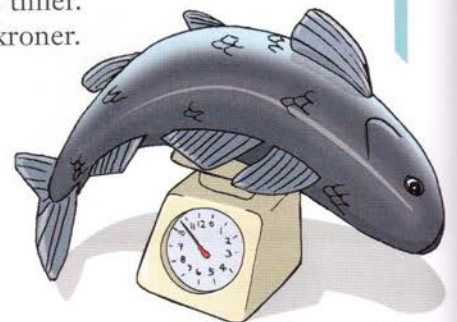
- **Hvor lenge** var dere på ferie?
- **Hvor langt** er det til Namsos?
- **Hvor lang tid** tar det med buss?
- Hva koster billetten?
- Går bussen *direkte*, eller må jeg *bytte* underveis?
- Vil du ha billett *én vei* eller *tur-retur*?

- I to uker.
- Det er 20 mil.
- Det tar cirka fire timer.
- Den koster 350 kroner.
- Den går direkte.
- Én vei, takk.

Vekt

Hvor mye *veier* fisken?
Hvor *tung* er den?

Den veier litt over ti kilo.
Den er litt over ti kilo.

Neste sommer

(Tekst: DeLillos)

Det var en gang en sommer
i nitten hundre og nitti tre.
Hvor alt var så behagelig
og verden var diskuré.
Om dagen kunne man lese
langsomt i en bok.
Om kvelden satt vi rundt et bord.

Refreng:

Når du en gang kommer
neste sommer
skal jeg atter være her.
Og vi skal synge
gamle sanger om igjen.
Når du en gang kommer
neste sommer
skal vi atter drikke vin.
Og vi skal snakke sammen
om de samme gamle ting.

Det var en gang en sommer
i nitten hundre og nitti tre.
Hvor verden lå ufarlig
langs Norges kyst et sted.
På radioen var det
et program om sommermat.
Vi ruslet ned og tok et bad.

(Refreng)

Kapittel 7

I butikken 154

- 13 en sekk
- 14 ei dunjakke
- 15 sko
- 16 solbriller
- 17 en shorts
- 18 ei badedrakt
- 19 en bikini
- 20 et pannebånd

- 1 en frakk
- 2 en koffert
- 3 en paraply
- 4 et belte
- 5 støvletter
- 6 et skaut
- 7 ei kåpe
- 8 ei veske
- 9 et skjørt
- 10 ei jakke
- 11 ei barnevogn
- 12 ei skinnlue

FIRKLØVEREN

- 29 en kaps
- 30 ei mappe
- 31 en bag
- 32 ei bukse
- 33 ei lue
- 34 en utedress
- 35 ei skjorte
- 36 en bluse
- 37 sokker
- 38 ei hette
- 39 et sjal
- 40 votter

21 et skjerf	25 ei strømpebukse
22 tights	26 en dress
23 ørevarmere	27 et slips
24 en genser	28 en kjole

- Hva ser dere på tegningen?
- Hva har personene på seg? (Velg gjerne en person hver.)
- Hva slags klær går dere med? Hjemme? I byen?
- Hvor kjøper dere klær?

STORMAGASIN

41 en pose	43 en hatt	45 en stokk
42 støvler	44 hansker	46 en trillebag

A Emma må ha nye sko 155

- Marianne: Har du det travelt?
 Henrik: Nei. Hvordan det?
 Marianne: Emma må ha nye sko, og jeg må gjøre ferdig en rapport til i morgen.
 Kan du bli med henne i butikken?
 Henrik: Nå? Nei, nå vil jeg lese avisen og slappe av. Jeg er sliten.
 Marianne: Sliten eller lat?
 Henrik: Sliten. Det var mange kjedelige møter på skolen i dag.
 Dessuten er klokka halv fem. Butikkene stenger snart.
 Marianne: Skobutikken er åpen til klokka seks.
 Henrik: Kan vi ikke gjøre det i morgen?
 Marianne: Hun trenger nye sko i dag, Henrik.
 Hun skal i bursdagsselskap i morgen.
 Henrik: Jeg skal gjøre det, men du maser for mye.
 Marianne: Det gjør jeg ikke!
 Og så må du kjøpe toalettpapir, brød, en agurk og litt brokkoli.
 Henrik: Jeg kjøpte toalettpapir i går. Det ligger i skapet.
 Marianne: Å, det så jeg ikke.

Sammendrag 156

Emma må ha nye sko, men Henrik har ikke lyst til å bli med henne i butikken. Han har mange unnskyldninger. Det var mye å gjøre på jobben, og nå er han sliten og vil lese avisen. Dessuten stenger butikkene snart. Marianne blir irritert, og til slutt må Henrik dra i butikken.

- Hva skal Henrik gjøre i butikken?
- Hvorfor vil han ikke dra?
- Marianne maser, sier han. Er dere enige?

B I skobutikken 1⁵⁷

- Selger: Kan jeg hjelpe dere?
Emma: Jeg skal ha nye sko.
Selger: Hva slags sko vil du ha?
Emma: Jeg vil ha fine sko. Jeg skal i bursdagsselskap i morgen.
Selger: Hvilken størrelse bruker du?
Emma: Pappa, hvilken størrelse bruker jeg?
Henrik: Jeg er ikke sikker.
Selger: Du kan prøve disse. Jeg tror det er riktig størrelse.
Emma: Men de er hvite.
Selger: Hvilken farge liker du? Vil du ha svarte sko eller brune sko?
Emma: Nei, jeg vet ikke, jeg ...

- Hvorfor trenger Emma nye sko?
- Hvorfor vil hun ha røde sko?
- Får hun røde sko?

hvit

svart

grå

rød

blå

grønn

gul

brun

lilla

rosa

oransje

Henrik: Emma, nå må du bestemme deg. Jeg vil hjem.

Emma: Jeg har lyst på røde sko. Julie har røde sko.

Henrik: Hvem er det?

Emma: Ei jente i klassen.

Henrik: Har dere røde sko?

Selger: Ja, vi har et par der borte.

Henrik: Vi tar dem.

Emma: Men pappa, skal jeg ikke prøve dem først?

Henrik: Jo, selvfølgelig. Unnskyld!

Sammendrag

Emma og Henrik er i butikken. Der har de hvite, svarte og brune sko, men Emma har lyst på røde sko. Ei jente i klassen har røde sko. Henrik vil bare dra hjem.

C Et godt tilbud? 158

Emma og Henrik går ut av butikken med røde sko i en bærepose. Emma er glad og fornøyd. De går forbi en butikk med herreklær, og Emma ser på klærne i vinduet.

Emma: Pappa, en rød genser. Den er fin! Den bør du kjøpe.

Henrik: En rød genser til meg? Nei.

Emma: Kan du ikke prøve den?

Henrik: Nei, jeg har ikke lyst til å prøve klær.

Emma: Hvorfor ikke? Du må også kjøpe klær noen ganger.

Henrik: Ok. Vi går inn.

Selger: Hei, hei. Trenger dere hjelp, eller vil dere kikke litt?

Henrik: Jeg så en rød genser i vinduet. Hva koster den?

Selger: 270 kroner. Den er på salg.

Henrik: Kan jeg prøve den?

Selger: Selvfølgelig. Hvilken størrelse bruker du?

Henrik: Størrelse 52 eller 54.

Selger: Her er en genser i *large*. Den passer, tror jeg. Prøverommet er der borte.

Henrik prøver genseren. Han kommer ut fra prøverommet og smiler.

- Emma: Du er kjempefin, pappa.
 Henrik: Synes du det? Er den ikke for liten?
 Emma: Nei, den er akkurat passe.
 Henrik: Jeg tar den. Den er billig.
 Selger: Skal det være noe mer?
 Henrik: Skal jeg ha noe mer, Emma?
 Emma: Ja, du trenger et skjerf. Et blått, nei, et grått skjerf.
 Selger: Her er et grått ullskjerf. Det er lekkert.
 Henrik: Bra. Jeg tar det. Hvor mye blir det?
 Selger: Det blir 770 kroner til sammen.
 Henrik: Hva? Koster skjerfet 500 kroner?
 Selger: Ja, men vanlig pris er 800 kroner. Det er et veldig godt tilbud. Og fargen er veldig fin til deg.

Sammendrag

159

Emma og Henrik går forbi en butikk med herreklær. Emma ser en rød genser i vinduet. De går inn, og Henrik prøver genseren. Den er fin, og den koster bare 270 kroner. Det er billig. Henrik kjøper genseren. Han kjøper også et grått skjerf. Det er på tilbud, men det er dyrt. Henrik betaler 770 kroner til sammen.

- Henrik kjøper et veldig dyrt skjerf.
- Kjøper dere dyre klær? Noen ganger? Ofte? Aldri?
- Hvor handler dere?
- Hvordan er prisene på klær i Norge, synes dere?

Selger:

– Kan jeg hjelpe deg?

– Vil du kikke litt først?

– Hvilken størrelse bruker du?

– Passer den?

– Vil du ha en pose?

Kunde:

– Unnskyld, kan du hjelpe meg?

– Hvor mye koster denne genseren?

– Hva koster denne genseren?

– Hvor er prøverommet?

– Hvor mye blir det?

Kunde:

– Ja takk. Jeg vil gjerne se på en genser.

– Nei takk, jeg bare ser.

– Ja takk, gjerne.

– Jeg ser etter ...

– Størrelse 40 eller 42.

– Ja, den passer. / Den er passe.

– Nei, den for liten. / Nei, den er for stor.

– Ja takk. / Nei takk.

Selger:

– Ja, hva kan jeg hjelpe med?

– Den koster 270 kroner.

– Der borte.

– Det blir 770 kroner til sammen.

Bruk uttrykkene i rammen og lag dialoger mellom kunde og selgeren.

godt å vite**Størrelser på klær til voksne:**

	XS extra small	S small	M medium	L large	XL extra large
dame		36	38–40	42–44	
mann		46	48–50	52–54	

Størrelser på barneklær:

50	80	92	98–104	110–116	122–128	134–140
0 år	1 år	2 år	3–4 år	5–6 år	7–8 år	9–10 år

D Tomater eller agurk? 160

Emma og Henrik går hjemover med røde sko, en rød genser og et grått skjerf i bæreposene. De er glade og fornøyde.

Emma: Takk skal du ha, pappa.

I morgen skal jeg gå med røde sko i bursdagen.

Henrik: Takk skal *du* ha, Emma. Det er hyggelig å gå i butikker sammen med deg.

Nå går vi hjem og spiser middag.

Emma: Oj. Hva med grønnsakene? Det må vi ikke glemme.

Henrik: Det er sant. Det ligger en matbutikk der borte.

Men hva sa mamma?

Emma: Hun trengte brokkoli.

Henrik: Riktig. Og så trengte hun tomater, gjorde hun ikke?

Emma: Tomater eller agurk?

Henrik: Jeg husker ikke. Vi kjøper både tomater og agurk.

- Hva trengte Marianne?
- Hva kjøper de, og hva glemmer de å kjøpe?
- Hva ser dere på bildet?
- Hva spiser dere mye av?
Hva spiser dere lite av?
- Hvor handler dere mat?

grammatikk

Adjektiv

Hankjønn:	Genseren er	pen	fin	dyr	rød	varm
Hunkjønn:	Jakka er	pen	fin	dyr	rød	varm
Intetkjønn:	Skjerfet er	pent	fint	dyrt	rødt	varmt
Flertall:	Skoene er	pene	fine	dyre	røde	varme

Adjektiv får vanligvis *-t* i intetkjønn og *-e* i flertall.
Noen adjektiv bøyer vi på annen måte.

Se side 187-188

Hvilken – hvilket – hvilke?

Hankjønn	Hvilken størrelse bruker du?
Hunkjønn:	Hvilken jakke er på salg?
Intetkjønn:	Hvilket skjerf passer til jakka?
Flertall:	Hvilke sko vil du ha?

Denne – dette – disse

Denne er fin.

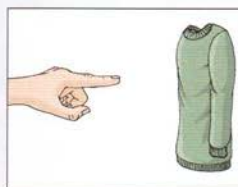

Dette er fint.

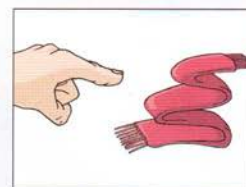

Disse er fine.

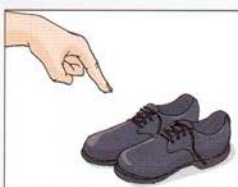
Den – det – de

Den er fin.

Det er fint.

De er fine.

Se side 192

uttale

161

u-lyd

lang *u*

gul
brun
bruke

kort *u*

til slutt
huske
agurk

Vi skriver *u*, men sier *o*:

Vi skriver:

ung
tung
bukse
dum

Vi sier:

*o*ng
*to*ng
*bo*kse
*do*m

Vi sier ofte *o*, ikke *u*: – foran *ng*

– foran *k* + konsonant
– foran *m*

Vanligvis sier vi ikke *d* etter lang vokal: *rød* – *glad* – *brød*.
Men vi sier *d* i *tilbud*.

uttrykk

– Er butikken åpen?

– Ja, den er åpen. / Nei, den er stengt.

Hun har **lyst på** røde sko.

(**lyst på** + substantiv)

Han har ikke **lyst til** å prøve.

(**lyst til** + verb i infinitiv)

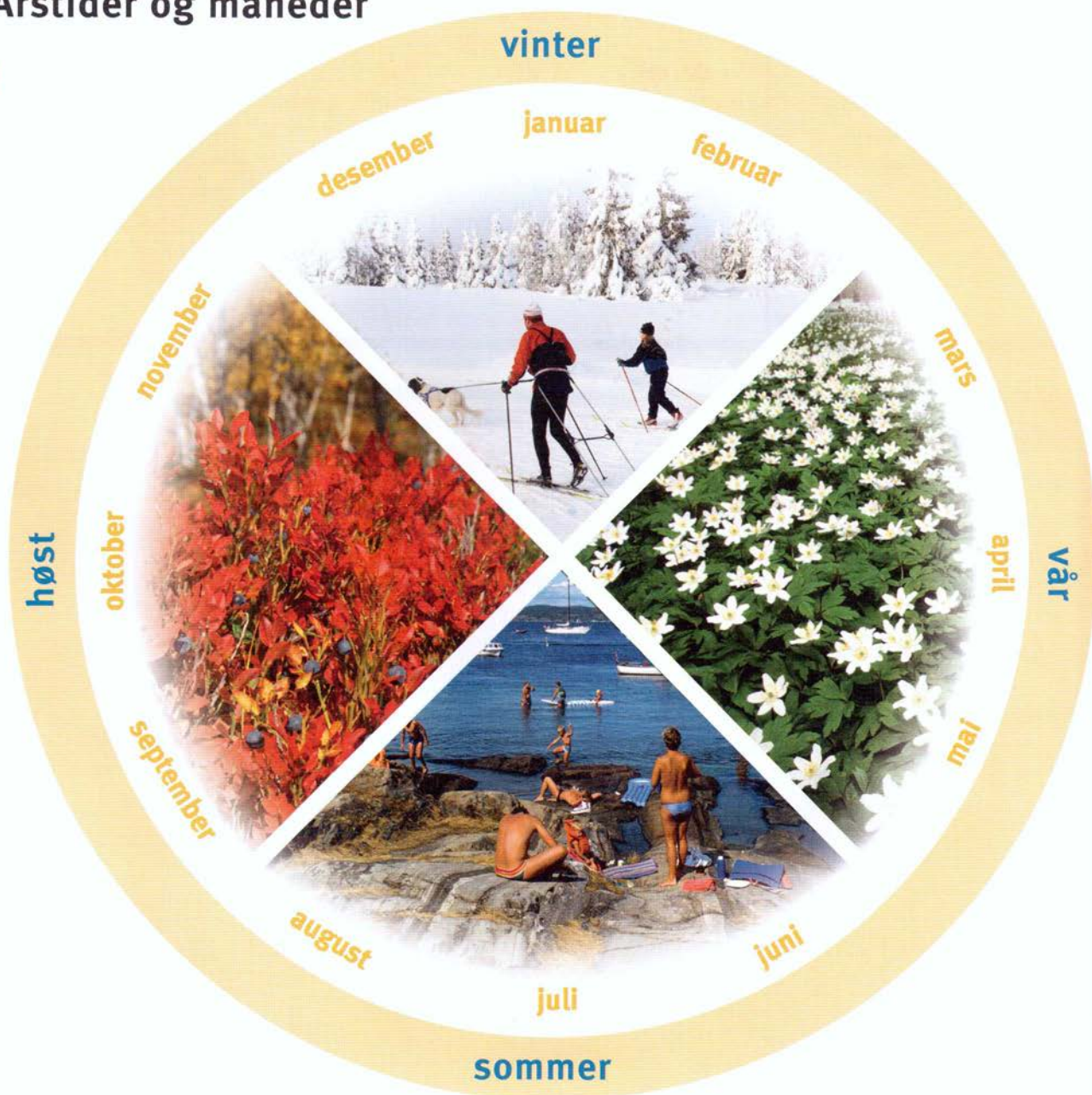
Kan du **bli med** henne?

Kapittel 8

Vær og årstider

A Årstider og måneder

1₆₂

B En dag i mars 163

Nils: Huff, for et vær! Jeg fryser.

Harald: Ja, i dag er det surt. Nå håper jeg våren kommer snart.

Nils: Det tviler jeg på. I dag morges snødde det! Og det er midt i mars!

Det er alt for kaldt å bo i Norge om vinteren!

Harald: Det er jo hyggelig at årstidene er forskjellige.

Jeg liker det. Men du må kle deg godt.

Det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær, vet du!

Nils: For noe tull!

Jeg er iskald – og tørst! Nå trenger jeg noe å drikke.

Blir du med på kafé?

Sammendrag

Det er en kald dag i midten av mars, og Nils klager på været.

Han vil ikke bo i Norge om vinteren. Harald liker at årstidene er forskjellige, men han håper også at våren kommer snart.

Nils fryser, og derfor vil han på kafé. Han sier at han må ha noe å drikke. Han spør om Harald vil bli med på kafé.

- Hvilken årstid er det nå?
- Hvilken måned er det nå?
- Når kommer våren? Sommeren?
- Hvilken årstid liker du best i Norge?
- Hvilken årstid likte du best der du bodde før?
- Hvorfor?

164

Hvorfor vil Nils på kafé?

Alle går med joggesko.

C En kald morgen 165

Nils ser ut av vinduet. Ute er det snø, og termometeret viser minus ti grader. Sønnen til Nils, Svein-Erik, er 15 år og går på skolen.

Svein-Erik: Ha det, pappa!

Nils: Vent! Det er ti kuldegrader ute.

Du trenger varme klær.

Har du skjerf?

Svein-Erik: Ja da.

Nils: Hva med longs?

Svein-Erik: Jeg fryser ikke.

Nils: Det er snø ute! Du kan bli syk.

Du må ta på deg vintersko.

Svein-Erik: Alle på skolen går med joggesko.

Nå går jeg, pappa. Ha det!

Nils: Husk lue!

Sammendrag 166

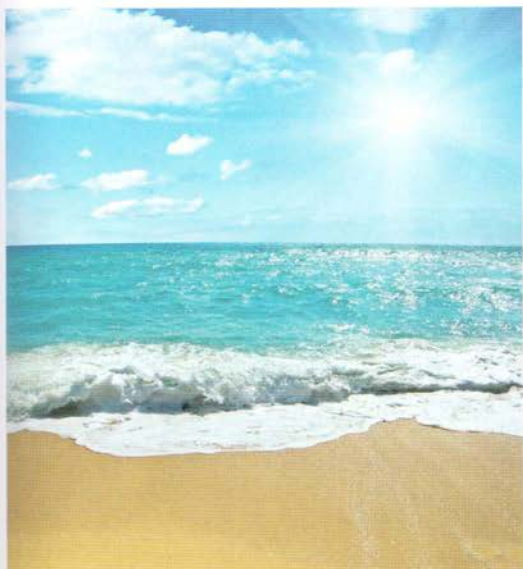
Det er en kald dag. Ute er det snø og kuldegrader. Nils sier at Svein-Erik må ta på seg varme klær. Svein-Erik har ikke lyst til å ta på seg longs eller varme klær. Han fryser ikke, sier han. Han vil ikke ta på seg varme sko. Han sier at alle på skolen går med joggesko.

- Hvorfor vil Nils at Svein-Erik skal ta på seg varme klær?
- Hva har Svein-Erik på seg?
- Hva sier Nils at han må ta på seg?
- Hvorfor vil ikke Svein-Erik ta på seg tykke sko?

Hva slags vær er det?

167

Sola skinner. Det er sol. Det er varmt.

Det er overskyet.

Det regner. Det er regn.

Det blåser. Det er vind.

Det snør. Det er snø. Det er kaldt.

Det lyner. Det tordner.

- Hva slags vær er det i dag?
- Hva slags klær passer?
- Hva slags vær var det i går?
- Hva slags vær liker dere best?
- Hva er typisk for klimaet der dere bor nå?

D En frisk høstdag 168

Samboeren til Nils heter Bente, og hun er glad i å gå på tur.

- Hva svarer Nils?
- Hva vil dere gjøre en kald høstdag?
- Hva vil dere gjøre en varm sommerdag?

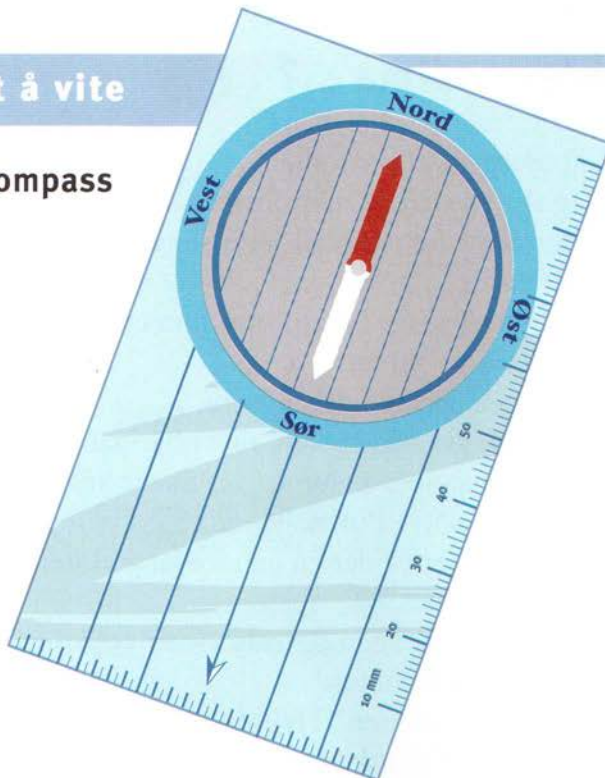
En fin høstdag

Bente: Er det ikke en flott dag!
Nils: Flott? Det blåser og er kaldt.
Bente: Blir du med ut en tur?
Nils: Nei takk.
Bente: Hvorfor ikke? Det er så fint vær.
Nils: Jeg vil heller være hjemme.
Bente: Hvorfor det?
Nils: Fordi det er kaldt ute og varmt og godt inne.
Dessuten må jeg skifte dekk på bilen.
Bente: Å? Er du sikker? Bare en liten tur?
Nils:

godt å vite

Et kompass

En gradestokk

Vi måler temperaturer i celsiusgrader.

100° Vann koker.

38° Du har feber.

25° En varm sommerdag

0° Vann blir til is.

-10° En kald vinterdag

Temperatur og nedbør i Norge

Klimaet i Norge varierer ganske mye. Inne i landet er det varmt om sommeren og kaldt om vinteren. Langs kysten på Sørlandet og Vestlandet er det mildt om vinteren, og ikke så varmt om sommeren. Det regner ganske mye langs kysten. Inne i landet på Østlandet og i Finnmark kommer det nokså lite nedbør.

	Årlig nedbør i millimeter	Middeltemperaturer	
		januar	juli
Karasjok	366	-17,1	13,1
Nesbyen	490	-10,9	15,1
Oslo	763	- 4,3	16,4
Ålesund	1531	1,3	12,8
Bergen	2250	1,5	14,5

Anne kommer fra Ålesund.

E Hva slags klima ...? 169

- Anne: God morgen, alle sammen.
I dag skal vi snakke mer om vær og om klima.
Jeg kommer fra Ålesund. Hva slags klima tror dere at det er der?
- Pablo: Ålesund er ganske langt nord. Det er sikkert veldig kaldt der om vinteren.
- Anne: Nei, det er faktisk ikke så kaldt.
Ålesund ligger ved kysten, og vi har ganske mye regn.
Men noen ganger kommer det masse snø.
Er det mye snø i Polen, Monica?
- Monica: Ja, noen steder er det en ganske lang vinter, og barna kan leke i snøen.
Men det er ofte regn og kald vind.
Jeg liker ikke vinteren!
- Pablo: Hva med sommeren? Hvordan er den?
- Monica: Sommeren er ganske varm mange steder, og vi går på stranda og bader.
- Anne: Hvordan er klimaet i Irak, Haifa? Er det ikke veldig varmt der?
- Haifa: Jo, noen steder, særlig i Vest-Irak er det veldig varmt og tørt. Det er ørken mange steder.
- Safer: Har dere ikke regntid?
- Haifa: Jo, vi får litt regn i perioden fra desember til mars.
- Safer: I Somalia har vi regntid fra april til september, men det regner vanligvis ikke nok. Jeg liker veldig godt regnet her i Norge.
Kanskje jeg skal flytte til Ålesund!

Spør og fortell om klimaet i andre land.

grammatikk

derfor – fordi

Hvorfor vil Nils gå på kafé?
 Han trenger noe å drikke
 Nils er tørst.

Fordi han er tørst.
fordi han er tørst.
Derfor vil han gå på kafé.

sier at ... spør om ...

Nils sier: Det er varmt.
 Nils sier: *Jeg* trenger noe å drikke.
 Nils spør Harald: Vil *du* bli med på kafé?

Nils sier **at** det er varmt.
 Nils sier **at** *han* trenger noe å drikke.
 Nils spør Harald **om** *han* vil bli med på kafé.

Verb, imperativ

Imperativ er lik infinitiv minus *e*.

Infinitiv	Imperativ
Du må <i>vente</i> på meg!	Vent på meg!
Du må <i>buske</i> lue!	Husk lue!
Du må <i>gå</i> hjem nå!	Gå hjem nå!

uttale

170

æi-lyd

Vi skriver:	Vi sier:
hei	<i>hæi</i>
deilig	<i>dæili</i>
regn	<i>ræin</i>
regne	<i>ræine</i>

f-lyd

Vi skriver:	Vi sier:
skj	skjerf <i>færf</i>
	skjorte <i>førte</i>
sk (+ i og y)	skifte <i>fifte</i>
	overskyet <i>åversfjet</i>
sj	lunsj <i>lønf</i>
	du sj <i>duf</i>

Vi sier ikke *d* i kald – kaldt – kuldegrader – strand – vind.

172

Tor med hammeren

Tor er en gammel germansk gud. Han er gud for været. Tor er stor og sterk og hjelpsom. Men han blir ofte sint. Da kaster han en hammer på fienden. Hammeren treffer alltid – og den kommer alltid tilbake til Tor etterpå!

Tor kjører over himmelen i ei vogn med to geitebukker foran. Han lager mye bråk, og da blir det *torden*.

Kapittel 9

Høytider og seremonier

A Hva betyr jula for dere?

Henrik:

Jeg og familien reiser alltid til foreldrene mine på Sørlandet i jula. Der har de stort juletre med masse pakker under. Om kvelden går alle sammen rundt juletreet og synger julesanger. Etterpå kommer nissen med flere gaver. Barna i familien gleder seg alltid til jul, og de synes det er fint å være sammen med besteforeldrene sine.

Julaften

Monica:

Jula er koselig. Det er bra med mye lys og god mat midt på vinteren. I jula har familien tid til å være sammen. Vi går i kirken og gjør mange hyggelige ting. Jeg liker godt å bake og pynte huset med julepynt. Alle snakker om hvor mye man må gjøre før jul, men jeg prøver å ikke stresse for mye.

Safer:

Jeg synes jula er litt trist. Det er veldig mørkt ute, og alle er sammen med familiene sine. Da savner jeg familien min og hjemlandet mitt ekstra mye. Jeg er sammen med venner. Det er hyggelig, men det er ikke som hjemme.

Haifa:

Gatene ser veldig fine ut før jul med alle lysene og julepynten. Nordmenn er veldig opptatt av jula, og jeg tror den er viktig for mange. Jeg er muslim, og for meg betyr jula mange stille dager. Men i år er jeg invitert til noen norske venner, og det gleder jeg meg til. Jeg skal spise tradisjonell norsk julemat.

Monica liker å bake til jul.

Julegatene er pyntet.

- Hva betyr jula for dere?
- Hvordan merker dere jula der dere bor nå?
- Snakk om andre viktige fester.

Kapittel 9 - Høytider og seremonier

- Her ser dere noen ord som har å gjøre med julefeiring og juletradisjoner. Vet dere hva ordene forteller om?
- Kjenner dere til de samme fenomenene fra andre land?

risgrøt julehandel juleøl advent
julebord gløgg mandel i grøten
marsipan julebakst lutefisk
nissen pepperkakehus juleevangeliet
adventskalender julekonsert

godt å vite

Fjøsningen er i norsk tradisjon en liten mann med grå klær og rød lue. Han bor i fjøset eller låven på gården og passer på dyra. Til jul må han få grøt og noe godt å drikke. Hvis bonden glemmer å gi ham grøt, blir nissen sint og kan skade dyra.

B Velkommen til bords!

Haifa er invitert til venninna si, Torunn, og mannen hennes, Per.

Per: Velkommen, Haifa. Og god jul!
Hyggelig å se deg.

Haifa: Takk skal du ha. Og takk for innbydelsen.
Vær så god. Jeg har med noen blomster til dere.

Torunn: Tusen takk. De er nydelige. Og takk for sist.
Det var så hyggelig å treffe familien din.

Haifa: De likte deg også.

Torunn: Jeg henger kåpa di her.

Haifa: Takk.

Per: Kom og sett dere. Maten er ferdig.

Haifa: Det lukter godt.

Torunn: Per lager maten. Han er pinnekjøttesperten.

Haifa: Pinnekjøtt? Det ser spennende ut. Er det lam?

Per: Ja, det er tørket og saltet lammekjøtt.
Du kan sitte her, Haifa.
Nå må dere forsyne dere.

Haifa: Takk.

Per: Kålrabistappe?

Haifa: Gjerne. Det ser godt ut.

Per: Det er godt med øl til. Vil du ha et glass?

Haifa: Nei takk, bare vann til meg.

Haifa: Mmm. Det smaker nydelig.

Per: Vil du ha litt mer kjøtt?

Haifa: Ja takk. Du er en flink kokk, Per.

Per (*ler*): Synes du det? Det synes jeg også!

Torunn: Per er fra Vestlandet. Der er pinnekjøtt vanlig julemat.

Jeg er fra Østlandet, og der pleier vi å spise ribbe på julaften.

Torunn får blomster av Haifa.

Pinnekjøtt med poteter og kålrabistappe.

- Fortell om tradisjonell festmat i andre land.
Hva spiser dere?
Hva drikker dere?
- Fortell om å gå på besøk i ulike land. Må dere ha invitasjon først?
Har dere med en gave?
Hva spiser dere?
Spiller dere musikk?
Hvor lenge blir dere?
Osv.
- Hva pleier man å snakke om når man er på besøk, og hva snakker man *ikke* om?
(For eksempel: været, familien, religion, sykdom, penger, mat, politikk, kultur, jobben ...)

Per: Ribbe er svinekjøtt med masse fett på.
Torunn: Men det smaker godt!
Haifa: Jeg støtter Vestlandet!
Jeg spiser ikke svinekjøtt, men dette er veldig godt.
Per: Hyggelig å høre. Vær så god. Ta litt til!
Haifa: Nei takk. Det smakte deilig, men nå er jeg mett.
Torunn: Er alle forsynt? Da henter jeg desserten.
Det er multekrem.
Og etterpå er det kaffe og julekaker!

godt å vite

Jul og nyttår

I jula feirer man at Jesus ble født. Det er vanlig å vaske og pynte hjemme til jul. Mange har ei julestjerne som lyser i vinduet. De fleste har også et juletre i stua. Det lyser hele jula.

På julaften (24. desember) er det tradisjon for mange å gå i kirken og å synge religiøse julesanger. Om kvelden får barn og voksne gaver som ligger under juletreet. Noen steder kommer julenissen med julegaver. Familien spiser tradisjonell julemat, og til kaffen har de spesielle julekaker. Også i førkristen tid var det vanlig med en slik stor fest med mye mat og drikke midt på vinteren.

Den 31. desember er nyttårsaften. Klokketolv om natta takker man for det gamle året og ønsker hverandre godt nytt år. Mange steder er det fyrverkeri for å ønske det nye året velkommen.

Skoleelevene har ferie fra ca. 23. desember til ca. 2. januar. 1. og 2. juledag og 1. nyttårsdag (25. og 26. desember og 1. januar) er helligdager. På julaften stenger butikkene og kontorene tidlig.

godt å vite

Påske

Påsken kommer i mars eller april og feires til minne om at Jesus døde og sto opp igjen. Det er gudstjenester i kirkene på alle helligdagene i påsken. Mange av tradisjonene i påsken stammer fra førkristen tid. Da feiret folk en vårfest i mars eller april. Tradisjonen med å spise egg i påsken går tilbake til denne vårfesten. I dag er det vanlig at barna får påskeegg og påskekyllinger i marsipan. Gult er den tradisjonelle påskefargen. Folk pynter ofte med gule blomster og gule lys på bordet.

Det er mange helligdager i påsken, og skoleelevne har fri fra lørdagen før palmesøndag til og med 2. påskedag. De fleste som jobber, har fri fra og med skjærtorsdag til og med 2. påskedag.

VÅR BUTIKK**Åpningstider i påsken:**

Palmesøndag	Stengt
Mandag	Åpent 9–20
Tirsdag	Åpent 9–20
Onsdag	Åpent 9–14
Skjærtorsdag	Stengt
Langfredag	Stengt
Påskeaften	Åpent 9–14
1. påskedag	Stengt
2. påskedag	Stengt

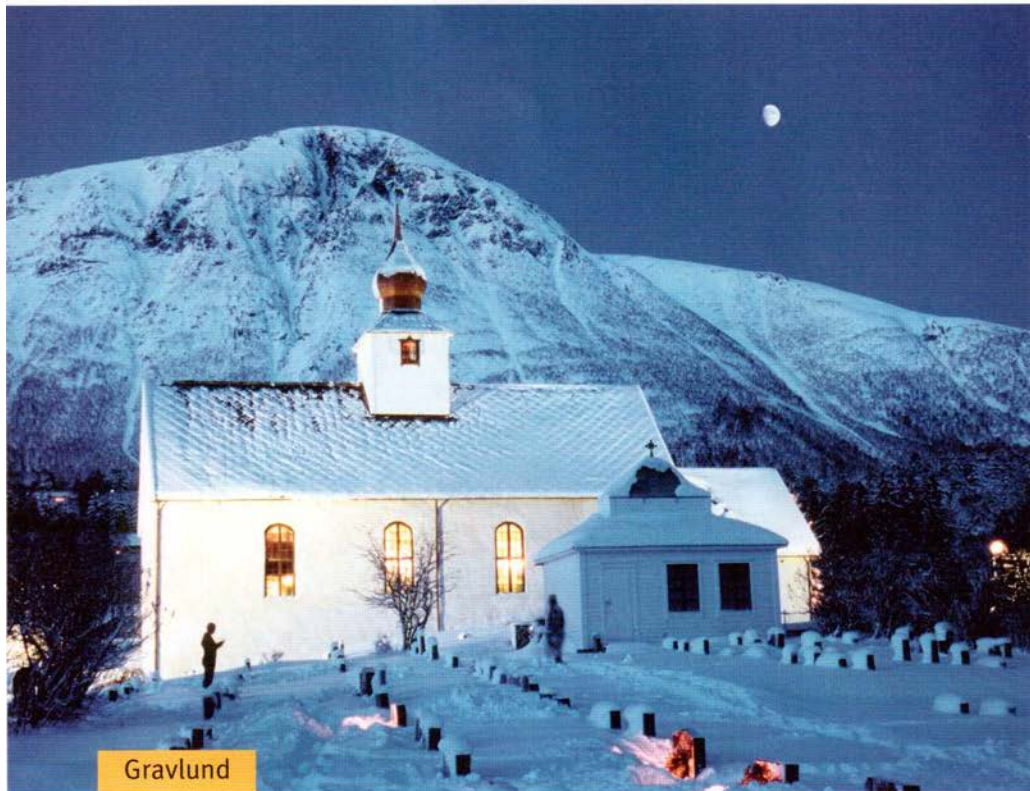
Kapittel 9 - Høytider og seremonier

Dåp

Bryllup

Gravlund

Konfirmasjon

C Barnedåp 23

Pablo er gift med Julia. De har ei datter. Hun heter Maria. Nå er Maria snart 3 måneder gammel. Julia er katolikk, og hun vil døpe Maria i kirken. Det vil ikke Pablo. Han er ikke religiøs og vil heller ha en navnefest.

Julia: Det er klart at vi må døpe dattera vår!

Pablo: Men hvorfor det?

Jeg synes Maria kan bestemme senere om hun vil være medlem i en kirke.

Julia: Å døpe henne er viktig for meg, og det er viktig for foreldrene mine.

Pablo: Men jeg er ikke religiøs, Julia. Kan vi ikke bare ha en navnefest?

Julia: En navnefest? Hva er det?

Pablo: Vi lager en fin fest for Maria og inviterer familiene våre.

Julia: Hva skal vi feire?

Pablo: Vi skal selvfølgelig feire at Maria er født, og at hun heter Maria.

Julia: Det er ikke nok, Pablo. Jeg vil at Gud skal velsigne henne.

I dåpen lover vi å oppdra henne i kristen tro.

Pablo: Men det er jo problemet!

Jeg tror ikke på Gud. Jeg vil ikke love noe slikt!

Julia: Nå er du fryktelig vanskelig, Pablo. Hva sier foreldrene dine?

Pablo: Mamma og pappa er sikkert enige med deg. De regner med at vi skal ha barnedåp.

Julia: Der ser du!

- Tror dere at de døper Maria i kirken?
- Hvorfor (ikke)?

Maria er snart tre måneder gammel.

godt å vite

Noen seremonier

Dåp

Ca. 68 % av barna her i landet blir døpt i kirken. Dåpen foregår vanligvis når barnet er 3–4 måneder gammelt.

Konfirmasjon

Når de unge er 14 år, kan de bli konfirmert. Da går de på kurs der de lærer om etikk, ulike livssyn og temaer som rasisme og toleranse. Konfirmasjonen er tradisjonelt en kirkelig seremoni, og de som blir konfirmert i kirken, lærer også om kristen tro. Ca. 66 % av alle 14-åringene blir konfirmert i kirken. Det er også mulig for de unge å bli konfirmert borgerlig. Omtrent 15 % av ungdommene velger en slik borgerlig konfirmasjon.

Bryllup

Det er vanlig å gifte seg i kirken eller på et offentlig kontor. De som gifter seg på et offentlig kontor, gifter seg borgerlig. Omtrent halvparten velger å gifte seg i kirken. Også personer av samme kjønn kan gifte seg. Noen bor sammen uten å være gift. De er *samboere*.

Begravelse

De fleste døde blir begravd på en gravlund eller kirkegård. Familien til den døde velger hva slags seremoni de ønsker. Det er ganske vanlig å velge en seremoni med et religiøst innhold.

Prosjekt:

Arbeid i grupper for å presentere ulike religioner og ideologier i klassen.

grammatikk

Eiendomsord

Se side 190–192

	Hunkjønn	Hankjønn	Intetkjønn	Flertall
Jeg savner	mora mi / moren min	faren min	landet mitt	vennene mine
Du savner	mora di / moren din	faren din	landet ditt	vennene dine
Hun savner	mora si / moren sin	faren sin	landet sitt	vennene sine
Han savner	mora si / moren sin	faren sin	landet sitt	vennene sine
Vi savner	mora vår / moren vår	faren vår	landet vårt	vennene våre
De savner	mora si / moren sin	faren sin	landet sitt	vennene sine

Adverb

Se side 201

Maten lukter **godt**.

uttale

24

ç-lyd

	Vi skriver:	Vi sier:
kj	kjenne kjole kjøtt	çenne çole çøtt
k (+ i og y)	kirke kino kyst	çirke çino çyst

Trykk på 2. stavelse

innbydelse
forsyne
problem
familie
kålra**bi**

Trykk på 4. stavelse

religi**on**
religi**øs**
invitasj**on**
seremoni**i**
tradisjon**ell**

uttrykk

- Takk for sist!
- God jul og godt nyttår!
- God påske!

å være opptatt av noe
å glede seg til noe
å se – ut
å feire noe
å være enig med noen
å regne med noe

De er opptatt av jula.
Jeg gleder meg til jul.
Det ser godt ut.
Hvordan feirer dere jul?
De er enige med deg.
De regner med at vi skal ha dåp.

fra og med ... til og med ...

Han har fri mandag, tirsdag og onsdag.
Han har fri *fra og med* mandag *til og med* onsdag.

Vert/vertinne:

- Velkommen!

Gjest:

- Takk. / Takk skal du ha. / Mange takk. / Tusen takk.

- Vær så god!

- Takk. Det ser godt ut!

- Det smaker godt.

- Forsyn deg!

- Takk. / Takk, men nå er jeg mett.

- Ta litt til!

- Ja takk. / Nei takk. Jeg er forsynt.

- Det er godt med øl til.

Vil du ha et glass?

- Ja takk.

- Takk for maten!

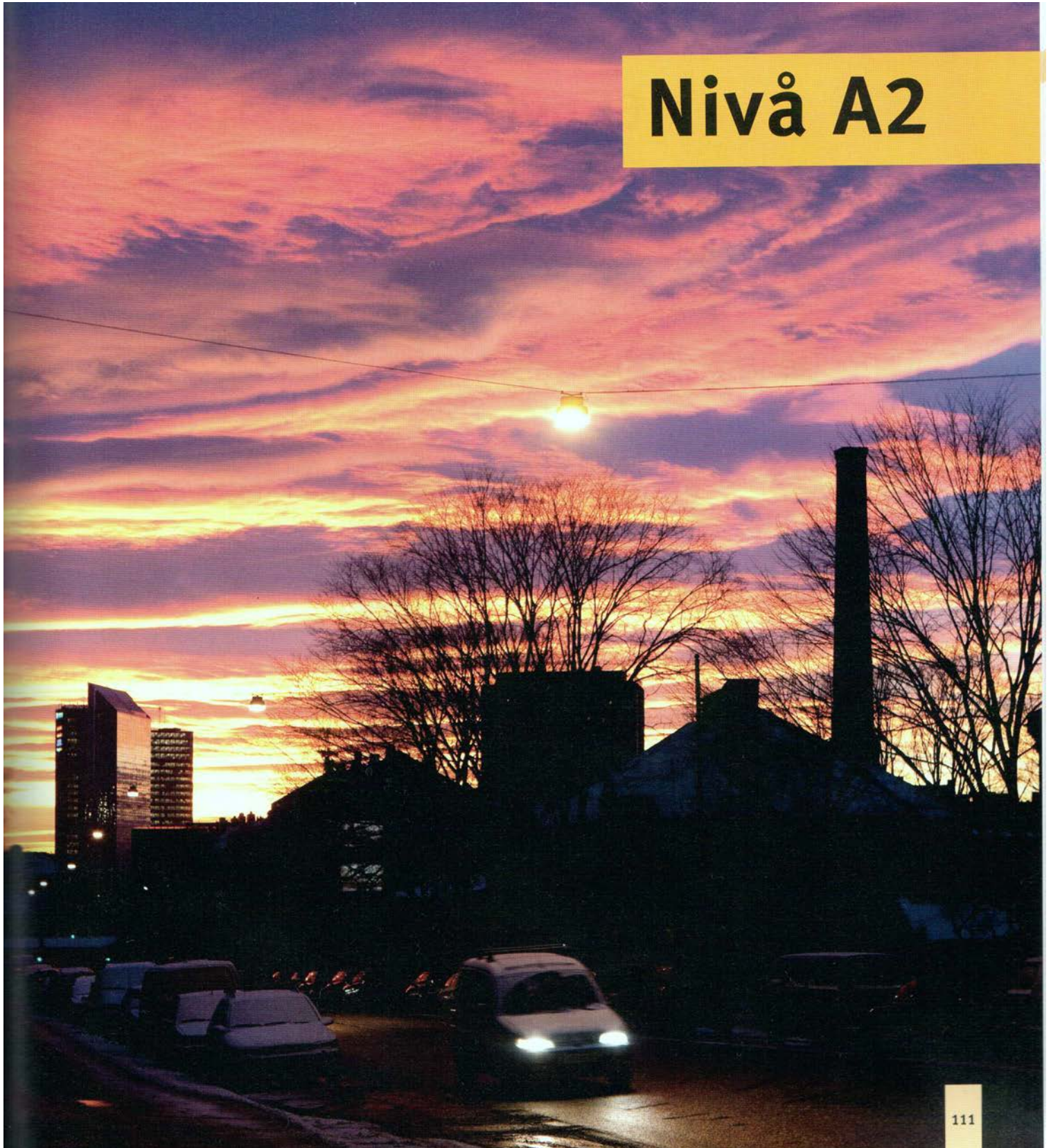
- Vel bekomme!

- Ta litt til!

- Nei takk. Jeg er forsynt.

Nivå A2

Kapittel 10

Et nytt liv

- Hvor har dere lyst til å bo her i landet?
- Hvordan har dere lyst til å bo?

A Kjærlighet og savn

25

- Monica: Når kom du hit, Paul?
Paul: Jeg kom hit for tre år og fire måneder siden.
Monica: Hvordan var det å komme hit?
Paul: Det var litt vanskelig i begynnelsen.
Jeg var flyktning. Jeg var alene og kjente ingen.
Jeg savnet familien min, og det var mørkt og kaldt.
Monica: Huff ja! Det er ikke så lett å komme til et nytt sted.
Jeg savner også ofte familien min.
Paul: Når kom du hit?
Monica: For omtrent to år siden.
Paul: Hvorfor flyttet du hit?
Monica: På grunn av kjærlighet!
Mannen min er norsk.
Vi giftet oss for et år siden.
Paul: Da lærte du vel norsk raskt?
Monica: Nei, jeg lærte engelsk!
Jeg kunne ikke så mye engelsk, men alle snakket engelsk til meg.
Nå er jeg ganske god i engelsk, men jeg er ikke så flink i norsk!

Sammendrag

26

Monica kom til Norge for litt over to år siden. Mannen hennes er norsk. De giftet seg for et år siden. Alle snakket engelsk til Monica, og hun ble flink i engelsk.

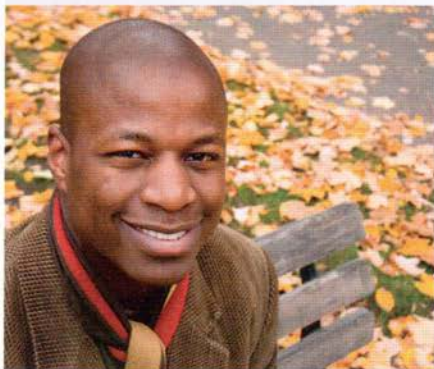
Paul kom til Norge for litt over tre år siden. Det var vanskelig for ham i begynnelsen. Han var flyktning, og familien hans var ikke i Norge. Han følte seg ensom og savnet kona si og barna sine.

- Hvorfor kom Monica til Norge?
- Når kom hun hit?
- Hvorfor er Monica flink i engelsk?
- Hvorfor kom Paul hit?
- Når kom han?
- Hvordan hadde han det i begynnelsen?

- Når kom dere hit?
- Hvorfor kom dere hit?
- Hvordan var det?

Jeg savnet familien min.

B Pauls historie 27

Paul forteller:

Jeg kom til Norge for litt over tre år siden. 4. januar landet jeg på Gardermoen. Der var det mørkt og kaldt, og jeg frøs. Først bodde jeg på et asylmottak på et lite sted langt ute på landet. Jeg var glad for å være i trygghet, og jeg trente og prøvde å holde meg i form. Men jeg følte meg ensom. Jeg ble deprimerert, og det var vanskelig å sove om natta. Jeg lengtet etter familien min. Jeg savnet kona mi og de to barna våre.

Men så, den 13. mars for litt over et år siden, kom endelig Michelle og barna våre hit. Jeg hentet dem på Gardermoen, og vi lo og gråt og klemte hverandre. Det var en stor dag!

For et halvt år siden flyttet vi hit og fikk en leilighet. Den ligger i femte etasje. I begynnelsen kjente vi ingen her. Men for noen uker siden var det dugnad. Da jobbet alle familiene i blokka sammen for å gjøre det pent utenfor. Noen stelte plantene, noen malte – og noen kokte kaffe og stekte vafler. Det var hyggelig, og nå kjenner vi noen av de andre familiene her.

Heldigvis liker barna våre seg her. Sønnen vår, Ben, går i andre klasse. Han spiller fotball. Dattera vår, Jessica, går i barnehagen og skal begynne på skolen til høsten. Hun går på svømming. I morgen har Jessica fødselsdag. Da skal vi ha et lite selskap. Det kommer sju jenter fra barnehagen hjem til oss, og vi skal spise pølser og kake og drikke brus.

Michelle og jeg går på norskkurs. Vi må lære mye norsk fordi vi vil jobbe her i landet. Michelle var sykepleier i Kongo, og hun vil gjerne jobbe som sykepleier her også. Hun jobber på et sykehjem i helgene. Jeg er arkitekt, men jeg vet ikke om jeg kan bruke utdanningen min her. Jeg håper det. Jeg prøver å være optimist.

- Hva heter kona til Paul?
- Hva heter dattera deres?
- Hva heter sønnen deres?
- Hvordan er leiligheten deres?
- Hva slags jobber hadde de før?
- Hva vil de gjøre i Norge?

- Fortell din historie.

Dugnad har lange tradisjoner her i landet. Det kan være dugnad der man bor, i barnehagen eller i idrettslaget. Da kommer mange mennesker sammen for å arbeide. Noen reparerer, noen syr, noen maler. Og noen lager mat og kaffe til alle.

Se på kalenderen til høyre. Hva skal Paul og familien hans gjøre?

- Når er Norges nasjonaldag?
- Hvordan feirer dere den?
- Snakk om nasjonaldager i andre land.

Mai

10.	Jessicas bursdag
11.	Ben trening
12.	Jessica svømming
13.	Konsert afrikansk musikk, kl. 18.00, kulturhuset
14.	Michelle jobb, 14-20, Ben i bursdag til Elias kl. 16.30
15.	Ben trening
16.	Paul, kjøretime
17.	Nasjonaldag. Fest på skolen
18.	Ben trening, Paul sjakk

17. mai

28

Hei alle sammen!

Neste onsdag er det 17. mai.
 Da er det ikke norskkurs.
 Klokket 14.00 er det fest på skolen.
 Det blir leker og musikk. Salg av
 pølser, is, boller og brus.
 Ta med familie og venner og kom!

God 17. mai til alle!

Jessica skal ha bursdagsselskap, og Ben skal i bursdagsselskap.

- Hva tror dere skjer der?
- Hvordan feirer dere fødselsdager?
- Er det vanlig å ta med en gave?

Hei Ben -----

Vil du komme i bursdagen min
søndag -- den 14. mai -----

klokka 16.30? -----

Selskapet varer til klokka 19.00. -----

Hilsen Elias -----

Adresse: Blomsterveien 15 -----

Hvis du ikke kan komme, ring tlf.
34 98 90 64 -----

C Livet etter norskkurset 29

Michelle og Paul er ferdige med norskkurset, og Michelle jobber på et sykehjem. Paul vil gjerne arbeide som arkitekt, men det er vanskelig. Nå har han jobb på et lager i byen. Det er et hyggelig miljø på arbeidsplassen med mennesker fra mange land.

I samme hus som Paul og Michelle bor Gaute. Han er naboen deres. Gaute er alenepappa og bor sammen med sønnen sin, Elias. Elias og Ben er bestevenner. De går sammen på skolen og spiller på samme fotballag.

En dag fortalte Gaute at fotballklubben trengte en ny trener til guttelaget, og han lurte på om Paul hadde lyst på jobben. Paul ble glad. Han spilte fotball i Kongo og hadde veldig lyst på en slik jobb. Men han følte seg usikker. Han visste ikke om han var flink nok i norsk. Han ble likevel med Gaute for å snakke med lederne i klubben, og det gikk bra. To dager senere hadde han den første treningen. Nå trener han laget til Ben og vennene hans to ettermiddager i uka. I dag spiller laget hans kamp.

Michelle jobber på et sykehjem.

- Hva gjør Michelle?
- Hva gjør Paul?
- Hvem er Gaute?
- Hvem er Elias?
- Hva gjør Ben og Elias i fritida?
- Hvor ofte jobber Paul som trener?

D Vi vant 3–1! 210

Michelle er på kjøkkenet og lager middag. Ben kommer hjem og ser fornøyd ut. Elias er sammen med ham.

Michelle: Hei, Ben! Hvordan gikk det?

Ben: Vi vant 3–1! Pappa er en super trener. Det sier Gaute også.

Michelle: Så flott! Gratulerer! Hvor er pappa? Kom han ikke hjem sammen med deg?

Ben: Nei, han og Gaute gikk på puben for å diskutere kampen.
Men jeg er sulten.

Michelle: Maten er snart ferdig. Men først må du dusje.

Ben: Kan Elias spise hos oss?

Michelle: Selvfølgelig. Vi skal ha fiskekaker.

Ben: Fint, og så må vi snakke om kampen, vi også.
Elias spilte dødsbra! Han er helt rå.

Michelle: Rå?

Ben: Ja, god eller tøff. Det forstår du vel?

Michelle: Nei-i. Jeg lærte ikke det på norskkurset.

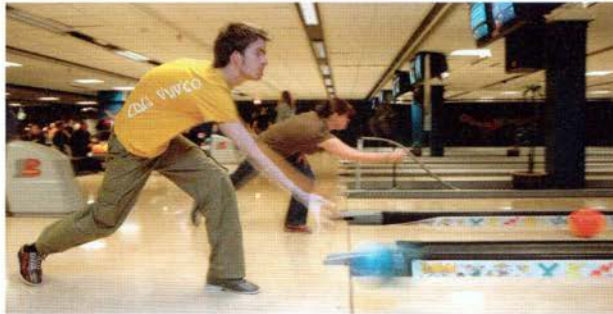

Vi er bestevenner.

Hva gjør du i fritida?

Kapittel 10 - Et nytt liv

- Hva gjør dere i fritida?
- Hva har dere lyst til å gjøre?
- Hva gjorde dere før dere kom til Norge?
- Har dere barn? Hva gjør barna deres?
- Har dere dugnad der dere bor?

Nettavis

211

Innvandrere på dugnad

– Vil du ha pølse? Vaffel? Vær så god! Stortingsrepresentant Akhtar Chaudhry fra SV er på foreldredugnad på Norway Cup. Der selger han pølser, vafler og brus til ivrige fotballspillere.

– Noen tror at innvandrere ikke deltar på dugnader og annet frivillig arbeid her i landet. Nå viser forskning at dette er feil, sier Chaudhry. – Innvandrere stiller opp.

Akhtar Chaudhry

En ny rapport fra Institutt for samfunnsforskning viser at minoritetsbefolkningen deltar i mange typer frivillig arbeid. Når det gjelder dugnad i borettslag, er minoritetene like mye med som nordmenn.

Ordenstall

16

1. første	9. niende	17. syttende
2. andre	10. tiende	18. attende
3. tredje	11. ellevte	19. nittende
4. fjerde	12. tolvte	20. tjuende
5. femte	13. trettende	21. tjuelførste
6. sjette	14. fjortende	22. tjuemandre
7. sjuende	15. femtende	30. trettiende
8. åttende	16. sekstende	31. trettiførste

Årstall

17

1990	nitten nitti
1998	nitten nittiåtte
2000	to tusen
2003	to tusen og tre
2012	to tusen og tolv (Mange sier <i>tjue tolv.</i>)
2020	to tusen og tjue (Mange sier <i>tjue tjue.</i>)

Se side 12

Eiendomsord

(hun)	mora / moren hennes	faren hennes	landet hennes	vennene hennes
(han)	mora / moren hans	faren hans	landet hans	vennene hans
(dere)	mora / moren deres	faren deres	landet deres	vennene deres
(de)	mora / moren deres	faren deres	landet deres	vennene deres

Aline har fått ny mobiltelefon.
Telefonen **hennes** er ny.

Hun liker mobiltelefonen **sin**.
(refleksivt: *Hun* eier telefonen.)

Selma liker også mobiltelefonen
hennes.

Se side **192**

genitiv

Paul har ei kone.
Michelle er kona til Paul.
Michelle er **Pauls** kone.

Se side **186**

uttrykk

å føle seg ensom	Jeg føler meg ensom.
å holde seg i form	Jeg vil holde meg i form.
å gifte seg	Vi giftet oss.
å like seg	Barna liker seg på skolen.
å lengte etter	Jeg lengter etter familien.
for – siden	Jeg kom hit for to år siden.
på grunn av	De flyktet på grunn av krig.

Kapittel 11

Helse

Jeg er syk.

A Hvordan går det? 212

Michelle: Hei, Terje! Hvordan går det?

Terje: Elendig! Jeg føler meg ikke frisk.

Michelle: Huff da, hva er i veien med deg?

Terje: Jeg er kvalm og har vondt i magen.
Og så har jeg vondt i hodet og i halsen.

Michelle: Har du feber?

Terje: Det tror jeg. Minst 40. Og det verker i hele kroppen.

Michelle: Da må du gå til legen.

Terje: Vel ... Jeg var hos legen for to dager siden.

Michelle: Hva sa han?

Terje: Jeg fikk ikke noe medisin. Hun sa at jeg var litt forkjølet. Men nå skal jeg bestille ny time. Jeg får ikke sove om natta. Kanskje jeg bør dra til legevakta.

Michelle: Ja, ja. God bedring!

Terje: Takk. Ha det!

Michelle: Ha det!

(Stille) Puh! Neste gang sier jeg bare hei!

213

Sammendrag

Michelle møter Terje, en ung mann i nabolaget. Han forteller at han føler seg syk, og at han er kvalm og har vondt i hele kroppen. Han tror at han har 40 i feber. Han var hos legen for noen dager siden. Men legen hans ga ham ikke noe medisin. Hun sa at han var litt forkjølet. Michelle synes at han klager for mye.

Hvor har han vondt?

TROLLMANNEN FRA ID

– Og hva gjelder det?

215

En vits:

- Hva er faren din, Jens?
- Han er syk.
- Jeg mener: Hva gjør han?
- Han hoster.
- Men hva gjør han når han er frisk?
- Da hoster han ikke.
- Å! Men forstår du ikke!? Jeg vil bare vite hva faren din er når han ikke er syk.
- Da er han selvfølgelig frisk.

B En ny time hos legen 214

- Legesekretær: Legesenteret, vær så god!
- Terje: Hei. Jeg vil gjerne bestille en time hos legen.
- Legesekretær: Hvem er fastlegen din?
- Terje: Løten.
- Legesekretær: Hva er fødselsdatoen?
- Terje: 14.03.1984.
- Legesekretær: Og hva gjelder det?
- Terje: Jeg føler meg dårlig. Jeg er trøtt og kvalm og klarer ikke å konsentrere meg.
- Legesekretær: Legen er dessverre veldig opptatt, men du kan få en time klokka halv tolv, fredag den 13.
- Terje: Ikke før?
- Legesekretær: Dessverre, det er umulig.

Fredag 13.:

- Doktor Løten: Nå, føler du deg fremdeles dårlig?
- Terje: Ja, jeg trenger medisin. Jeg blir ikke frisk.
- Doktor Løten: Du trenger ikke medisin, men du er i dårlig form. Trener du?
- Terje: Før jogget jeg litt, men nå føler jeg meg så slapp. Jeg har tenkt å begynne på treningsstudio.
- Doktor Løten: En god idé. Hvordan er det med kostholdet? Spiser du sunt?
- Terje: Sunt? Tja, jeg vet ikke. Jeg er glad i alt som er søtt, men jeg spiser da salat også.
- Doktor Løten: Kutt ut cola, sjokolade og kaker. Du vil merke stor forskjell.
- Terje: Skal jeg leve på salat?
- Doktor Løten: Nei da, men spis mer grønnsaker, frukt, grovt brød, fisk og egg. Og begynn å trene.
- Terje: Så kjedelig! Det er akkurat som å høre mora mi.
- Doktor Løten: Mora di? Hvordan har hun det?
- Terje: Hun er frisk som en fisk.
- Doktor Løten: Jeg synes du skal høre på mora di.

- Er dere opptatt av helsa?
- Tenker dere på om maten dere spiser, er sunn?
- Hva er egentlig sunn mat? Usunn mat?
- Er det sunt å spise mye brød, ris og pasta?
- Er det ok å drikke *cola light*?
- Hvordan er formen? Trener dere?
- Hva slags sport liker dere å drive med?

godt å vite

Fastlegen

Alle innbyggere kan få en bestemt lege som de skal kontakte – en fastlege. For å få en fastlege kan man kontakte fastlegekontoret i fylket. Man kan også få informasjon hos NAV og på nettet: www.fastlegeordningen.dep.no.

Fastlegen kan henvise til spesialist hvis det er nødvendig. Legen ordner også med innleggelse på sykehus. Man må betale en egenandel for hvert besøk hos fastlegen, men det er gratis å ligge på sykehus.

Nødnumre

I spesielle krisesituasjoner kan man ringe nødnumrene:

Brann 110

Politi 112

Ambulanse 113

C En ulykke 216

Det ringer på døra. Michelle åpner, og Elias, sønnen til naboen, står utenfor.

Elias: Hjelp! Pappa ligger på gulvet!
 Michelle: Hva har skjedd?
 Elias: Han har falt ned fra stigen.
 Michelle: Har han skadet seg?
 Elias: Jeg tror det.
 Michelle: Jeg kommer med en gang.

Michelle løper ned trappa til 3. etasje og inn til naboen. Gaute ligger på gulvet. Han er stille. Michelle bøyer seg ned og klapper ham forsiktig på kinnet.

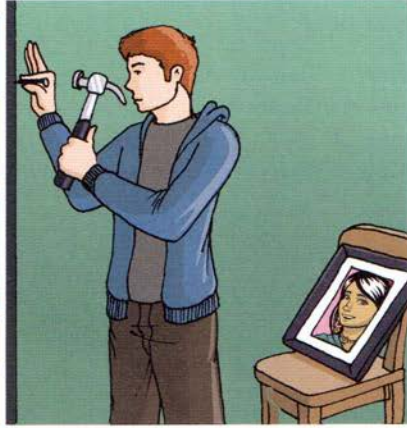
Michelle: Hei, er du våken?
 Gaute: Er det deg, Michelle?
 Michelle: Ja, det er meg. Har du skadet deg?
 Gaute: Ja, det gjør vondt. Jeg tror jeg har brukket armen.
 Michelle: Ligg stille. Jeg skal undersøke deg litt.
 Gaute: Au! Det gjør vondt i skulderen også.
 Michelle: Du har slått deg kraftig. Vi ringer etter ambulanse.
 Gaute: Jeg har så mye å gjøre. Jeg må male ferdig taket, og Elias kan ikke være alene.
 Michelle: Ikke tenk på det! Vi skal hjelpe deg. Elias kan bo hos oss.

Ambulansen har kjørt Gaute til sykehuset. Nå ligger han der med brudd i armen og skulderen. Michelle og Paul besøker ham. Gaute har hjulpet dem mange ganger, og han har også oppmuntret Paul til å søke nye jobber. Nå kan Paul hjelpe naboen sin litt. Han har malt ferdig taket hans, og Elias har flyttet inn på rommet til Ben. Der hører de på musikk og spiller dataspill.

- Hva har skjedd med pappaen til Elias?
- Hvorfor ringer Elias på hos Michelle?
- Hvorfor må Gaute på sykehus?
- Hva skjer med Elias?
- Hva har Paul gjort?

Hva har han gjort?

synes – tror

Hun synes at han klager for mye.

(Det er hennes mening om ham.)

De synes at klimaet er bra her.

(De bor her. Det er deres mening om klimaet.)

De tror at det er kaldt på Island.

(De har ikke vært der; men de har hørt at det er kaldt.)

Han tror at han har feber, men hun tror ikke det.

(De er ikke sikre, men det er mulig å finne et svar.)

Hun sa at ...

Hun *sier* at han *er* forkjølet.

Hun *sa* at han *var* forkjølet.

Verb – presens perfektum

	Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
Gruppe 1 (-te)	å male	maler	malte	har malt
Gruppe 2 (-et)	å vaske	vasker	vasket	har vasket
Gruppe 3 (-de)	å bøye seg	bøyer seg	bøyde seg	har bøyd seg
Gruppe 4 (-dde)	å skje	skjer	skjedde	har skjedd
Sterke verb	å hjelpe å brette	hjelper bretter	hjalp brakk	har hjulpet har brukket

Presens perfektum

forteller at noe skjedde i fortida, men ikke når det skjedde.

Ofte er vi interessert i *resultatet*:

Han har malt taket.

(Resultat: Taket ser nytt og fint ut.)

Presens perfektum kan også fortelle om noe som begynte i fortida, og som fremdeles *holder på*:

Gaute har ligget på sykehus i tre dager. (Han ligger der ennå.)

Preteritum

Hvis vi skal fortelle *når* noe skjedde, bruker vi *preteritum*:

Han har malt taket.

Når gjorde han det?

Han malte det i går.

De har bodd her lenge.

Når kom de hit?

De kom hit for ti år siden.

Se side 195

Tid: *for* – *siden*, *i*, *om*

Hun var på ferie **for** to uker **siden**.

Hun har arbeidet **i** sju timer.

Hun skal ut og spise **om** tre timer.

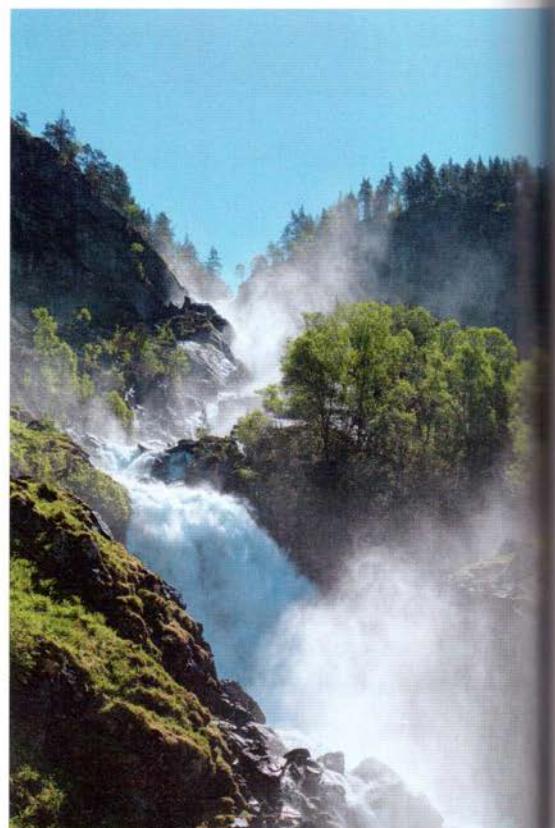
uttrykk

- Hvordan føler du deg?
- Hva er i veien med deg?
- Hva feiler det deg?
- Er du i god form?
- Har du feber?
- Gjør det vondt?
- Har du skadet deg?
- God bedring!
- Jeg føler meg frisk.
- Jeg føler meg ikke så bra.
- Jeg har vondt i halsen.
- Jeg har feber.
- Ikke så veldig. Jeg må begynne å trene.
- Jeg tror det.
- Ja, det verker i hele kroppen.
- Ja, jeg har vondt i skulderen.
- Takk.

Legen er opptatt.
 Legen er ledig.
 Han må bestille (ny) time.
 De ringer etter ambulanse.

Kapittel 12

Litt om Norge

- Hva ser dere på bildene? Finn *et fjell* – *en fjord* – *en dal* – *en mark* – *ei strand* – *ei øy* – *et tettsted* – *en bondegård* – *en foss* – *en innsjø* – *en skog*.

A Norge er langt og smalt

217

Norge er langt og smalt. Fra nord til sør er det 1752 kilometer. Litt sør for Narvik er landet bare 6 kilometer bredt.

Det er mange øyer, fjorder og fjell her i landet, og det er også store skoger. Men vi har lite dyrket mark. Faktisk er cirka 25 % av Norge skog. Bare 3 % er dyrket mark.

Naturen er vakker mange steder, kanskje særlig på Vestlandet og i Nord-Norge, og det kommer mange turister hit for å oppleve naturen. På Vestlandet er det høye, bratte fjell og mange lange fjorder. En av disse fjordene er Sognefjorden. Den er 200 kilometer lang og 1300 meter dyp.

I Nord-Norge kan man se midnattssola. Om sommeren er det lyst både natt og dag, og i pent vær kan man se sola midt på natta.

Langs sørlandskysten er det ikke så høye fjell, men massevis av øyer og små fjorder. Langs kysten ligger det hvite trehus. Det er populært å ha hytte på Sørlandet og være der i sommerferien. Det er også populært å ha hytte på fjellet. Der kan folk være i feriene både om sommeren og om vinteren.

Hvor velger folk å bo i Norge? 9 av 10 bor ved kysten, og mange har flyttet fra små steder til tettsteder (det vil si steder med mer enn 200 mennesker). I dag bor 3 av 4 nordmenn i en by eller på et tettsted. Halvparten av landets befolkning bor på Østlandet, og der ligger også Oslo, hovedstaden i landet.

- Lag fem spørsmål fra teksten og spør hverandre.
- Har dere reist rundt i Norge? Fortell om steder dere har besøkt.
- Fortell om det landet du kommer fra. Hvordan er naturen der?

Kapittel 12 - Litt om Norge

godt å vite

Norge har cirka 5 millioner innbyggere. Størrelsen er 323 802 km². Da er ikke Svalbard inkludert. Det bor omtrent 15 personer per km² i Norge. Nesten halvparten av befolkningen bor på Østlandet. Cirka 10 % bor i Nord-Norge.

Fylker

Norge er delt inn i 19 fylker. (Se kartet til venstre.)

I Nord-Norge: Finnmark, Troms, Nordland
I Midt-Norge: Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag
På Vestlandet: Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland
På Sørlandet: Vest-Agder, Aust-Agder
På Østlandet: Telemark, Vestfold, Østfold, Akershus, Buskerud, Hedmark, Oppland, Oslo

Fylkene er delt inn i **kommuner**. Det er over 400 kommuner her i landet.

Byer

Hovedstaden er Oslo med litt over 600 000 innbyggere. Den ligger på Østlandet og er et eget fylke. Bergen har 257 000 innbyggere og Trondheim har 171 000 innbyggere. Deretter kommer Stavanger med noe over 125 000 innbyggere og Kristiansand med litt over 80 000. I Drammen bor det cirka 60 000 mennesker.

- Hvilken kommune bor dere i?
- Hvilket fylke ligger den i?
- Hvor mange innbyggere er det i kommunen?

B På safari 2₁₈

- Pablo: Hei Haifa.
Haifa: Hei Pablo. Lenge siden sist!
Pablo: Ja, det er det. Vet du hva jeg har gjort?
Jeg har vært på safari.
Haifa: I Afrika?
Pablo: Nei, jeg har vært på hvalsafari i Nord-Norge,
på et sted som heter Andenes.
Haifa: Så du hval?
Pablo: Ja, tre store spermhvaler. Det var helt
fantastisk. Jeg dro ut med båt.
Haifa: Alene?
Pablo: Mm – nei, sammen med kona mi og 80
andre. Alle tok bilder og ropte «hval, hval».
Har du sett spermhval noen gang? Den er
kjempestor.
Haifa: Jeg har bare sett den på tv. Men nordmenn
spiser hvalkjøtt, gjør de ikke?
Pablo: Jo. Det er typisk norsk, tror jeg.

Spermhval

2₁₉

Bli med på **elgsafari** i nærheten av Kristiansand

Har du lyst til å treffe «skogens konge»? Da skal du bli med oss på elgsafari. Fra midten av juni til slutten av august kjører vi med minibuss inn i skogen. Vi starter om kvelden når det begynner å bli mørkt, for da er sjansene store til å møte elg. Vi kjenner området godt, og vi kan love deg en spennende opplevelse.

For mer informasjon og bestilling, ring Kristoffer på 124 40 315.

20

Har du vært på Svalbard?

Vil du vite hvordan det er på Svalbard? Vil du se om isbjørnen går rundt i gatene midt på dagen?

Bli med oss på scootertur om vinteren eller båttur om sommeren. Her vil du oppleve en vakker og vill natur, og kanskje møter du også «kongen av Arktis».

Velkommen til oss!

Besøk oss på arktisidag.no

- Har dere vært på safari – her eller i et annet land?
- Har dere lyst til å dra på safari? Hvor?
- Har dere jaktet på dyr?
- Har dere spist elgkjøtt? Har dere smakt hvalkjøtt?

C Typisk norsk? 221

Det er typisk norsk å spise hvalkjøtt, sier Pablo til Haifa. Andre vil si at det er typisk norsk å spise vafler, drikke mye melk eller gå på tur i allslags vær.

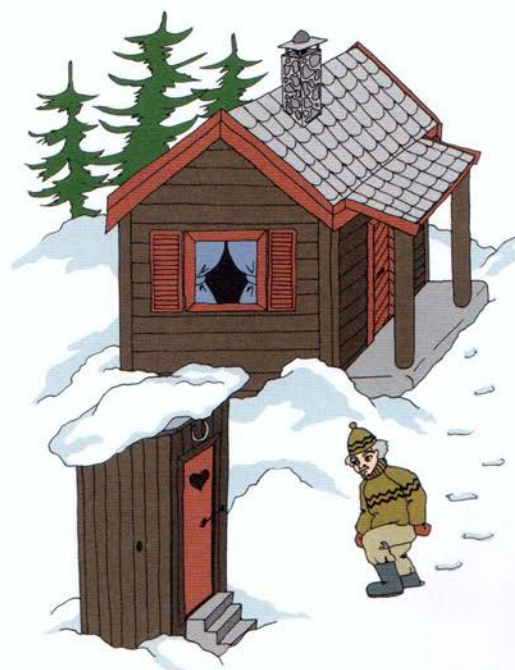
Her forteller Ebow Annan fra Ghana hva *han* mener er typisk norsk:

Jeg heter Ebow Annan, er 24 år gammel og kommer fra Ghana. Jeg har bodd i Norge i fire år. For tre år siden møtte jeg en hyggelig, norsk familie, og de inviterte meg på hyttetur på fjellet. Jeg ble veldig glad og tok på meg pene klær og sko. Det var helt feil! Vi gikk i en halv time fra parkeringsplassen og til hytta. Det var ikke vei til hytta, og skoene mine ble våte og skitne. Og hytta? Den var lita og hadde ikke strøm eller vann. Familien hentet vann fra ei elv i nærheten. Men det var ikke det verste. Hytta hadde ikke WC, men et lite hus, en «utedo» ti meter fra hytta. Det luktet *ikke* godt der! Familien var ganske rik, men de elsket hytta si og reiste ofte dit.

I dag vet jeg at mange norske hytter har strøm og vann, men jeg tror likevel at «min» familie er typisk norsk. De liker at hytta er lita og primitiv og ligger langt fra andre folk. Det synes jeg er litt rart.

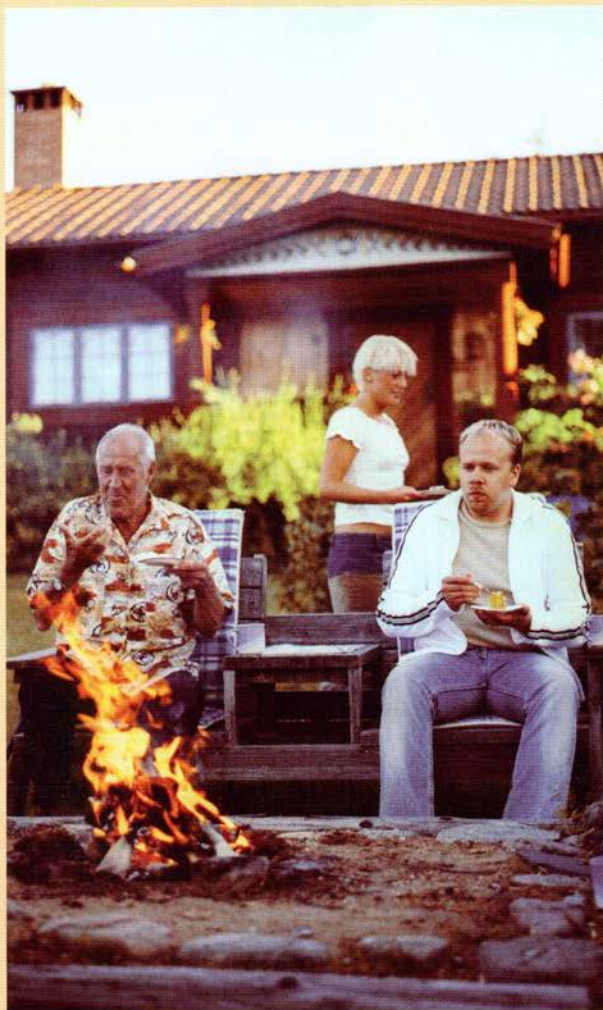

- Hvor lenge har Ebow Annan bodd i Norge?
- Når dro han på hyttetur?
- Hvorfor ble skoene hans våte og skitne?
- Hva er en utedo?
- Har du vært på hyttetur her i landet?

- Se på bildene under. Er noe av dette typisk norsk?
Er det andre ting dere synes er typisk norsk?

VINMONOPOLET

D Et flerkulturelt samfunn

Det kan være mange kulturelle forskjeller mellom ulike steder i Norge. Det er derfor ikke lett å si hva som er «typisk norsk». I dag bor det dessuten mennesker fra over 200 forskjellige land i Norge. Landet er et flerkulturelt samfunn. Folk reiser også mer enn før eller går på skole i andre land. Der møter de andre skikker, religioner og måter å tenke på.

Men hva betyr det å være «norsk» i dag? Hvor lenge må en innvandrers bo i Norge før han eller hun blir norsk? Er det nok å være født i Norge eller å være norsk statsborger? Mange, som Savtantar og Laleh, opplever at det ikke er nok.

Savtantar: Jeg har søkt mange jobber, men uten resultat. En kamerat sier at jeg ikke må bruke navnet mitt. Det er ikke norsk nok. Må jeg bytte navn for å få meg jobb?

Laleh: Jeg er født i Norge, men foreldrene mine er fra Iran. Jeg har bodd hele livet i Nord-Norge og snakker dialekt. Likevel spør folk meg:
– Hvor kommer du fra?
– Fra Nord-Norge, sier jeg.
– Men hvor kommer du egentlig fra?
Å, jeg blir så lei av spørsmålene deres! Når blir jeg norsk nok?

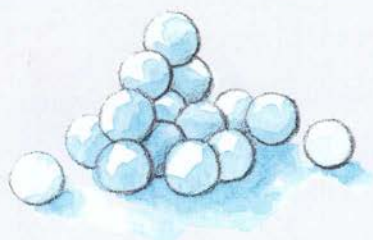

- Hva mener dere om det Savtantar og Laleh skriver?
- Hvilke erfaringer har dere?

grammatikk

Mange

byer
øyer
fjorder

Mange snøballer

Mye snø

Vi bruker **mange** foran ord i flertall.
Vi bruker **mye** foran ord i entall.
Ordene forteller om noe vi ikke kan telle.

Preposisjoner

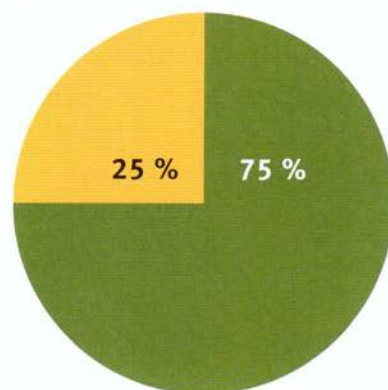
i Nord-Norge	på Sørlandet
i Sør-Norge	på Vestlandet
i Midt-Norge	på Østlandet
i Trøndelag	

Mye

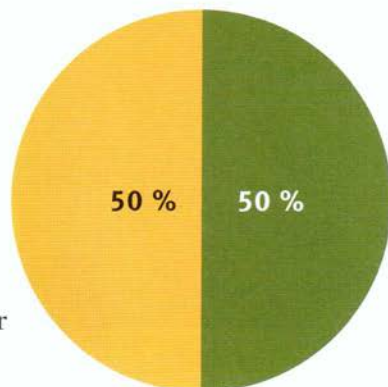
vind
regn
pen natur

uttrykk

3 av 4 nordmenn
(= 75 prosent):

Halvparten av
befolkningen
(= 50 prosent):

Det bor 15 mennesker
per km².

Fra midten av juni til slutten av august:

- Det er typisk norsk.
- Det var ikke det verste!

Kapittel 13

Slik bor vi!

- Hvordan bor dere nå? På hybel? I leilighet? I enebolig? I rekkehus?
- Bor dere mange sammen, eller bor dere alene?
- Hvordan vil dere bo?

Hans-Olav bor i Bergen.

A Kollektiv eller egen leilighet?

223

Hans-Olav studerer i Bergen. Han bor sammen med fire andre studenter i et kollektiv. Til sammen betaler de 25 000 kroner i leie per måned. Leiligheten er stor og ligger ganske sentralt. Den har fem soverom, men bare ett kjøkken og ett bad. Hans-Olav betaler 1/5 av leia. Han synes husleia er for høy og har lyst til å flytte for seg selv. Han snakker med Asgeir, en av de andre studentene i kollektivet.

Asgeir: Vil du flytte?

Hans-Olav: Ja, jeg har lyst til å bo for meg selv.

Asgeir: Hvorfor det?

Hans-Olav: For det første er det ganske dyrt å bo her, og for det andre er det for mye bråk. Jeg MÅ klare eksamen nå i vår.

Asgeir: Vil du kjøpe noe, eller vil du leie?

Hans-Olav: Hva tror du?

Jeg har ikke råd til å kjøpe en leilighet.

Asgeir: Har du sett noe du liker?

Hans-Olav: Jeg så en annonse i går på en 1-roms leilighet. 5600,- i måneden.

Asgeir: Det er mer enn du betaler her.

Hans-Olav: Jeg vet det, men da slipper jeg å dele badet med andre.

Asgeir: Fint. Da kommer jeg og dusjer hos deg!

Lagre annonsen

✉ Tips en venn

f Del på facebook

🖨 Skriv ut

1-roms leilighet til leie

1-roms leilighet til leie. 24 m². Leiligheten ligger i 2. etasje.
Kort vei til sentrum. Hvitevarer og oppvarming er inkl. Umøblert.

Husleie: 5600,- per måned. Depositum: 13 000 kroner

Adresse: Egelundveien 66

Ta kontakt: egelundv@megler.no

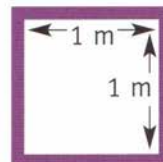

- Hvor bor Hans-Olav nå?
- Hvor stor er leiligheten?
- Hva betaler han i leie per måned?
- Hvorfor vil han flytte?
- Hvor stor er leiligheten i annonsen?
- Hvor ligger den?
- Hva betyr depositum?
- «Hvitevarer og oppvarming er inkl.» Hva betyr det?
- Hvilke møbler er det i leiligheten?

godt å vite

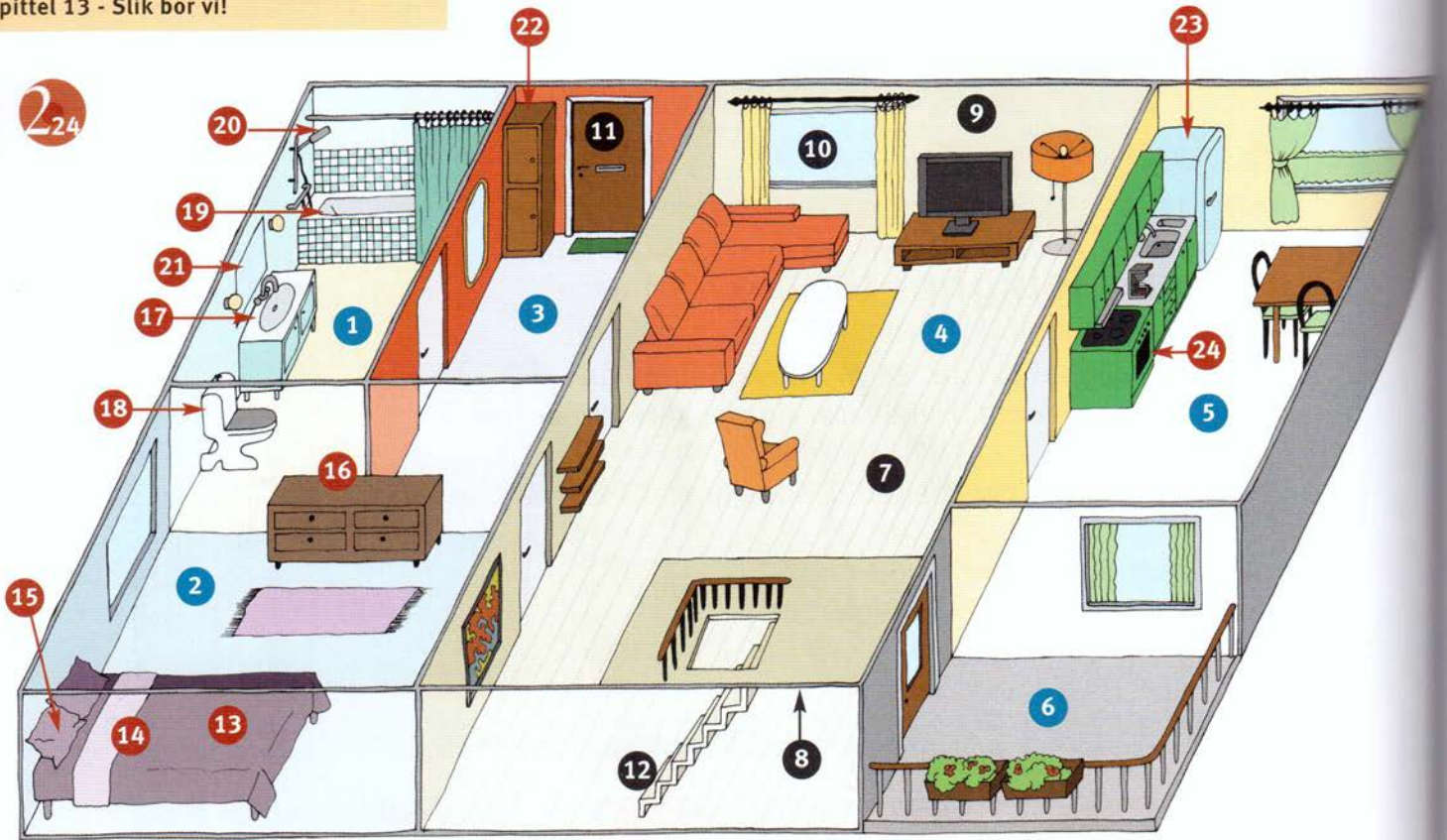
Det er viktig å skrive en *kontrakt* når du skal leie bolig.

På Forbrukerportalen.no finner du nyttig informasjon og skjema til en slik kontrakt.

1 m² = en kvadratmeter

Kapittel 13 - Slik bor vi!

1 et bad	7 et gulv	13 ei/en seng
2 et soverom	8 et tak	14 ei/en dyne
3 en gang	9 en vegg	15 ei/en pute
4 ei/en stue	10 et vindu	16 en kommode
5 et kjøkken	11 ei/en dør	17 en vask
6 en balkong	12 ei/en trapp	18 et WC
		19 et badekar
		20 en dusj
		21 et speil
		22 et skap
		23 et kjøleskap
		24 en stekeovn

- Hva ser dere på tegningen?
- Hvilke andre ting trenger vi i en leilighet?

B Unnskyld, hvor er ...?

Hans-Olav drar for å se på leiligheten. Han finner ikke ut hvor Egelundveien er og stopper en mann:

Hans-Olav: Unnskyld, men vet du hvor Egelundveien ligger?

Det er visst ikke så langt herfra.

Mannen: Egelundveien? Nei, dessverre. Men kanskje du kan spørre i bokhandelen?

Den ligger på den andre siden av torget, ved siden av postkontoret.

Hans-Olav: Å ja, der ser jeg den. Takk skal du ha.

Forresten, er det en minibank i nærheten?

Mannen: Ja, det er en minibank rett utenfor matbutikken, til høyre for bokhandelen.

Hans-Olav: Fint, takk for hjelpen.

Mannen: Bare hyggelig.

I bokhandelen:

Hans-Olav: Hei. Kan jeg spørre deg om noe?

Selger: Ja, selvfølgelig.

Hans-Olav: Jeg leter etter Egelundveien. Vet du hvor det er?

Selger: Egelundveien? Nei – jo, det vet jeg. Det er like i nærheten.

Du går rett fram og tar til venstre i lyskrysset.

Så tar du andre vei til høyre. Da kommer du til en skole.

Egelundveien ligger rett bak skolen.

Hans-Olav: Takk skal du ha.

Selger: Ingen årsak.

– Det ligger en minibank der borte.

C I byen eller på landet? 226

Annette og Steinar bor i Akershus, fire mil fra Lillestrøm. De bor i en treroms leilighet på 82 kvadratmeter. Steinar jobber i Lillestrøm, og Annette er hjemmeværende med to små jenter på fire og to år. Nå har hun besøk av Line, ei venninne fra skoledagene.

Annette er glad i dyr.

- Line: Hvor lenge har dere bodd her?
- Annette: I fire år. Leiligheten er fin og utsikten er nydelig, men vi, eller særlig jeg, har lyst til å flytte.
- Line: Hvorfor det?
- Annette: Jeg vil gjerne flytte til Lillestrøm. Nå har jeg vært hjemme med ungene ganske lenge og har lyst til å finne meg en jobb. Det er lettere å få seg en jobb i Lillestrøm enn her.
- Steinar: Jeg trives godt her. Her er det både boligblokker og rekkehus, og det er store grøntområder. Dessuten er alt dyrere i Lillestrøm.
- Annette: Det er synd at alt er så dyrt, men vi kan ta opp mer lån.
- Line: Har dere sett etter ny bolig?
- Annette: Ikke Steinar, men jeg leser boligannonse i lokalavisen og følger med på finn.no. I går så jeg en fin leilighet midt i Lillestrøm. Leiligheten er litt mindre enn denne, men ikke så mye dyrere enn den vi har nå.
- Line: Skal dere legge inn bud?
- Steinar: Vi har ikke snakket om det ennå. Jeg har en annen drøm, skjønner du. Jeg har lyst til å overta gården etter foreldrene mine. De er gamle og trenger hjelp.
- Annette: Da må vi i hvert fall ta opp mer lån! Det er en gammel bondegård, og foreldrene til Steinar har ikke pusset opp gården på mange, mange år.

- Line: Hva mener du, Annette? Har du lyst til å flytte på landet og bli bondekone?
- Annette: Jeg vet ikke. Jeg trives både i byen og på landet.
- Steinar: Du liker jo å være på gården.
- Annette: Ja, det gjør jeg, og jeg er glad i dyr. Men jeg er veldig glad i bylivet også. Huff, dette er vanskelig.

- Hvor gamle er barna til Annette og Steinar?
- Hvor stor er leiligheten?
- Hvor ligger den?
- Hvordan er området rundt leiligheten?
- Hvorfor vil Annette flytte?
- Hva drømmer Steinar om?
- Hva mener Annette?

På landet eller i byen?

- Vil dere bo på landet eller i byen?
- Noen er A (og vil bo på landet) og noen er B (og vil bo i byen).
Lag en samtale.

godt å vite

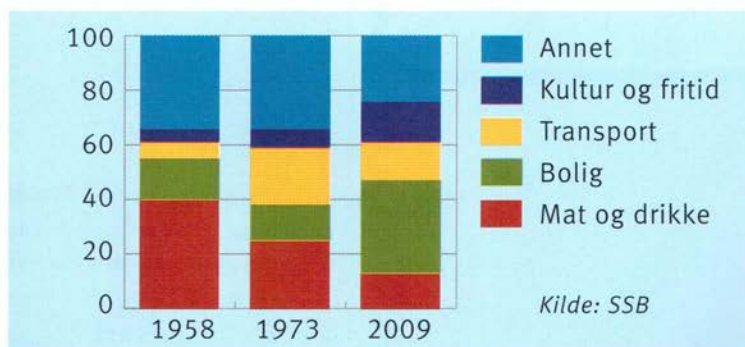
Boliger

Mange bor i *enebolig* her i landet. Det er cirka 2,3 millioner boliger i Norge, og av disse er 1,2 millioner eneboliger. I byene bor mange i *boligblokk* og *rekkehus*. I Oslo bor 72 prosent i boligblokk. Her bor bare 9 prosent i enebolig.

Det er færre og færre som har *bondegård* der de dyrker jorda og/eller har husdyr. I 1999 var det 70 000 slike gårder her i landet. I 2008 var det bare 49 000 gårder.

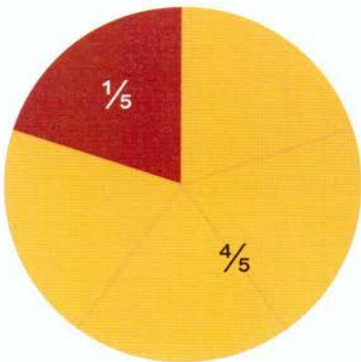
Økonomi

Anette og Steinar skal kanskje pusse opp gården. Da må de ta opp mer lån i banken. De må betale renter og avdrag på lånet til banken. Her ser vi hvor stor del av lønna vi bruker til bolig og andre ting i dag, og hvordan det var tidligere:

uttrykk

$1/5$ = en femtedel eller en femdel:

Han vil bo for seg selv.
= Han vil bo alene.

Han betaler for mye / for lite.

Husleia er høy / lav.

for det første ..., for det andre ...

grammatikk

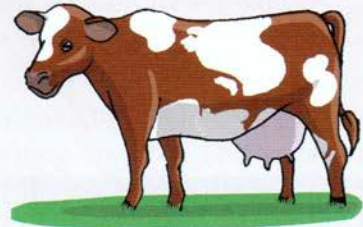
Komparativ og superlativ

Vi bruker **komparativ** og **superlativ** når vi sammenlikner. De fleste adjektiv får *-ere* i komparativ og *-est* i superlativ:

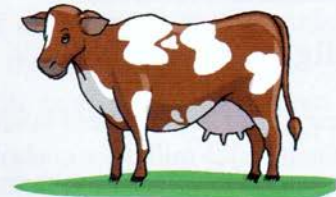
	Komparativ	Superlativ
fin dyr	finere dyrest	finest dyrest

Uregelmessig bøyning

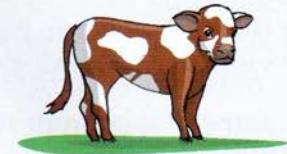
liten

mindre

minst

stor større størst Gården er **større** enn leiligheten.
Gården er **størst**.

god bedre best
lang lengre lengst
mange flere flest
mye mer mest
få færre færrest

Se side 188

Uttrykk med på:

bo på landet		
en gård på landet		
en leilighet på tre rom	= en treroms leilighet	= en leilighet som har tre rom
en leilighet på 82 m ²	= en leilighet som er 82 m ² stor	
ei jente på tre år	= ei jente som er tre år gammel	

De har ikke pusset opp gården **på** mange år. = Det er mange år siden de pusset opp.

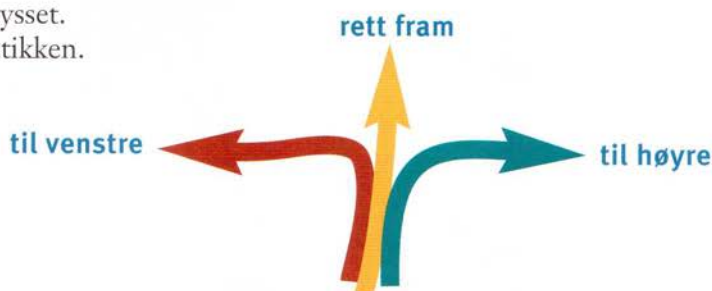
å leie en leilighet	å dele bad med andre
å se etter ny bolig	å legge inn bud
å spørre banken om lån	å pusse opp en bolig

Å spørre om veien

- Unnskyld, hvor er ...?
- Vet du hvor Egelundveien ligger?
- Jeg leter etter Egelundveien. Vet du hvor det er?
- Takk for hjelpen.
- Mange takk. / Tusen takk.
- Bare hyggelig.
- Ingen årsak.

Retning

Gå **rett fram**.
Ta **til venstre** i lyskrysset.
Ta **til høyre** etter butikken.

Plassering

Det er **like i nærheten**.
Bokhandelen ligger **på den andre siden** av torget.
Bokhandelen ligger **til høyre for** postkontoret.
Postkontoret ligger **til venstre for** bokhandelen.
Minibanken er **ved siden av** matbutikken.
Minibanken ligger **mellom** matbutikken **og** bokhandelen.
Gjøvik ligger **nord for** Oslo.
Haugesund ligger **sør for** Bergen.

Hunden og ulven

En ulv og en hund kom i snakk med hverandre. Ulven var så sulten og tynn. Den kunne nesten ikke stå på beina.

– Det er vanskelige tider, sa ulven til hunden. Jeg klarer nesten ikke å få tak i noe å spise.

– Da kan vi dele jobben min, sa hunden. – Jeg bor hos menneskene, og de kommer med kjøtt til meg og gir meg alt jeg trenger hver dag.

– Det var en fantastisk idé, sa ulven, jeg kommer og bor hos deg med det samme.

Så fikk den øye på noe rundt hundens hals. – Hva er det du har rundt halsen? spurte den.

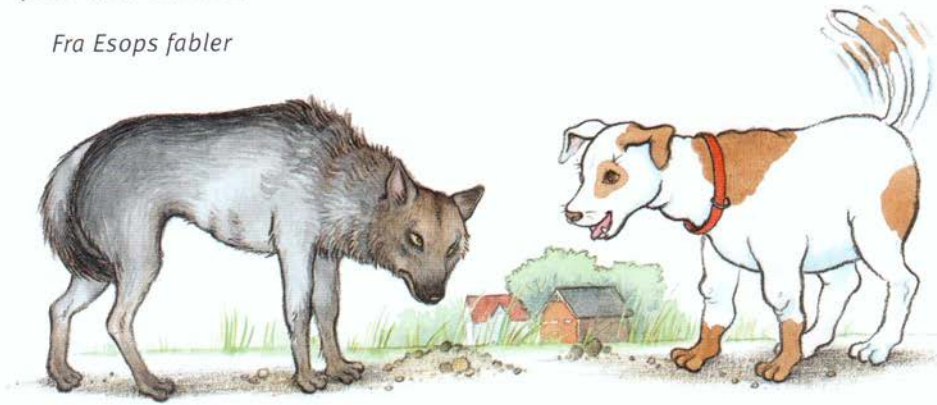
– Å det ... Det er bare halsbåndet mitt, det, sa hunden. – Menneskene bruker det for å binde meg fast utenfor huset.

– Mener du at du ikke kan komme og gå som du vil? spurte ulven.

– Jeg må jo holde meg i nærheten av huset når jeg skal passe på menneskene og holde vakt over huset, forklarte hunden.

Da løp ulven tilbake til skogen igjen, og den tenkte aldri mer på å dele jobb med hunden.

Fra Esops fabler

- Ulven lever et fritt liv, men er sulten og svak. Hunden er bundet fast, men får alt den trenger. Hvem av dem har det best?

Kapittel 14

Noen å være glad i

A Familiebilder

Fru Berg: Du har mange bilder på veggen.
Er det besteforeldrene dine?

Johanna: Ja, det er farmor og farfar. Farfar døde for ti år siden,
men farmor lever. Hun heter Marie og blir 90 år snart.

Fru Berg: 90 år? Skal dere feire dagen?

Johanna: Ja, det er klart. Vi skal ha en stor fest på lørdag. Hun
har mange barnebarn og oldebarn.

Fru Berg: Er det mannen din?

Johanna: Nei, det er broren min Oscar og kona hans. Nå er de
skilt, men broren min har en ny kjæreste. De bor
sammen.

De er tvillinger.

Fru Berg: Er de ikke gift?

Johanna: Nei, de er samboere, men de
skal kanskje gifte seg til
sommeren.

Fru Berg: Og her er to pene jenter.
Er det dine barn?

Johanna: Ja, det er Liv og Synne.
De er tvillinger.

Fru Berg: Det kan jeg se. De er veldig
like.

Og hvem er det? Er det deg?

Johanna: Meg? Nei, det er min mor.

Fru Berg: Åh. Unnskyld meg!

Johanna: Det er i orden. Vi er veldig
like. Og forresten er det et
gammelt bilde.

Familien til Marie

barn

barnebarn

oldebarn

Sammendrag

Johanna har fått en ny nabo som heter Sonja Berg. Hun besøker Johanna og ser på familiebildene som henger på veggen.

Johanna forteller om farmora si som blir 90 år. Hun snakker om fødselsdagen de skal feire til helga. Johanna forteller også om broren sin som er skilt. Han heter Oscar. Nå bor han sammen med en ny kjæreste, og de skal kanskje gifte seg til sommeren. Johanna har to døtre som heter Synne og Liv. De er tvillinger.

Familien til Liv og Synne

oldeforeldre

farmor
farfar

besteforeldre

mormor
morfar

foreldre

- Tegn ditt eget familietre og fortell om det til andre.
- Hva heter familiemedlemmene? Hvor bor de? Hvor gamle er de? Osv.

B Liv dekker bordet 230

Marie har nittiårsdag, og Johanna har invitert til stor bursdagsfest. Nå lager hun eplekake mens Liv, en av tvillingene, dekker bordet. Liv legger en hvit duk på bordet. Den hvite duken er veldig gammel. Den har Marie fått av *sin* mor for lenge, lenge siden. Liv setter små og store tallerkener på bordet. De små tallerkenene er til forretten. De store er til hovedretten. Hun henter også høye og lave glass. De lave glassene er til vann, og de høye glassene er til mineralvann eller vin. Oldemora hennes er glad i et glass vin. På bordet er det også blomster og lys. Nå kan gjestene komme.

Servise	+ verb
tallerkenen	står
glasset	står
koppen	står
skåla/skålen	står
asjetten	står

Bestikk	+ verb
gaffelen	ligger
kniven	ligger
skjea/skjeen	ligger
teskjea/teskjeen	ligger

Andre ting	+ verb
duken	ligger
servietten	ligger
lyset	står
vasen	står
asjetten	står

Hva ser dere på bildet?

C Johannas eplekake 231

- 2 egg
- 1 ½ dl sukker
- 50 g margarin
- 1 ½ dl lettmeik
- 3 dl hvetemel
- 2 teskjeer bakepulver
- 2 epler
- 1 spiseskje sukker og 1 teskje kanel

- 1) Pisk eggedosis av egg og sukker.
- 2) Hell i smeltet margarin og melk.
- 3) Ha i hvetemel og bakepulver. Bland alt lett.
- 4) Hell røren i en smurt, rund form (som er cirka 22 cm i diameter)
- 5) Skjær eplene i tynne skiver og legg dem oppå røren.
- 6) Strø litt sukker og kanel på eplene.
- 7) Stek kaka i stekeovn i cirka 40 minutter ved 175 grader.

Pisk eggedosis.

Hell røren i formen.

Strø sukker og kanel på eplene.

- Ta med en oppskrift, les høyt for hverandre og skriv ned.
- Fortell også hvordan du lager retten.

godt å vite

Mål, vekt og lengde

Mål

- 1 liter (l) = 10 desiliter (dl)
- 1 desiliter = 10 centiliter (cl)
- 1 centiliter = 10 milliliter (ml)

Vekt

- 1 kilo (kg) = 10 hekto (hg)
- 1 hekto = 100 gram (g)
- 1 gram = 10 milligram (mg)

Lengde

- 1 mil = 10 kilometer (km)
- 1 kilometer = 1000 meter (m)
- 1 meter = 100 centimeter (cm)
- 1 centimeter (cm) = 10 millimeter (mm)

D Et langt liv 232

Marie forteller:

I går ble jeg 90 år. 90 år! Jeg kan nesten ikke tro det. Tida har gått så fort. Jeg giftet meg ung, bare 19 år gammel. Mannen min, Peder, arbeidet på fabrikk. Han laget møbler. Det var vanskelig å finne et sted å bo, men vi fant et lite hus til slutt.

Jeg var så glad i Peder. Han var alltid positiv og i godt humør. «Ta det med ro. Det ordner seg», sa han bestandig. Han hadde rett. Alt ordnet seg. Vi fikk fem barn, tre gutter og to jenter. Det var mye å gjøre, men jeg var ung, sterk og forelsket.

Nå er jeg gammel og ikke så sterk lenger. Jeg savner Peder. Han døde for ti år siden. Jeg tenker på ham hver dag.

Noen i familien har fødselsdag. Hvordan kan vi feire dagen?

- Vi kan ringe eller sende en SMS.
- Vi kan gratulere på Facebook.
- Vi kan sende et kort.
- Vi kan be gjester.
- Vi kan lage ei kake.
- Vi kan servere frokost på senga.
- Vi kan kjøpe en presang.
- Vi kan holde et selskap.
- Vi kan gå på restaurant.

233 Synes du om meg?

Synes du om meg?

Ja, det gjør jeg.

Får jeg komme til deg?

Ja, det får du.

Er det riktig sikkert?

Ja, det er det.

Hopp sudi rudi rudi rullanlei!

Kjøper du ringen?

Ja, det gjør jeg.

Setter den på fingeren?

Ja, det gjør jeg.

Er det riktig sikkert?

Ja, det er det.

Hopp sudi rudi rudi rullanlei!

Reiser vi til presten?

Ja, det gjør vi.

Gifter oss forresten?

Ja, det gjør vi.

Er det riktig sikkert?

Ja, det er det.

Hopp sudi rudi rudi rullanlei

Gammel norsk vise

I går var jeg sammen med familien min, både barn, barnebarn og oldebarn. De laget en stor bursdagsfest med deilig mat og mange taler. Synne, et av oldebarna mine, holdt en fin tale.

«Du har alltid tid, oldemor», sa hun. «Du har tid til å prate med oss og høre på oss. Vi er glad i deg. Gratulerer med dagen.» Hun sa også noe annet: «Jeg tror du har levd et rikt liv, oldemor.» Hun har rett. Jeg føler meg rik. Jeg har hatt et langt og godt liv, og jeg har mange fine minner.

Hvordan feirer dere fødselsdager?

234

En vits:

Siri: Når jeg blir voksen, vil jeg gifte meg med morfar.
Han er så snill.

Mamma: Nei, lille venn. Du kan ikke gifte deg med faren min.

Siri: Hvorfor ikke? Du giftet deg med faren min.

Innbydelse

TIL KYOKO HATSUO MED LEDSAGER

ANNABELLE ROSA & ØYVIND

HAR DEN GLEDE Å INNBY TIL BRYLLUP
LØRDAG 14.9. KL. 19.00.

ADRESSE: BRYGGERHUSET RESTAURANT,
HAVNEGATA 8

VIELSEN FOREGÅR I HAVSTEIN KIRKE, KL. 12.00.
S.U. INNEN 15.8.

Kjære Ingrid

Tusen takk for den
vakre brosjen
som jeg fikk til
min 60-årsdag.
Jeg pynter meg
med den ofte.

Hjertelig hilsen
tante Helga

Fra: jensb@ilka.no
Kopi:
Til: alle@ilka.no
Emne: **Tusen takk!**

Kjære alle sammen

Tusen, tusen takk for flotte blomster!
Emil er snart tre uker, og vi koser oss hjemme,
både store og små. Jeg har pappapermisjon i
noen uker til, men stikker innom jobben i neste
uke en gang.

Hilsen Jens

E Å bo sammen i Norge

NRK

NYHETER

SPORT

MAGASIN

TV

RADIO

Debattforum

> Debattforum > Magasin

Velkommen ([Logg inn](#) | [Bli medlem](#))

Søk

Hei!

Jeg er norsk og har bodd i Mosambik en god stund. Der har jeg truffet verdens kjekkeste mann! Nå må jeg dra hjem igjen, men vi er forelsket og har lyst til å bo sammen i Norge. Jeg vet at kjæresten min må ha oppholdstillatelse, og at det er vanskelig å få. Hva skal vi gjøre for å få dette til? Har noen vært i en liknende situasjon? Takknemlig for svar.

Forelsket 😊

Til Forelsket

Jeg kan kanskje gi deg et råd, men bare hvis dere har tenkt å gifte dere. Da kan han søke om noe som heter **forlovedetillatelse** i Mosambik (du kan lese mer om det på nettsidene til UDI). Med en slik tillatelse kan kjæresten din reise til Norge og være her i seks måneder, men i løpet av den tida må dere gifte dere.

Tulla

Hei Tulla

Og hvis vi ikke gifter oss?

Forelsket

Til Forelsket
Da må han reise fra landet.
Tulla 😞

Hei Tulla
Seks måneder er altfor kort tid, synes jeg. I Norge vil han møte mange utfordringer. Hvordan vet vi at han vil trives – etter så kort tid?
Forelsket

Til Forelsket
Enig! Et halvt år er kort tid, men slik er reglene. Du må tenke deg godt om.
Tulla

Hei Tulla
Takk for svarene dine. Er det noen som har erfaringer her? Jeg vil høre om alt, både positive og negative erfaringer.
Forelsket 😊

(Fra *Debattforum* på nettet)

- Hva ønsker *Forelsket* å gjøre?
- Hva er en forlovetillatelse?
- Hvor lenge kan kjæresten bo i Norge?
- *Forelsket* spør om noen har erfaringer, positive eller negative. Har noen av dere erfaringer her?

- Hva ser dere på bildene?
Lag gjerne en liten historie om de to parene.
Under er det ord og uttrykk dere kan bruke.

glad i hverandre

krangle

sjalu

forelsket

sint

kjærester

trist

venner

uvenner

gift

skilt

positiv

negativ

i godt humør

i dårlig humør

To liv – to historier

Som

Johanna har en bror. *Broren* er skilt. Johanna har en bror *som* er skilt.
 Johanna har to døtre. *Døtrene* er like. Johanna har to døtre *som* er like.

Hun snakker om fødselsdagen.
 De skal feire *den*.

Hun snakker om fødselsdagen (*som*) de skal feire.

Se side 184

Adjektiv – bestemt form

Hun legger **en hvit duk** på bordet. **Den hvite duken** er veldig gammel.

	Hankjønn	Hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
Ubestemt form:	en fin duk	ei fin skål	et fint glass	fine duker
Bestemt form:	den fine duken	den fine skåla	det fine glasset	de fine dukene

Se side 189

uttrykk

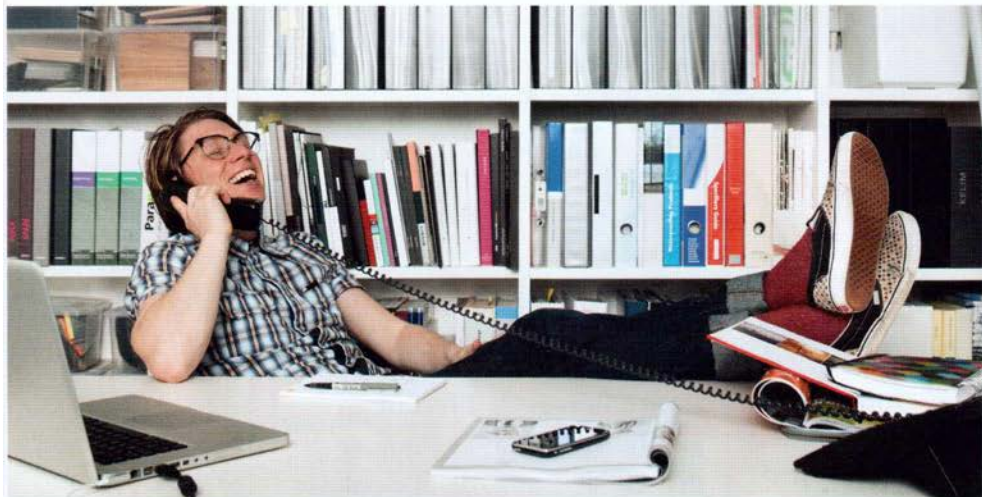
Tvillingene er veldig like.

– Ta det med ro! Det ordner seg.

- å invitere til fest
- å feire dagen
- å dekke bordet
- å holde en tale
- å få oppholdstillatelse
- å søke om (en) tillatelse
- å møte utfordringer
- å tenke seg om

Kapittel 15

Hva slags jobb har du lyst på?

- Hva slags jobb har dere lyst på?

For eksempel:

- En jobb der man treffer mange mennesker?
- En jobb der man kan hjelpe andre?
- En jobb der man lager noe?
- En jobb der man tjener godt?

A Hva driver dere med? 237

Monica har invitert noen av vennene sine fra norskkurset på besøk.

Monica: Det er så hyggelig å se dere igjen!

Safer: I like måte. Det er lenge siden sist.

Haifa: Hva gjør du nå, Monica?

Monica: Jeg jobber heltid på et hotell.

Og dere da, hva driver dere med? Har du fått jobb, Pablo?

Pablo: Nei, men jeg har søkt mange slags jobber.

Jeg har lyst til å bli journalist.

Haifa: Har du erfaring fra slikt arbeid?

Pablo: Ja, jeg skriver litt om Skandinavia i et argentinsk blad.

Pablo vil gjerne bli journalist.

Kapittel 15 - Hva slags jobb har du lyst på?

Haifa har lyst til å bli politi.

- Hva gjorde dere før dere kom til Norge?
- Hva har dere gjort i Norge?
- Hvilke planer og ønsker har dere?

Safer: Jeg søker også jobber. Da jeg bodde i Somalia, jobbet jeg med regnskap i et firma.

Monica: Hva holder du på med, Haifa?

Haifa: Jeg skal studere. Jeg har lyst til å bli politi.

Pablo: Politi! Hvorfor det?

Haifa: Det er en viktig jobb, og jeg liker utfordringer. Men først må jeg ta førerkort. Jeg skal ta kjøretimer nå.

Safer: Leser du teoridelen på norsk?

Haifa: Ja, og det er ganske vanskelig. Det er mange nye ord.

Safer: Enig. Det er ikke lett. Jeg tok førerkort for en stund siden, og jeg måtte ta teoriprøven flere ganger.

Pablo: Har du sjekket på nettet? Der finnes det tester som du kan ta for å øve deg.

Haifa: Det visste jeg ikke. Takk for tipset!

Safer: Jeg skal hilse fra Anne, læreren vår. Jeg møtte henne i byen i går.

Monica: Så hyggelig. Det var fint på norskkurset.

Safer: Ja, jeg savner skolen av og til. Men nå gleder jeg meg til å komme i jobb.

Pablo: Skål for det! Jeg håper alle får oppfylt ønskene sine.

Safer har tatt kjøretimer.

B Borte fra jobben 238

Monica har fått vondt i ryggen og har sovet dårlig hele natta. Hun kan nesten ikke gå om morgenen, og hun forstår at hun ikke klarer å gå på jobb. Derfor ringer hun til jobben for å gi beskjed. I resepsjonen sitter Torstein, som er en god kollega av Monica.

- Torstein: Hotell Prinsen, vær så god!
Monica: Hei, Torstein. Det er Monica.
Torstein: Hei, Monica.
Monica: Du, jeg kan ikke komme på jobben i dag.
Jeg har vondt i ryggen og kan nesten ikke gå.
Torstein: Å det var synd! Stakkars deg!
Har du vært hos legen?
Monica: Nei, ikke ennå. Jeg håper jeg blir bedre i morgen.
Er Larsen inne?
Torstein: Nei, han er i et møte.
Monica: Kan du si fra til ham når du ser ham?
Torstein: Ja, klart det. Jeg skal gi ham beskjed.
God bedring, da!
Monica: Takk skal du ha. Jeg ringer i morgen hvis jeg er like dårlig.
Torstein: Ok. Pass på deg selv.

Torstein sender en epost til Larsen med beskjeden fra Monica. Hva skriver han?

Kapittel 15 - Hva slags jobb har du lyst på?

Torstein jobber i resepsjonen.

Torstein har også tatt imot to andre beskjeder til Larsen:

Beskjed 1:

Til: Arne Larsen
Emne: Dale kommer senere i dag

Dale kommer etter tolv. Sykt barn.

Hilsen Torstein

Beskjed 2:

Til: Arne Larsen
Emne: Beskjed fra barnehagen

Barnehagen ringte. Ellen har feber og kaster opp.
Hent henne så fort som mulig.

Hilsen Torstein

- Hva betyr beskjedene?
- Lag telefonsamtalene som Torstein hadde.

C Pablo får jobb 239

- Pablo: Endelig! Nå har jeg fått fast jobb.
Jeg skal begynne på mandag.
- Safer: Hvordan klarte du det?
- Pablo: En venn av meg jobber i et transportbyrå,
og de trengte folk.
Jeg var til intervju i forrige uke.
- Safer: Så flott! Hva slags jobb er det?
- Pablo: Jeg skal være hjelpemann på en lastebil.
Vi leverer vaskemaskiner og komfyrer og
sånt hjem til folk.
- Safer: Er ikke det tungt?
- Pablo: Jo, det er en ganske tung jobb, men jeg får
jo god trening!
Det verste er at vi begynner så tidlig om
morgenen.
Jeg må være på jobben klokka sju.
Da begynner vi å laste på bilen.
Men hvordan går det med deg, da?
- Safer: Jeg har søkt mange jobber uten å få svar.
Det er ganske deprimerende.
- Pablo: Ja, jeg vet hvordan det er.
- Safer: Men nå har jeg kontakt med et vikarbyrå her i byen.
De har fått cv-en min, og i neste uke skal jeg til intervju.
- Pablo: Det er bra. Jeg har hørt at mange får jobb gjennom
vikarbyrå.
- Safer: Jeg håper det blir slik for meg også. Nå trenger jeg
virkelig å få meg en jobb.
- Pablo: Lykke til på intervjuet.
- Safer: Takk! Og lykke til i den nye jobben.

- Hva slags jobb har Pablo fått?
- Hvordan fikk han jobben?
- Hva har Safer gjort for å få jobb?

En tung jobb

En **cv** inneholder informasjon om utdanning og erfaringer.
cv = curriculum vitae

D Hvordan finner du jobb?

240

Nå har Pablo heldigvis fått seg en jobb. Han fikk tips om en ledig jobb gjennom en venn. Det er mange som skaffer seg arbeid på den måten.

Safer har tatt kontakt med et vikarbyrå og håper de har en jobb som passer for ham. Gjennom et vikarbyrå kan du få arbeid for kortere eller lengre tid. Du sender inn en cv og forteller om dine kvalifikasjoner. Deretter undersøker vikarbyrået om de har arbeid som passer.

Andre måter å finne jobb på er å lese annonser for ledige stillinger. Slike annonser finner du på nettet, i avisene og hos NAV. NAV er en offentlig tjeneste som kan hjelpe deg med å søke jobb og med å bedre kvalifikasjonene dine.

Hvis du finner en jobb som passer, må du sende inn en søknad og en cv. I søknaden forteller du kort om deg selv. Du forteller også hvorfor du tror du passer til denne jobben.

Søknaden skal være kort, ikke mer enn én side. Opplysninger om utdanning og erfaring skal stå i cv-en.

241

Slik kan en cv se ut:

Overskrift	CV
Personalia	Navn, adresse, e-postadresse, telefonnummer, alder, nasjonalitet, sivilstand.
Utdannelse	Hvor? Når? Hvor lenge? Begynn med den siste utdannelsen.
Arbeidserfaring	Hvor? Når? Hvor lenge? Hva gjorde du? Begynn med den siste jobben.
Kurs	Hvor? Når? Hvor lenge? Hvem arrangerte kurset? Skriv siste kurs først.
Språk	Hvilke språk kan du flytende, meget godt eller godt, skriftlig og muntlig?
Annet	Andre opplysninger som kan være av interesse for arbeidsgiveren: Har du førerkort? Hvilke dataprogrammer kan du? Har du spesielle interesser? Har du vært aktiv i noen organisasjoner eller foreninger?
Referanser	Navn, e-postadresse, telefonnummer og stilling til personer som arbeidsgiveren kan ta kontakt med for å få vite mer om deg. Før du skriver noen opp som referanse, må du spørre dem om det er i orden.

godt å vite

Heltid

Normal arbeidstid i full jobb er 37,5 timer i uka. Da er matpausen ikke regnet med. Hvis man jobber mer enn 40 timer, er det *overtid*.

Deltid

Når man jobber deltid, jobber man mindre enn 37,5 timer i uka.

Lønn

Man får vanligvis utbetalt lønn en gang i måneden. Den setter arbeidsgiveren inn på kontoen din i banken. Man får ikke hele lønna. Arbeidsgiveren har plikt til å trekke fra det man skal betale i *skatt*.

Sykmelding

Når man blir syk, må man straks melde fra til arbeidsgiveren, ellers kan man miste jobben. Man må også skrive en **egenmelding**. Hvis man er syk mer enn tre dager, må man få **sykmelding** fra en lege.

Kapittel 15 - Hva slags jobb har du lyst på?

- Hva slags informasjon trenger dere om det norske arbeidslivet?
- Del klassen inn i grupper som finner ut av spørsmålene dere har.

Per får ny jobb

242

Sjefen: Du får jobben, og du kan begynne på mandag.

Per: Hvor mye lønn får jeg?

Sjefen: Lønna blir 17 000 i måneden i de tre første månedene, og etter tre måneder øker den til 20 000.

Per: Da begynner jeg om tre måneder.

Kari mister jobben

Sjefen: Du får sparken!

Kari: Men hvorfor det? Jeg har jo ikke gjort noe!

Sjefen: Nei, nettopp!

grammatikk

Leddsetninger

Tid

Hva gjorde du *før du kom til Norge*?

(fortid)

Før jeg kom hit, jobbet jeg i butikk.

(fortid)

Da jeg bodde i Argentina, jobbet jeg som fotballtrener.

(fortid)

Når du er syk, må du gi beskjed til arbeidsgiveren.

(generelt – alltid)

Jeg kommer på jobb *når jeg blir frisk*.

(framtid)

Betingelse

Jeg ringer *hvis jeg er syk i morgen også*.

Hvis jeg er syk i morgen også, ringer jeg.

Se side 183

Sammensatte substantiv

en jobb

en feriejobb, en sommerjobb, deltidsjobb

en butikk

en klesbutikk, en matbutikk, en sportsbutikk

et byrå

et vikarbyrå, et reisebyrå

Se side 187

uttrykk

å ta førerkort

Jeg skal ta førerkort.

å ta kjøretimer

Jeg tar kjøretimer.

å si fra

Torstein skal si fra til Larsen.

å være til stede

Larsen er ikke til stede.

å ta imot beskjed

Torstein tar imot beskjed.

å gi en beskjed

Han skal gi beskjed til Larsen.

å få oppfylt ønskene sine

Jeg håper jeg får oppfylt ønskene mine.

uten å ...

Jeg har søkt jobb uten å få svar.

– Hva driver du med?

– Det var synd!

– Hva holder du på med?

– Stakkars deg!

– Jeg skal hilse fra Anne.

– God bedring!

– Takk for tipset!

– Pass på deg selv!

Kapittel 16

Barnehage og skole

- Hva gjør elevene på bildene?
- Likner det på skolen som dere gikk på?
- Hva er likt og hva er ulikt?
- Hvordan var lærerne da du gikk på skolen?
- Var de strenge? Kunne de gi fysisk straff?

A Javed skal begynne i barnehagen

243

Amira har en sønn som er litt over ett år gammel. Han heter Javed. Nå er hun ute i parken med ham. Der leker han med Stina. Stina er også omtrent ett år. Hun er dattera til Amiras nabo, Heidi. Amira og Heidi sitter og prater mens de holder øye med barna sine.

I barnehagen

Amira: I morgen skal Javed begynne i barnehagen.

Heidi: Skal han? Det blir spennende.

Amira: Ja, det blir spennende for hele familien.

Skal Stina også begynne i barnehagen snart?

Heidi: Nei, jeg vil vente litt.

Amira: Hvorfor det?

Heidi: Jeg synes hun er litt for liten. Derfor har vi søkt om kontantstøtte.

Amira: Jeg tror det er bra for Javed å komme i barnehagen nå.

Alle barn med innvanderforeldre bør gå i barnehagen, synes jeg. Da lærer de norsk!

Heidi: Jeg synes det er best at alle kan bestemme selv.

Amira: Har du ikke lyst til å komme tilbake i jobb?

Heidi: Ikke ennå. Det blir så mye stress. Jeg koser meg hjemme, og jeg tror det er bra for Stina å være hjemme litt til.

- Amira: Jeg gleder meg til å begynne å jobbe igjen.
Jeg savner jobben og kollegaene mine.
- Heidi: Tror du ikke det blir slitsomt, da?
Hvilken klasse går Jasmin i nå?
- Amira: Hun går i tredje. Og etter skolen er hun på SFO.
Jeg tror det kommer til å gå bra, jeg.
- Heidi: Ja, lykke til! Og lykke til i barnehagen i morgen.
- Amira: Takk skal du ha. Jeg håper at han vil trives.

Sammendrag

244

Amira og Heidi er naboer. Amira har en sønn som skal begynne i barnehagen. Heidi har ei datter som ikke skal begynne ennå. Amira savner kollegaene og har lyst til å begynne å jobbe igjen. Heidi sier at hun ikke savner jobben. Hun koser seg hjemme.

- Når bør barn begynne i barnehagen?
- Lag en liste med argumenter *for* at barn skal begynne tidlig i barnehage og en liste med argumenter *mot*.

godt å vite

Barnehage og kontantstøtte

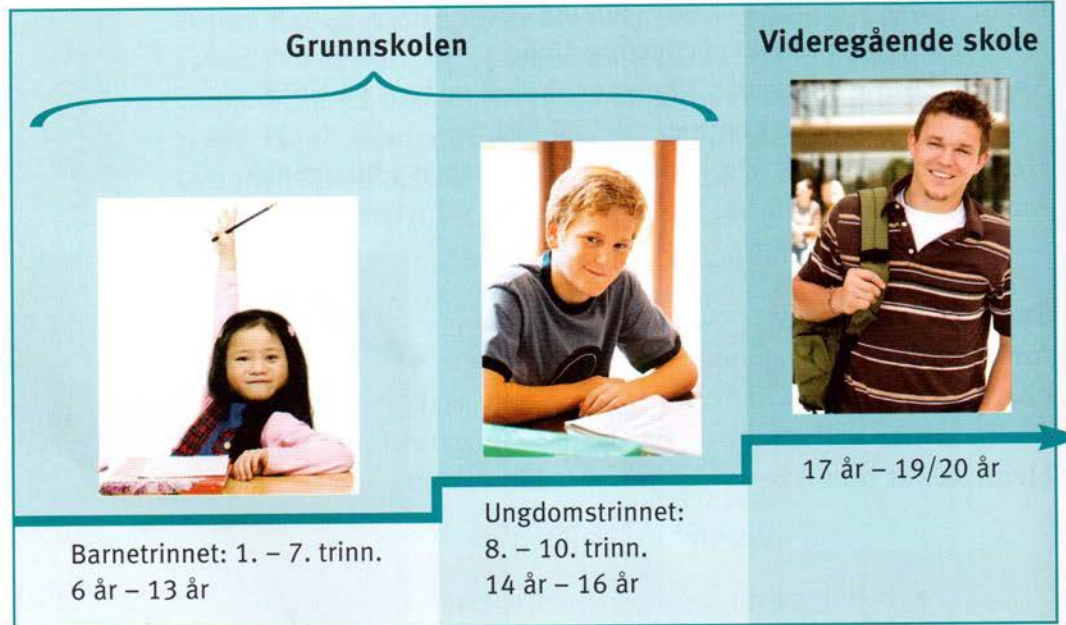
Barn har *rett* til barnehageplass fra høsten etter at de fyller ett år. Foreldrene må søke kommunen om plass.

Hvis et barn ikke bruker en barnehageplass med statlig støtte, kan foreldrene til barn mellom 1 og 2 år få **kontantstøtte** for å passe barnet selv. Det er også mulig å få en del av kontantstøtten hvis barnet er i barnehagen på deltid.

B Skolen i Norge

- Hva forteller denne oversikten?
- Fortell om utdanninger i andre land dere kjenner.

Timeplan: 3B		Elev: <i>Jasmin</i>				
		MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
1	8.15–9.00	norsk	matematikk	matematikk	samfunnsfag	matematikk
2	9.10–9.55	norsk	RLE	samfunnsfag	norsk	norsk
3	9.55–10.40	engelsk	norsk	kunst og håndverk	matematikk/IKT	lesetime
matpause storefri						
4	11.30–12.15	RLE	norsk	kunst og håndverk	naturfag	mat og helse
5	12.15–13.00	musikk	gym	norsk/IKT	gym	

RLE = religion, livssyn og etikk

IKT = informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Se på side 172.

- Hvor gammel er Jasmin?
- Når begynner Jasmin på skolen?
- Når har klassen hennes pause?
- Når er hun ferdig på skolen?
- Hvor mange norsktimer har Jasmin i uka?
- Når har hun norsk?
- Hva har hun i tredje time på torsdag?
- Hvilke fag har hun på skolen?
- Er det noen fag du savner?
- Hvilke fag hadde du på skolen?
- Hvilke fag likte du best?

Til foreldre/foresatte i 3B

Innkalling til foreldremøte, torsdag 4. september kl. 18.00, rom 43

Vi vil orientere om planene for det nye skoleåret og om tilbudet om leksehjelp.

Vi vil også diskutere samarbeidet mellom hjem og skole.

Foreldrene må velge en ny klassekontakt.

Lærerne og klassekontaktene serverer kaffe og te. Foreldrene til Sunniva og Alexander har med kake.

For lærerne i 3B,

Henrik Dahl
(kontaktlærer)

Amiras datter, Jasmin, går i 3. klasse.

Husk turen på fredag!
Ta med matpakke, drikke og sitteunderlag.
Oppmøte kl. 8.15 ved hovedinngangen.
Bussen kjører kl. 8.30.

Hilsen Henrik

C Amira får en telefon 246

Telefonen til Amira ringer.

Amira: Hallo?

Malik: Ja, hei, dette er Malik Doran, klassekontakt i Jasmins klasse.

Amira: Å ja. Hei!

Malik: Jeg håper at dere kan komme på foreldremøtet på torsdag.

Amira: Ja, jeg har tenkt å komme. Mannen min skal passe barna.

Malik: Jeg har et spørsmål til deg. Den andre klassekontakten, mor til Ingrid, skal flytte, og nå trenger vi en ny. Kan du overta, tror du?

Amira: Å nei, det tør jeg ikke. Jeg vet ikke hva en klassekontakt gjør.

Malik: Det visste ikke jeg heller da jeg begynte. Men man skal være kontaktperson mellom læreren og de andre foreldrene.

Vi får god informasjon om hva vi skal gjøre.

Amira: Jeg vet ikke, jeg.

Malik: Du kan jo tenke litt på det. Jeg sender deg litt mer informasjon på e-post. Er det ok? Så ringer jeg deg igjen i morgen.

Amira: Ja, gjør det. Men jeg er ikke sikker på om jeg vil. Jeg har det veldig travelt.

Malik: Jeg håper du sier *ja*. Det er en fin måte å bli kjent med skolen på.

Sammendrag 247

Malik ringer til Amira. Han er klassekontakt i Jasmins klasse og vil at Amira også skal bli det. Men Amira er usikker. Hun vet ikke hva en klassekontakt er, og hun har mye å gjøre. Malik sier at han vil sende mer informasjon til henne. Han håper at hun sier ja når hun har lest hva en klassekontakt er.

- Tror dere Amira sier *ja*?
- Hvorfor (ikke)?

godt å vite**SFO**

Skolefritidsordningen er et tilbud til elevene på 1.–4. årstrinn om aktiviteter på skolen før og etter vanlig skoletid. Foreldrene må betale noe. Noen steder kaller de SFO for Aktivitetsskolen.

Leksehjelp

Skolen har plikt til å tilby gratis leksehjelp til elever på 1.–4. årstrinn én time i uka. Det er frivillig for elevene.

Foreldremøte

Skolen innkaller til møter med alle foreldrene i en gruppe eller klasse.

Konferansetime

Minst to ganger i året innkaller kontaktlæreren til konferansetime eller utviklingssamtale. Da snakker læreren med foreldrene til én og én elev.

Voksenopplæring

Voksne som ikke tidligere har fått utdanning, har også rett til grunnskole og videregående opplæring.

Gruppearbeid:

- Finn informasjon om SFO der dere bor. Åpningstid? Pris? Aktiviteter?
- Finn informasjon om voksenopplæring der dere bor. Hvilke muligheter finnes? Pris? Når? Hvor?

Legg fram informasjonen i klassen.

Svein-Erik vil bli elektriker.

D Svein-Erik går i 10. klasse 248

Svein-Erik er 15 år og går på ungdomsskolen. Neste år skal han begynne på videregående skole. Der må elevene velge mellom ulike studieretninger, noen teoretiske og noen mer praktiske. Han forteller mora, Bente, om planene sine.

- Svein-Erik: Nå går snart fristen ut for å søke på plass på videregående. Jeg har tenkt å søke på elektrofag.
- Bente: Elektrofag? Skal ikke du bli advokat, da?
- Svein-Erik: Nei, det er bare pappa som sier det. Jeg har lyst til å bli elektriker.
- Bente: Men vil du ikke studere, da?
- Svein-Erik: Nei, jeg er lei av teori! Det er så mange kjedelige fag på skolen, og jeg orker ikke mer av det.
- Bente: Hvis du jobber litt mer med skolearbeidet, vil det gå mye bedre! Se på søstra di. Hun jobber ordentlig på skolen og får toppkarakter i alle fag. Hun kan studere akkurat hva hun vil etter skolen.
- Svein-Erik: Ja, men Silje er et skolelys! Det vet du jo! Jeg liker ikke å lese, og jeg har ikke lyst til å studere. Jeg vil heller gjøre noe praktisk.
- Bente: Men hva med framtida? Vil du ikke ha en god jobb med høy lønn?
- Svein-Erik: Jo da. Men elektrikere kan jo tjene bra, de? Og jeg vil mye heller gjøre noe som jeg liker enn å sitte på et trangt kontor hele dagen!
- Bente: Dette liker jeg ikke. Det er helt nytt for meg. Vi må snakke med pappa om det når han kommer hjem. Og i neste uke er det konferansetime. Da kan jeg snakke med læreren din. Jeg lurar på hva han mener.

249

Sammendrag

Svein-Erik har lyst til å bli elektriker, men foreldrene hans vil at han skal bli advokat. Svein-Erik sier at han ikke vil studere. Han synes at de teoretiske fagene er kjedelige. Mora hans tror at han kan bli flinkere på skolen hvis han jobber mer med leksene. Hun vil diskutere Svein-Eriks utdanning med samboeren sin og med læreren til Svein-Erik.

- Hvorfor må Svein-Erik bestemme seg for hva han har lyst til å bli?
- Hva har han lyst til å bli? Hvorfor?
- Hva mener foreldrene hans?
- Hva gjør søstera hans?

- Er dere enig med Svein-Erik eller mora hans?
- Hva tror dere Svein-Erik og foreldrene diskuterer hjemme?
- Lag samtalen mellom dem.
- Ifølge loven kan barn over 15 år bestemme selv hva slags utdanning de vil ta.
- Synes dere det er riktig?

E Rett til utdanning 250**Grunnskolen**

Barna her i landet begynner på skolen det året som de fyller seks år. Barnetrinnet varer i sju år og ungdomstrinnet i tre år. Barnetrinnet og ungdomstrinnet til sammen kaller vi grunnskolen. Grunnskolen er obligatorisk, og skolen er gratis.

- Hva ville du velge hvis du var 16 år?
- Hva vil du at barna dine skal velge?

Mange har lyst til å utdanne seg til kokk eller servitør.

Videregående

Etter grunnskolen kan elevene begynne på videregående skole. Alle har rett til en plass i videregående opplæring, og nesten alle fortsetter på skolen etter grunnskolen. Skolen er gratis. På videregående skole må man velge mellom ulike programmer. Hvis man vil utdanne seg til et praktisk yrke, velger man et *yrkesfaglig* program. Undervisningen er en kombinasjon av teori og praksis. Etter to år på skolen kan man ha arbeidspraksis i en bedrift i to år. Da blir man kvalifisert til å jobbe som frisør, snekker, elektriker, mekaniker, kokk, barne- og ungdomsarbeider eller andre praktiske yrker.

Hvis man vil studere ved universitet eller høyskole etter videregående skole, velger man et *studieforberedende* program med mer vekt på teori. Det tar tre år.

Barn av innvandrere tar mest utdanning

90 % av unge mellom 16 og 18 år går i videregående skole.

Av dem som fullfører videregående skole, er det 23 % som fortsetter med høyere utdanning samme år som de er ferdige med skolen. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det hele 40 %

som fortsetter med høyere utdanning.

I aldersgruppen 19–24 år er det 30 % som studerer ved universiteter og høyskoler. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det 35 % i aldersgruppen 19–24 år som studerer.

Det ser også ut til at ambisjonsnivået er noe høyere blant studenter med innvandrerforeldre enn blant studenter med norskfødte foreldre. De planlegger ofte en lang utdanning. Advokat, lege og ingeniør er blant de yrkene mange studenter med innvandrerforeldre ønsker å utdanne seg til.

grammatikk

Helsetninger

Jeg vil ikke studere.
Dattera til Heidi skal ikke begynne i barnehagen.

Jeg savner ikke jobben.
Hva skal vi gjøre?

Leddsetninger

En leddsetning er en del av en annen setning. Leddsetningen får en annen ordstilling enn hovedsetningen, og ofte forandrer vi pronomer:

	Leddsetning					
Svein-Erik sier	<i>at</i>	<i>han</i>	<i>ikke</i>	<i>vil</i>	<i>studere.</i>	
Heidi sier	<i>at</i>	<i>hun</i>	<i>ikke</i>	<i>savner</i>	<i>jobben.</i>	
Hun har ei datter	<i>som</i>		<i>ikke</i>	<i>skal</i>	<i>begynne</i>	<i>i barnehagen.</i>
Jeg vet ikke	<i>hva</i>	<i>vi</i>		<i>skal</i>	<i>gjøre.</i>	

Se side 183

uttrykk

å holde øye med
å trives
å være for liten
å kose seg
å tore
å være sikker på noe
å bli kjent med noe

har tenkt å ...

Det kommer til å gå bra.

De holder øye med barna sine.
Jeg håper han vil trives.
Hun er litt for liten.
Jeg koser meg hjemme.
Det tør jeg ikke.
Jeg er ikke sikker på om jeg vil.
Hun kan bli kjent med skolen.

Jeg har tenkt å komme.

Han holder øye med ham.

Minigrammatikk

Setninger

Setningsledd

Subjekt	Per leser.	Vi leser.	Den gamle dama leser.
Verbal	Per leser.	Per skal flytte.	Per har flyttet.
Objekt	Per leser en avis.	Per liker ikke læreren.	Per hjelper den gamle dama.
Predikativ	Per er pilot.	Per er veldig snill.	Per er 39 år gammel.
Adverbial	Per er i byen.	Per er ute.	Per kommer ikke i morgen.

Helsetninger

Hovedmønster

Subjekt/ Adverbial	Verbal	Subjekt	Adverbial	Verbal	Objekt/Predikativ	Adverbial (tid/sted)
Per	leser				en avis	nå.
Nå	leser	Per			en avis.	
Han	er		ikke			på jobben i dag.
I dag	er	han	ikke			på jobben.
Vi	skal			flytte		til England.
Nå	kan	vi	ikke	bo		her lenger.
Hvorfor	vil	dere	aldri	komme		hit?
	Forstår	du	ikke		norsk?	

Per leser.

Det-setninger

Noen setninger har *det* som et formelt subjekt:

Det blåser. **Det** er sommer. I dag er **det** fint vær.
Det lukter godt her. **Det** kommer en buss om en time.
Det bor noen iranere i nabohuset.

Det blåser.

Konjunksjoner

Konjunksjoner kan knytte sammen helsetninger:

Jeg kommer fra Spania, **og** jeg snakker spansk.
Jeg kommer fra Spania, **men** nå bor jeg i Oslo.
Jeg snakker spansk, **for** jeg kommer fra Spania.

Leddsetninger

Han sier **at** han er i byen.
Hun kommer hit **når** det blir varmere.

at han er i byen og *når* det blir varmere er setninger inne i en helsetning.
De er *leddsetninger*.

En leddsetning begynner ofte med en **subjunksjon**.
Subjunksjoner er ord som **at, om, når, da, etter at, fordi, hvis** og **som**.

Hovedmønster for leddsetninger

	Subjunksjon	Subjekt	Adverbial	Verbal	Objekt/Predikativ	Adverbial (tid/sted)
Jeg ser	at	Per		leser	en avis.	
Han sier	at	han	ikke	kommer		i morgen.
De spør	om	vi		skal flytte		til England.
Han spør	hvorfor	de	aldri	vil komme		hit.
Vi har en nabo	som	vi	aldri	har snakket		med.

Som-setninger

Vi har en lærer **som** heter Olav. (Læreren heter Olav.)
 Vi har en lærer (**som**) jeg liker godt. (Jeg liker læreren godt.)
 Vi har en lærer (**som**) jeg kan snakke med. (Jeg kan snakke med læreren.)

Vi har en lærer som heter Olav.

Subjunksjonen **som** innleder en leddsetning og erstatter også et ord i setningen. **Som** kan sløyfes når dette ordet ikke er subjekt i leddsetningen.

Spørreord

Spørreordene kan innlede både helsetninger og leddsetninger:

Helsetning	Leddsetning
Hva sier du?	Han spør hva du sier.
Hvem er det?	Han spør hvem det er.
Når kom de?	Han spør når de kom.
Hvor bor de?	Han spør hvor de bor.
Hvorfor sa du det?	Han spør hvorfor du sa det.
Hvordan går det?	Han spør hvordan det går.
Hvilken dag er det? (en dag)	Han spør hvilken dag det er.
Hvilket år kom de? (et år)	Han spør hvilket år de kom.
Hvilke epler vil du ha? (flertall)	Han spør hvilke epler du vil ha.
Hva slags vær er det?	Han spør hva slags vær det er.

Substantiv

Kjønn og artikkel

Substantivene har tre **kjønn**: **hankjønn**, **hunkjønn** og **intetkjønn**.

Vi har ofte artikkel foran et substantiv.

Artikkelen er **en** i hankjønn, **ei** eller **en** i hunkjønn og **et** i intetkjønn:

Hankjønn:	en kopp, en mann, en bil, en lærer, en konge
Hunkjønn:	ei/en bok, ei/en avis, ei/en jente, ei/en sol, ei/en klokke *
Intetkjønn:	et glass, et hus, et språk, et problem, et land, et spørsmål

* I hunkjønn kan vi velge artikkel. Artikkelen **en** virker ofte noe mer skriftlig og formell enn **ei**.

Bøyning

Vi bøyer substantiv i flertall og i bestemt form.

Hovedmønstre:

	Entall		Flertall	
	<i>ubestemt</i>	<i>bestemt</i>	<i>ubestemt</i>	<i>bestemt</i>
Hankjønn	en stol en gutt	stolen gutten	stoler gutter	stolene guttene
Hunkjønn*	ei jente ei klokke	jenta klokka	jenter klokker	jentene klokkene
Intetkjønn	et vindu et eple	vinduet eplet	vinduer epler	vinduene eplene
Intetkjønnsord med én stavelse	et egg et språk	egget språket	egg språk	eggene språkene
Personnavn på <i>-er</i>	en lærer en tyrker	læreren tyrkeren	lærere tyrkere	lærerne tyrkerne
Ord på <i>-el</i>	en regel	regelen	regler	reglene
Spesiell bøyning:	et barn ei bok en bror ei datter en far en fot en mann ei mor ei natt ei strand ei tann et tre	barnet boka broren dattera faren foten mannen mora natta stranda tanna treet	barn bøker brødre døtre fedre føtter menn mødre netter strender tenner trær	barna bøkene brødrene døtrene fedrene føttene mennene mødrene nettene strendene tennene trærne

* Hunkjønn kan ha *-en* i stedet for *-a*. Grete er **moren** til Hanne og Jonas.

Det er stilistiske forskjeller: *-a* er mer muntlig, *-en* er mer formelt.

Det er også geografisk variasjon.

Bruk av ubestemt og bestemt form

<i>Ubestemt</i>	<i>Bestemt</i>
min bil	bilen min
Karis bil	bilen til Kari
en bil	en av bilene
hvilken bil	hvilken av bilene
mange biler	mange av bilene

Karis bil / bilen til Kari

Vi bruker **ubestemt form** etter eiendomsord (*min bil*) (se side 191) og etter genitiv (*Karis bil*) (se under).

Vi bruker også ubestemt form etter ord som *noen, mange, hvilken, hva slags: noen biler, mange biler, hvilken bil, hvilke biler, hva slags bil*

Bestemt form bruker vi når substantivet står foran eiendomsord (*bilen min*), og når eiendomsforhold uttrykkes med et preposisjonsuttrykk (*bilen til Kari*).

Vi bruker også **ubestemt form** når vi presenterer noe nytt, og når vi snakker om noe generelt:

De har en hyggelig *far*. Hun skal begynne på en ny *skole*. Jeg trenger *kaffe*.

Bestemt form viser til noe kjent, identifisert. Det er klart hva vi snakker om:

Faren til Emma heter Henrik. Emma går på *skolen*. Er *kaffen* klar?

Genitiv

Vi setter en *s* til substantivet for å uttrykke at substantivet har eller eier noe. Substantivet etter genitiv står alltid i ubestemt form:

Karis bil, lærerens bøker, Norges hovedstad

Sammensatte substantiv

Vi beskriver ofte et substantiv ved å sette et annet ord foran:

- en ball → en *fotball*, en *basketball*, en *tennisball*
- et kurs → et *norsk* kurs, et *engelsk* kurs, et *skrive* kurs
- ei jakke → ei *vinter* jakke, ei *dame* jakke, ei *ull* jakke
- klær → *sommer* klær, *silke* klær

En fotball

Noen ord får en *-s* etter seg i en sammensetning. Det gjelder ord som slutter på *-dom*, *-het*, *-ing*, *-sjon*, og en del enkeltord, som *arbeid* og *sport*:

en ungdomsskole, en kjærlighetsfilm, ei sportsjakke, arbeidsklær

Noen korte ord får *-e* etter seg i en sammensetning:

en barneskole, ei barnejakke, gutteklær, julemat, lammekjøtt

Adjektiv

Bøyning i kjønn og tall

-t i intetkjønn og *-e* i flertall

	Hunkjønn	Hankjønn	Intetkjønn	Flertall
1	ei pen jente ei varm lue	en pen gutt en varm genser	et pent hus et varmt skjerf	pene klær varme klær
2	ei ny lue	en ny bil	et nytt hus	nye biler
3	ei åpen dør ei gammel lue	en åpen bil en gammel mann	et åpent vindu et gammelt hus	åpne dører gamle klær

uten **-t** i intetkjønn

	Hunkjønn	Hankjønn	Intetkjønn	Flertall
4	ei norsk jente ei vennlig dame	en norsk mann en vennlig mann	et norsk flagg et vennlig svar	norske gutter vennlige menn
5	ei lita jente	en liten gutt	et lite barn	små gutter

Forklaringer

Vi bøyer adjektivet etter det ordet som adjektivet beskriver.

- 1 De aller fleste adjektiv får **-t** når de beskriver et ord i intetkjønn, og **-e** når de beskriver et ord i flertall.
- 2 Noen korte ord får **-tt** i intetkjønn.
- 3 Ord som ender på **-en**, **-el** og **-er**, blir trukket sammen i flertall. To like konsonanter blir forenklet foran en ny konsonant.
- 4 Nasjonalitetsord som ender på **-sk**, får ikke **-t** i intetkjønn. Det gjør heller ikke ord som ender på **-ig**.
- 5 *Liten* har spesiell bøyning.

Komparativ og superlativ

Forklaringer

- 1 Vanlig endelse er **-ere** i komparativ og **-est** i superlativ.
- 2 Ord som ender på **-ig** og **-som**, får **-st** i superlativ.
- 3 Ord som ender på **-el**, **-er** og **-en**, får sammentrunkket form.
- 4 Mange vanlige ord har uregelmessig bøyning.

	Positiv	Komparativ	Superlativ
1	pen ny	penere nyere	penest nyest
2	vanskelig morsom	vanskeligere morsommere	vanskeligst morsomst
3	enkel vakker	enklere vakrere	enklest vakrest
4	gammel stor liten ung god lang	eldre større mindre yngre bedre lengre	eldst størst minst yngst best lengst

Bestemt form

Hankjønn/hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
den store bilen den nye jakka den største bilen den lille bilen	det store huset det nye vinduet det største huset det lille huset	de store bilene de nye klærne de største fjellene de små bilene

den lille bilen

det lille huset

de små bilene

Foran substantiv i bestemt form har også adjektivet bestemt form. Adjektivet ender på *-e* og har artikkel foran. *Liten* har en spesiell bøyning.

Pronomen

Subjektsform	Objektsform	Refleksive pronomen
jeg	meg	meg
du	deg	deg
hun	henne	seg
han	ham/han	seg
den	den	seg
det	det	seg
vi	oss	oss
dere	dere	dere
de	dem	seg

Subjektsform

Vi bruker **han** når vi forteller om gutter og menn:

*Hvor er John? **Han** er hjemme.*

Vi bruker **hun** om jenter og kvinner: *Hvor er Maria? **Hun** er på jobb.*

Vi bruker **den** om ting som er grammatisk hankjønn eller hunkjønn:

*Hvor er bilen? **Den** er på verksted.*

*Hvor ligger hytta? **Den** ligger på Sørlandet.*

Vi bruker **det** om ting som er grammatisk intetkjønn:

*Hvordan er huset? **Det** er stort.*

Det bruker vi også mer generelt:

Det var hyggelig. **Det** er pent vær i dag.

Objektsform

Når pronomenet ikke er subjekt i setningen, bruker vi objektsform:

Kan du hjelpe **meg**? Jeg liker **deg**. Dere må besøke **oss**.

Hvor er John? Jeg har ikke sett **ham**.

Hvor er Maria? Jeg snakket med **henne** på kafeen.

Refleksive pronomen

Refleksiv form bruker vi når subjekt og objekt er samme person:

Jeg barberer **meg**. Han barberer **seg**.

Vi må skynde **oss**. De gleder **seg** til jul.

Den vasker *seg*.

Ubestemt pronomen

Når vi snakker om mennesker generelt, kan vi bruke **man** eller **en**:
Man/en må fylle ut et skjema. Man/en kan finne informasjon på nettet.

Determinativer

Eiendomsord (possessiver)

(eier:)	(jeg)	(du)	(han)	(hun)	(vi)	(dere)	(de)
dattera	mi	di	hans	hennes	vår	deres	deres
sønnen	min	din	hans	hennes	vår	deres	deres
huset	mitt	ditt	hans	hennes	vårt	deres	deres
barna	mine	dine	hans	hennes	våre	deres	deres
Refleksiv form:							
dattera			si	si			si
sønnen			sin	sin			sin
huset			sitt	sitt			sitt
barna			sine	sine			sine

Eiendomsordene kan stå alene eller sammen med et substantiv:

*Denne bilen er **min**. Liker du bilen **min**?
 Hvor er huset **deres**? Det gule huset er **vårt**.*

Denne veska er **mi**.

Eiendomsord + substantiv

Eiendomsordet står vanligvis etter substantivet i naturlig, muntlig stil, og da står substantivet i bestemt form: *bilen **min**, foreldrene **dine**, huset **vårt**.*

I mer formell stil, og hvis eiendomsordet har trykk, kan eiendomsordet stå foran. Da har substantivet ubestemt form: ***mine** foreldre, **vårt** problem.*

Refleksiv form

Refleksiv form av eiendomsordene bruker vi når subjektet «eier» objektet. Når subjektet er *han, hun, den, det* eller *de*, bruker vi **sin**:

Anne har en sønn.

Anne er glad i **sønnen sin**.

Marie er forelsket i Annes sønn.

Marie er forelsket i **sønnen hennes**.

Per har et hus.

Per har et hus. **Han** skal selge **huset sitt**.

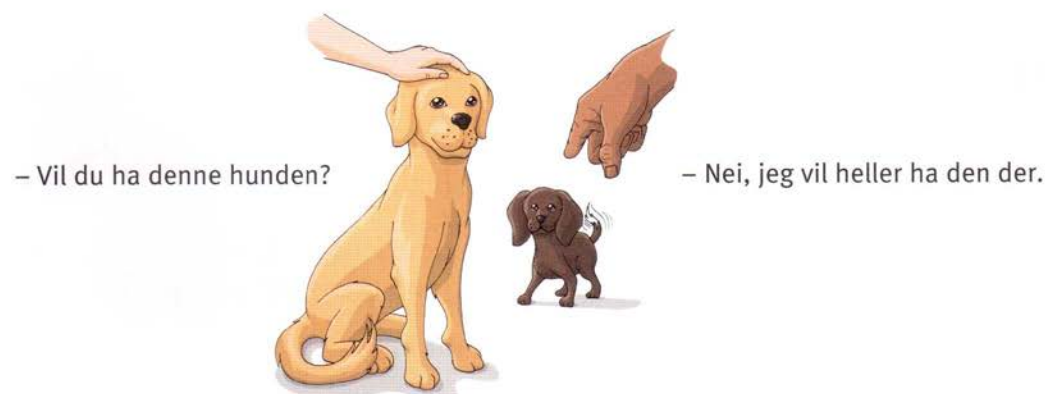
Jeg skal kjøpe Pers hus.

Jeg skal kjøpe **huset hans**.

Pekeord (demonstrativer)

	Hunkjønn	Hankjønn	Intetkjønn	Flertall
(<i>ner</i>)	denne	denne	dette	disse
(<i>fjernere</i>)	den	den	det	de

- Liker du **denne** jakka? - Ja, men jeg liker bedre **den** der borte.
- **Det** bildet er flott! - Ja, men jeg foretrekker **dette**.
- Vil du ha **disse** eplene? - Nei, takk. Jeg vil heller ha **de** ved siden av.

Mengdeord

Noen mengdeord står til ord i flertall. Andre står til ord for det vi ikke kan telle:

Flertall

Vi har	mange	
	noen	kaker i dag.
	få	
	ingen	

Utellelig

Vi har	mye	
	noe	mat i dag.
	lite	
	ikke noe	

Det er mange trær i parken.

Noen av mengdeordene kan bøyes i komparativ og superlativ:

	Komparativ	Superlativ
mange	flere	flest
få	færre	færrest
mye	mer	mest
lite	mindre	minst

Flertall: Det kommer **flere** innvandrere hit nå.
De fleste kommer fra Europa.
 Det kommer **færre** fra Asia.

Utellelig: Vi må snakke **mer** norsk i klassen.
 Hun forstår **det meste**.
 Jeg forstår **mindre** enn henne.

Verb

Former

Infinitiv (å) spise, (å) vaske, (å) gå

Infinitiv uten **å** bruker vi etter modalverb:
Du må vente. Vi skal spise. (Se side 199.)

Infinitiv med **å** bruker vi etter andre verb og etter preposisjoner og mengdeord:

*Vi pleier å spise klokka fem. Hun liker å lese. De begynner å forstå.
Vi har lyst til å dra. De drømmer om å flytte. De har mye å gjøre.*

Imperativ Spis! Vask! Gå!

Imperativ bruker vi når vi ønsker at noen skal gjøre noe:
Spis mer frukt! Les kapittel 2! Vask bilen! Gå forsiktig!

Presens spiser, vasker, går

Vi bruker presens om nåtid, om noe som skjer vanligvis, og om framtid.
Vi bor i byen. Vi spiser klokka fem. Vi drar på lørdag.

Preteritum spiste, vasket, gikk

Presens perfektum har spist, har vasket, har gått

Både preteritum og presens perfektum bruker vi om fortid.

Preteritum bruker vi om noe som er slutt, ofte på bestemte tider.

Presens perfektum bruker vi når vi ikke forteller *når* noe skjedde, og er mer opptatt av konsekvensene hendelsen eller handlingen har.

Vi kan også bruke presens perfektum om noe som har begynt i fortida, men som ikke er slutt ennå:

Eksempler:

Preteritum

Vi spiste klokka fem.

De gikk.

Hun studerte norsk.

De bodde her før.

Presens perfektum

Vi har spist. (*Vi er ikke sultne nå.*)

De har gått. (*De er ikke her.*)

Hun har studert norsk. (*Hun kan det.*)

De har bodd her i et år nå. (*Og bor her ennå.*)

Presens futurum *skal spise, skal vaske, skal gå*

Denne formen forteller om framtid, om intensjoner og planer:

Når skal vi spise?

I dag skal jeg vaske håret.

Nå skal jeg gå hjem.

Dersom vi snakker om framtid uten å uttrykke en plan, kan vi bruke *kommer til å* i stedet for presens futurum:

Det kommer til å gå bra.

Du kommer til å klare deg fint.

Andre modalverb (se side 199) kan også uttrykke framtid:

Vi kan komme i morgen.

Det vil snart bli bedre.

Jeg skal reise.

Bøyning av verb

Når vi bøyer et verb, oppgir vi formene i infinitiv, (presens), preteritum og presens perfektum.

Svake verb er verb med endelse i preteritum.

	Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
<i>-te</i>				
1	bake kjøpe	baker kjøper	bakte kjøpte	har bakt har kjøpt
<i>-et *</i>				
2	vaske hente	vasker henter	vasket hentet	har vasket har hentet
<i>-de</i>				
3	leve pleie	lever pleier	levde pleide	har levd har pleid
<i>-dde</i>				
4	bo tro	bor tror	bodde trodde	har bodd har trodd

Forklaringer

- 1 Slik bøyer vi mange verb som har én konsonant foran *-e*.
- 2 Slik bøyer vi mange verb som har to konsonanter foran *-e* i infinitiv.
 - * Disse verbene kan ha *-a* i stedet for *-et* (**vaska – har vaska**).
Formen med *-a* er ganske vanlig i muntlig språk mange steder i landet.
- 3 Slik bøyer vi noen verb som har *-v* eller *-ei* foran *-e*.
- 4 Slik bøyer vi noen korte verb som ender på andre vokaler enn *-e*.

Noen svake verb endrer på vokal eller har andre uregelmessigheter:

fortelle	forteller	fortalte	har fortalt
fortsette	fortsetter	fortsatte	har fortsatt
gjøre	gjør	gjorde	har gjort
ha	har	hadde	har hatt
selge	selger	solgte	har solgt
sette	setter	satte	har satt
spørre	spør	spurte	har spurt
velge	velger	valgte	har valgt
vite	vet	visste	har visst

Sterke verb har ikke endelse i preteritum:

be	ber	ba	har bedt
bli	blir	ble	har blitt
brekke	brekker	brakk	har brukket
dra	drar	dro	har dratt
drikke	drikker	drakk	har drukket
falle	faller	falt	har falt
finne	finner	fant	har funnet
forstå	forstår	forsto	har forstått
fryse	fryser	fros	har frosset
få	får	fikk	har fått
gi	gir	ga	har gitt
gjenta	gjentar	gjentok	har gjentatt
gråte	gråter	gråt	har grått
gå	går	gikk	har gått
hjelpe	hjelper	hjalp	har hjulpet
holde	holder	holdt	har holdt
komme	kommer	kom	har kommet
le	ler	lo	har ledd
legge	legger	la	har lagt
ligge	ligger	lå	har ligget
løpe	løper	løp	har løpt

Fortsettes neste side.

Fortsettelse fra forrige side:

oppdra	oppdrar	oppdro	har oppdratt
overta	overtar	overtok	har overtatt
se	ser	så	har sett
si	sier	sa	har sagt
sitte	sitter	satt	har sittet
skjære	skjærer	skar	har skåret
skrive	skriver	skrev	har skrevet
slippe	slipper	slapp	har sluppet
slå	slår	slo	har slått
sove	sover	sov	har sovet
stå	står	sto	har stått
syng	synger	sang	har sunget
ta	tar	tok	har tatt
treffe	treffer	traff	har truffet
være	er	var	har vært

Oldemor fortalte mange spennende historier.

Modalverb

Modalverb bruker vi mest i presens og preteritum:

Presens	skal	vil	må	kan	bør
Preteritum	skulle	ville	måtte	kunne	burde

Jeg skal på ferie.	Han skal kjøpe bil.	(<i>Det er planen, intensjonen.</i>)
Jeg må hjem.	Han må kjøpe bil.	(<i>Det er nødvendig.</i>)
	Han kan kjøpe bil.	(<i>Det er mulig.</i>)
De kan litt norsk.	Han kan snakke norsk.	(<i>De har lært det.</i>)
De ville ut.	Han vil kjøpe bil.	(<i>Det er et ønske.</i>)
	Han bør kjøpe bil.	(<i>Det er bra.</i>)

Vi kan bruke noen av modalverbene som eneste verb sammen med uttrykk som forteller om bevegelse til et sted:

Han skal til byen.

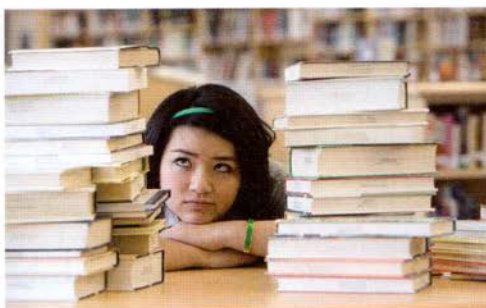
Jeg vil ut.

Vi kan ha navnet på språk etter *kan*:

Jeg kan arabisk.

De kan ikke engelsk.

Vanligvis kommer det en infinitiv uten *å* etter modalverbene.

Jeg bør lese nå.

Adverb

Tidsadverb

Noen adverb forteller når noe skjer:

da, etterpå, snart, fremdeles, ennå, tidlig, aldri, alltid.

Stedsadverb

Noen stedsadverb har to former. En form forteller om *bevegelse til* et sted, den andre formen forteller om å *være* på et sted:

Bevegelse: Han går ut, inn, opp, ned, hit, dit, hjem, bort.

På et sted: Han er ute, inne, oppe, nede, her, der, hjemme, borte.

Modale adverb

Noen adverb forteller hva man mener om resten av innholdet i setningen.

For eksempel:

Han kommer **sikkert** snart.

(Jeg regner med det.)

Han kommer **nok** snart.

(Jeg tror det.)

Han kommer **vel** snart.

(Jeg tror/håper det.)

Han kommer **vel** snart?

(Spørsmål som indikerer at spørteren håper det.)

Han kommer **jo** snart.

(Du vet det.)

Jeg vil **gjerne** hjelpe.

(Jeg er positiv.)

Han går ned trappa.

Adverb kan binde sammen setninger.

Noen adverb knytter sammen setninger. Det gjelder særlig tidsadverb og noen adverb som uttrykker årsak eller motsetning:

Først gikk de en tur. **Etterpå/Så** gikk de på kino.
Hun var syk. **Derfor** ringte hun til arbeidsgiveren.
Hun var syk. **Likevel** gikk hun på jobben.

Måtesadverb

Noen adverb er lik adjektiv i intetkjønn. Adjektivet forteller om subjektet, adverbet om verbet:

Adjektiv

Hun er pen.
Barnet er pent.
De er pene.

Adverb

Hun smiler **pent**.
Barnet tegner **pent**.
De synger **pent**.

De synger pent.

Gradbøyning

Noen adverb kan bøyes i komparativ og superlativ:

Han synger *penere* enn deg, men jeg synger *penest* av alle.

godt – bedre – best

Jeg liker *godt* å lage mat.
Jeg liker *bedre* at du lager mat.
Jeg liker *best* å spise ute.

gjerne – heller – helst

Jeg vil *gjærne* gå på kino.
Jeg vil *heller* gå på kino enn på tur.
Jeg vil *helst* være hjemme.

Preposisjoner

Uttrykk for tid

I bruker vi om perioder:
Vi har bodd her i tre dager.
Vi skal være her i ei uke.

I bruker vi om den nærmeste årstida:
Det har vært kaldt i vinter.
Jeg skal flytte i vår.

For – siden bruker vi om et tidspunkt i fortida:
Vi kom for tre dager siden.

Om bruker vi om framtid:
Vi skal dra om ei uke. Om et år er hun ferdig.

Om bruker vi også om det som gjentar seg:
Jeg jobber om formiddagen.

Til bruker vi om framtid:
De kommer til våren.
Jeg blir ferdig til i kveld.

På bruker vi ofte om dager:
De kommer på fredag.

Før forteller at noe skjer før noe annet i framtid:
De kommer før ferien.

Det har vært kaldt i vinter.

Jeg blir ferdig til i kveld.

Uttrykk for sted

I bruker vi om noe som er inni noe annet.

Det er kaffe i koppen.

Hun er i badekaret.

Hun er i badekaret.

På bruker vi om noe som er oppå noe annet:

Koppen står på bordet.

Hun sitter på stolen.

Om rom brukes begge deler:

De er i/på kjøkkenet.

De er i/på badet.

I bruker vi om plassering i land, i fylker, i de fleste byer og noen andre steder:

De bor i Tyrkia.

Jeg var i Troms i fjor.

De har bodd i Oslo.

De har vært på ferie i Nord-Norge.

De likte seg i Lofoten.

På bruker vi om plassering mange steder i Norge:

Vi bor på landet.

De har vært på Geilo.

Trikken stopper på Majorstua.

Konserten er på Rådhusplassen.

Uttrykk for tilknytning

I stedet for genitiv bruker vi ofte **til**:

Pers bil → *bilen til Per*

Karis foreldre → *foreldrene til Kari*

Det er bilen til Per.

Del 1 Ordliste for kapitlene

Denne ordlista følger kapitlene i tekstmoka. Ordene er oppgitt i den rekkefølgen de forekommer i kapitlet.

Hovedtrykket i ordet er markert ved hjelp av og under ordet:

Lang vokal er merket med . Eksempel: hete

Kort vokal er merket med . Eksempel: snakke

Del 2 Alfabetisk ordliste (fra side 215) viser ordklasse og bøyning av ordene.

En mer fullstendig oversikt over vokabular og bøyning finnes i egne ordlister til flere språk.

Kapittel 1 – Hva heter du?

Ordene er oppgitt i den rekkefølgen og formen som de har i kapitlet.

1 A

Hva heter du?

du

hva

Jeg heter ...

jeg

God dag!

og

er

fra

Norge

snakker

norsk

engelsk

Hei!

kommer fra

Argentina

spansk

Hallo!

Polen

polsk

tysk

Irak

arabisk

somali

italiensk

land

språk

1 B

hvor

lærer

men

nå

bør

i

han

hun

1 C

hvordan

staver

det

med

eller

Unnskyld!

forstår

ikke

Kan du si det en gang til?

kan

si

en gang til

skriver

Mange takk.

Velkommen.

Takk skal du ha.

1 D

på

norsk kurs

hvilke

Hva heter det på norsk?

nei

bare

også

litt

Filippinene

filippinsk

latvisk

russisk

så

dere

ja

ikke mye

går på norsk kurs

de

Kapittel 2 – Hva gjør de?

2 A

gjør

ser

fotball
tv
lager
mat
drikker
kaffe
sover
spiser
leser

2 B

Hyggelig å se deg!
I like måte!
Ikke noe spesielt!
ei/en avis
på nettet
ganske
bra
ikke sant?
flink
gjenta
Hva betyr det?
snakker sammen
Det går ganske bra.

2 C

Hvordan går det?
Dette er ...
jobber
et verksted
Å ja!
Hyggelig å hilse på deg!
Takk, bare bra.
Hvordan har du det?
Ikke så verst!
for mye
en restaurant
kelner
studerer
Jeg lærer mye.
kommer

hilser på
fint

2 D

bygningsarbeider
taxisjåfør
maler
parkeringsvakt
student
frisør
en frisørsalong
tannlege
et tannlegekontor
farmasøyt
et apotek
mekaniker

2 E

ei/en uke
mandag
tirsdag
onsdag
torsdag
fredag
lørdag
søndag
hjemmearbeid
kafé
kjøper
slapper av
studerer
økonomi
trener
matbutikk
husarbeid
kino
går på kino
går på tur
tur
lekser

Kapittel 3 – En god venn

Substantivene oppgis i ubestemt form, med artikkel der det er naturlig.

3 A

god
en fest
en venn
Tusen takk!
har
ei/en gave
til deg
Vær så god!
ei/en øske
sjokolade
ølsker
der
sitter
to
hvem
der børte
sjer
roper
hit
Latvia
New Zealand
ingenting
står
her
mener
student
Så fint!
Vi ses.
av
henne
er glad i
en venn av Pablo

3 B

Blir du med på kino?
mobilen til Irina
ringer
Takk for sist!
Det går en film på Scala.
Ja, gjerne.
Det har jeg lyst til.
når
Når da?
en billett
kløkka sju
inviterer
blir
glad

3 C

skjer

3 D

sjalu
øfte
en park
taster
svarer
ei/en melding
gammel
musiker
Hvor gammel er han?
år
hvorfor
spør
fordi
nysgerrig
kiosken
til meg
dum

3 E

takk
beklager

da
tar
Noe annet?
ei/en flaske
blå
Farris
ei/en pølse
brød
forresten
Hvor mye koster ...?
et eple
krøner
Var det alt?
stor
den der
Hvor mye blir det?
mineralvann
tenker på
har lyst på

Kapittel 4 – Familieliv

familieliv
en gutt
ei/en jente
ei/en brødskive
en melkekartong
en kniv
ei/en skje
en tallerken
et bord
et vindu
en stol
et kjøleskap
en komfyr
en mann
ei/en dame
en benk

4 A
God morgen!
morgen
trøtt
Det hjelper med frokost.
en frokost
salami
syltetøy
melk
den
pappa
sulten
ost
et glass
jus
Ja takk.
ferdig
en sekk
under
ei/en matpakke

et brød
leverpostei
får
det
Huff!
ligger
et gulv
Oi!
Jeg har ikke tid til kaffe.
en buss
snart
Er du klar?
finner
en kam
en hårbørste
sønn
Du er fin på håret.

4 B
en familie
gift

en konsulent
et kontor
en skole
et barn
ei/en datter, døtre
en sønn
en barnehage
en katt
ei/en kone
ei/en mor
en far
ei/en søster
en bror
en forelder
mellom
en kopp
en skolesekk
bak
ei/en dør
en ting

4 C
etter
De har det travelt.
børster håret
så
Han skal på jobben.
ei/en bok, bøker
først
rydder bordet
etterpå
pusser tennene
vasker
klær
tar på klær
kjører

4 D
hjem
en middag
henter

drar
handler
en fiskebølge
blømkål
dekker bordet
sur
hjemme
en sofa
leker
hjelper
et eventyr
for
et bilde
gardiner
ei/en lampe
ei/en plante
ei/en bokhylle
en vase
en blomst
en tv
en bil
et teppe

Kapittel 5 – Hva er klokka?

Verbene står i infinitiv.

5 A
ei/en klokke
kvart over
halv
kvart på

5 B
en kveld

5 C
stå opp
fortelle
ei/en vekkeklokke

ringe
 da
 våkne
 kaffetørst
 et bad
 ta en dusj
 sminke seg
 orke
 et hotell
 et rom
 re opp sengene
 ei/en seng
 cirka
 en time
 hver
 en formiddag
 begynne
 omtrønt
 pleie
 ei/en kantine
 skynde seg
 prøve
 hverandre
 Nordsjøen
 noen
 en dag
 en kjeks
 om kvelden
 liker
 noen ganger
 bli sulten
 kanskje
 vin
 legge seg
 før
 treffe venner
 trene
 barbere seg

5 D
 komme for sent
 sent
 ha fri
 møte
 må
 sover lenge
 vente
 et kvarter
 neste
 Beklager!
 alltid
 Det er greit.
 noe å drikke
 varm
 tørst

5 E
 en servitør
 gjespe
 vil
 bestille
 Ja takk.
 en sitron
 ta
 noe å spise
 koste
 et smørbrød
 skal
 tidlig
 dessuten
 ha vondt
 ei/en tann
 cola
 øl
 Et øyeblikk!
 så tidlig
 veldig
 morsomt
 Skål!
 både – og

både sulten og tørst

Kapittel 6 – Hva gjorde du i ferien?

Verbene står i infinitiv.
 Preteritumsformen oppgis enten som endelse eller med hele ordet.

6 A
 ikke jeg heller
 Det er synd.
 at
 en ferie
 slutt
 dra, dro
 fiske, -et
 en laks
 få, fikk
 gjøre, gjorde
 miste, -et
 veier, -de
 Er du sikker?
 tung
 reise, -te
 rundt
 være, er, var
 blues
 en festival
 Hvor lenge ...?
 Hva med deg?
 ha, hadde
 ha råd til
 Jeg hadde ikke råd til ...
 reise bort
 flott
 jogge, -et
 et bibliotek
 en konsert
 ingen

en plan
 deilig

6 B
 en sommerferie
 ta, tok
 et tog
 før; for der har hun venner
 før; for å fiske laks
 en terminal
 Går det buss til ...?
 en ekspeditør
 direkte
 bytte, -et
 underveis
 Hvor lang tid tar det?
 ledig
 Det er god plass.
 én vei
 tur-retur
 betale, -te
 kontant
 et kort
 slå, slo
 en kode

6 C
 en bilferie
 koselig
 liten
 en by
 en kyst
 et vær
 elendig
 sitte, satt
 inne
 spille, spilte
 et kort
 drikke, drakk
 andre
 interessert

mye folk
 overalt
 ei/en gate
 en klubb
 lett
 finne, fant
 et sted
 overnatte, -t
 heldigvis
 få plass
 en campingplass
 i nærheten
 et skip
 ei/en bro
 ei/en brygge
 ei/en ferje
 et fly
 et hav
 en tunnel (eller tunnel)
 en vei
 en motorsykel
 en seilbåt
 en lastebil
 ei/en campingvogn
 et fyrtårn

6 D

ta det med ro
 lang
 treffe, traff
 ei/en venninne
 opp
 et par
 et museum
 et galleri
 fin, -t, -e

Kapittel 7 – I butikken

Adjektiv oppgis i ubøyd form, oftest med endelsen i intetkjønn og flertall.

en frakk
 en koffert
 en paraply
 et belte
 støvletter
 et skaut
 ei/en kåpe
 ei/en veske
 et skjørt
 ei/en jakke
 ei/en barnevogn
 ei/en skinnlue
 en sekk
 ei/en bøblejakke
 sko
 solbriller
 en shorts
 ei/en badedrakt
 en bikini
 et pannebånd
 en kaps
 ei/en mappe
 en bag
 ei/en bukse
 ei/en lue
 en utedress
 ei/en skjorte
 en bluse
 søkker
 ei/en hette
 et sjal
 vøtter
 et skjærf
 tights
 ørevarmere
 en genser

ei/en strømpebukse
 en dress
 et slips
 en kjole

7 A

ny, -tt, -e
 en rapport
 sliten, -t, -slitne
 lat, -, -e
 kjedelig, -, -e
 et møte
 stenge, -te
 åpen, -t, -åpne
 i morgen
 trenge, -te
 et bursdagsselskap
 mase, -te
 toalettpapir
 en agurk
 brøkkoli
 i går
 se, så
 ei/en unnskyldning
 mye å gjøre
 irritert, -, -e
 til slutt

7 B

Hva slags ...?
 en størrelse
 bruke, -te
 sikker, -t, -sikre
 riktig, -, -e
 hvit, -t, -e
 en farge
 svart, -, -e
 brun, -t, -e
 bestemme seg
 rød, -t, -e
 ei/en klasse

prøve, -de
 selvfølgelig
 grønn, -t, -e
 gul, -t, -e
 lilla, -, -e
 rosa, -, -e
 oransje, -, -e

7 C

et tilbud
 gå ut av butikken
 en bærepose
 glad, -, -e
 fornøyd, -, -e
 forbi
 herreklær
 bør
 inn
 en selger
 ei/en hjelp
 kikke, -et
 et salg
 på salg
 passe, -et; Den passer
 tro, -dde
 et prøverom
 smile, -te
 kjømpefin, -t, -e
 synes
 akkurat passe
 billig, -, -e
 blå, -tt, -e
 grå, -tt, -e
 ull
 lekker, -t, -lekre
 til sammen
 vanlig, -, -e
 dyr, -t, -e

7 D

en tomat
hjemover
en grønnsak
glemme, glemte
sann, sant, -e
riktig, -, -e
huske, -et

Kapittel 8 – Vær og årstider**8 A**

ei/en årstid
en måned
en høst
en vinter
en vår
en sommer
januar
februar
mars
april
mai
juni
juli
august
september
oktober
november
desember

8 B

For et vær!
fryse, frøs
sur, -t, -e
håpe, -et
tvile på, -te
i dag morges
snø, -dde

mjdt i
kald, -t, -e
forskjellig, -, -e
kle seg godt, -dde
finnes, fantes
dårlig, -, -e
vite, vet, visste
For noe tull!
iskald, -t, -e
klage, -et
derfor
om
spørre om, spurte

8 C

ute
snø(en)
et termometer
vise, -te
minus ti grader
en grad
Ha det!
vente, -et
en kuldegrad
Ja da.
Hva med ... ?
en longs
en jøggesko
en vintersko
alle
ei/en sol
skjinne, skinte
overskyet
regne, -et
regn(et)
blåse, -te
en vind
lyne, -te
tordne, -et

8 D

frisk, -t, -e
en høstdag
en samboer
være glad i
gå tur
Nei takk.
jeg vil heller
skifte, -et
et dekk
nord
øst
sør
vest

8 E

et klima
alle sammen
mye, mer
langt nord
faktisk
ikke så kaldt
noen steder
mange
ei/en strand
bade, -et
Jo.
særlig
en ørken
ei/en regntid
en periode
vanligvis
nøk
flytte, -et

Kapittel 9 – Høytider og seremonier**9 A**

ei/en høytid
en seremoni
ei/en jul
min, mi, mitt, mine
et juletre
masse
ei/en pakke
rundt
syng, sang
en julesang
en nisse
flere
ei/en gave
glede seg til jul
besteforeldre
sin, si, sitt, sine
et lys
bake, -te
ha tid til
ei/en kirke
pynte, -et
et hus
en julepynt
man
stresse, -et
trist, -, -e
mørk, -t, -e
savne, -et
et hjemland
ekstra mye
som hjemme
ei/en gate
en nordmann, nordmenn
være opptatt av jula
viktig
en muslim

stille
i år
Jeg er invitert.
tradisjonell

9 B

Velkommen til bords!
ei/en venninne
hennes
God jul!
en innbydelse
ha med
en blomst
nydelig, -, -e
treffe, traff
din, di, ditt, dine
henge, -te
sette seg, satte seg
lukte, -et
godt
kjøtt(et)
pinnekjøtt
en ekspert
se (godt) ut
spennende
et lam
tørket
saltet
lammekjøtt
forsyne seg, -te
kålra**bi**stappe
gjern**e**
Det er godt med øl til.
vann(et)
smake, -te
en k**ok**k
le, l**o**
ri**bb**e
en j**ul**aften
sv**i**nekjøtt
f**ett**(et)

støtte, -et
høre, -te
litt til
mett, -, -e
forsy**nt**
en dess**ert**
en m**ul**tekrem

9 C

en barned**åp**
en katol**i**kk
d**øp**e, -te
relig**i**øs, -t, -e
en navne**fest**
Det er klart at ...
v**år**, v**årt**, v**åre**
best**em**me, best**em**te
s**en**ere
et med**lem**
invit**er**e, -te
f**ei**re, -et
Hun er f**ø**dt.
G**ud**
vels**i**gne, -et
l**ø**ve, -et
opp**dra**, opp**dro**
krist**en**, -t, krist**ne**
ei/en tr**ø**
et probl**em**
tro på G**ud**
sl**i**k, -t, -e
frykt**elig**, -, -e
v**ans**kelig, -, -e
s**i**kkert
v**ære** **en**ig med noen
reg**ne** med, -et

Kapittel 10 – Et nytt liv

10 A

et liv
en kj**ær**lighet
et s**avn**
f**ør** (tre år) siden
en beg**ynn**else
en flykt**ning**
al**ene**
kj**en**ne, kj**ente**
i**ng**en
s**avn**e, -et
m**ør**k, -t, -e
l**ett**
p**å** grunn av
gif**te** seg, -et
v**el**
r**ask**t
k**un**ne, k**an**, k**un**ne
v**ære** **god** i
h**ans**
f**ø**le seg, -te
e**ns**om, -t, -me

10 B

ei/en histor**i**e
l**and**e, -et
et asyl**mottak**
l**i**ten, l**i**te, sm**å**
l**ang**t ute p**å** landet
en trygg**het**
tr**ene**, -te
h**ol**de seg i f**ør**m
ei/en f**ør**m
bl**i**, bl**ø**
deprim**ert**, -, -e
l**eng**te etter, -et
for litt over et år siden
e**nd**elig
gr**å**te, gr**å**t

klem**me**, klem**te**
ei/en l**ei**lighet
en etas**je**
en dug**nad**
ei/en bl**ø**kk
p**en**, -t, -e
u**ten**for
st**ell**e, st**el**te
ei/en pl**an**te
m**al**e, -te
k**ok**e, -te
st**ek**e, -te
en v**å**ffel, v**å**fler
de **and**re
l**i**ke seg, -te
ei/en kl**as**se
spille f**ø**tball, spilte
sv**øm**ming
en f**ø**dselsdag
et s**els**kap
ei/en p**ø**lse
en br**us**
en s**yk**keleier
vil g**jer**ne
s**om**
et s**yk**kehjem
en arkite**kt**
Jeg vet ikke om ...
ei/en utd**an**ning
en optim**ist**
en tradis**jon**
et idrett**slag**
repar**er**e, -te
s**y**, -d**de**

10 C

et l**ag**er
et mil**jø**
en ar**be**idsplass
et m**en**neske
i s**am**me h**us**

en nabo
 deres
 en alenepappa
 en bestevenn
 et fotballag
 en fotballklubb
 en trener
 et guttelag
 lure på, -te
 slik
 usikker, -t, usikre
 flink nok
 likevel
 en leder
 trene, -te
 et lag
 en kamp

10 D

vinne, vant
 gå, gikk
 super
 Gratulerer!
 en pub
 diskutere, -te
 ei/en fiskekake
 dodsbra
 helt rå
 toff, toft, -e

Kapittel 11 – Helse**11 A**

ei/en helse
 frisk, -, -e
 Hva er i veien?
 kvalm, -t, -e
 ha vondt
 en mage
 et hode

en hals
 en feber
 minst
 verke, -et
 hele kroppen
 en lege
 en medisin
 forkjolet
 Jeg far ikke sove.
 ei/en legevakt
 God bedring!
 neste gang
 mote, motte
 syk
 klage, -et
 en nakke
 ei/en skulder
 en rygg
 en årm
 en ålbue
 en ånkel
 en fot
 et ånsikt
 ei/en hånd
 et lår
 et bein
 en legg

11 B

hos
 en legesekreter
 et legesenter
 en fastlege
 en fodselsdato
 gilde, gildt
 klare, -te
 konsentrere seg, -te
 dessverre
 opptatt
 fa time
 umulig, -, -e

fremdeles
 dårlig, -, -e
 jogge, -et
 slapp, slapt, -e
 et treningsstudio
 en ide
 et kosthold
 sunn, sunt, -e
 sot, -t, -e
 da
 en salat
 kutte ut, -et
 merke, -et
 en forskjell
 leve, -de
 ei/en frukt
 grov, -t, -e
 en fisk
 kjedelig, -, -e
åkkurat

11 C

ei/en ulykke
åpne, -et
 Hjelp!
 skje, -dde
 falle, fålt, har fålt
 en stige
 skade seg, -et
 lope, lop, har lopt
 ei/en trapp
 stille
 boye seg, -de
 klappe, -et
 forsiktig, -, -e
 kinn/et
 våken, -t, våkne
 brekke, brakk, har brukket
 undersoke, -te
 slå seg, slo, har slått
 ringe, -te

en ambulanse
 et tak
 tenke, -te
 hjelpe, hjalp, har hjulpet
 et brudd
 besoke, -te
 oppmuntre, -et
 et dataspill

Kapittel 12 – Litt om Norge

et fjell
 en fjord
 en dål
 ei/en mark
 ei/en strand
 ei/en oy
 et tetsted
 en bondegård
 en foss
 en jinnsjo
 en skog

12 A

smal, -t, -e
 en kilometer (*eller*:
 kilometer)
 bred, -t, -e
 dyrke, -et
 dyrket mark
 vakker, -t, vakre
 en turist
 oppleve, -de
 en natur
 hoy, -t, -e
 bratt, -, -e
 disse
 dyp, -t, -e
 ei/en midnattssol

massevis
 langs
 et trehus
 populær, -t, -e
 ei/en hytte
 en sommerferie
 velge, valgte
 liten, lite, små
 en halvpart
 ei/en befolkning
 en hovedstad

12 B

en safari
 lenge siden sist
 gjøre, gjorde, har gjort
 en hval
 en spermhval
 helt
 fantastisk
 en båt
 se, så, har sett
 typisk

12 C

allslags
 en feil
 helt feil
 en parkeringsplass
 våt, -t, -e
 skjitten, -t, skjitte
 ille, verre, verst
 det verste
 WC
 en/et utedo
 en meter
 rik, -t, -e
 en strøm
 rar, -t, -e

12 D

et samfunn
 kulturell, -elt, -e
 flerkulturell
 ulik, -t, -e
 en skikk
 en religion
 en måte
 tenke, -te
 en innvandrer
 et resultat
 en kamerat
 en dialekt
 egentlig
 bli lei av
 et spørsmål

Kapittel 13 – Slik bor vi

en hybel
 ei/en leilighet
 en enebolig
 et rekkehus

13 A

et kollektiv
 egen, eget, egne
 ei/en leie
 per måned
 sentral, -t, -e
 et soverom
 et bad
 høy, -t, -e
 flytte for seg selv
 for det første
 for det andre
 et bråk; mye bråk
 klare, -te
 en eksamen
 se, så, har sett

en annonse
 slippe, slapp, har sluppet
 dele, -te
 en gang
 en balkong
 en vegg
 ei/en trapp
 ei/en seng
 ei/en dyne
 ei/en pute
 en kommode
 en vask
 et badekar
 en dusj
 et speil
 en stekeovn

13 B

finne ut
 stoppe, -et
 visst
 herfra
 en bokhandel
 på den andre siden
 et torg
 ved siden av
 et postkontor
 en minibank
 rett utenfor
 en matbutikk
 høyre
 til høyre for
 like i nærheten
 rett fram
 venstre
 ta til venstre
 et lyskryss
 Ingen årsak!

13 C

ei/en mil
 en kvadratmeter
 hjemmевærende
 et besøk
 en utsikt
 lenge
 trives
 et grøntområde
 Det er synd.
 et lån
 ta opp lån
 se etter
 ei/en lokalavis
 følge med
 legge inn bud
 et bud
 en drøm
 skjønn, skjønte
 overta, overtok, har overtatt
 en gård
 i hvert fall
 gammel, -t, gamle
 pusse opp, -et
 ei/en bondkone
 et dyr
 et byliv

Kapittel 14 – Noen å være glad i

14 A

ei/en farmor
 en farfar
 dø, -de
 leve, -de
 det er klart
 et barnebarn
 et oldebarn
 skjilt

en kjæreste
 gifte seg, -et
 en tvilling
 det er i orden
 henge, hang, har hengt

14 B

dekke, -et
 ei/en eplekake
 legge, la, har lagt
 en duk
 en hovedrett
 lav, -t, -e
 et lys
 en gjest
 et servise
 ei/en skål
 et bestikk
 en gaffel
 en kniv
 ei/en skje
 ei/en teskje
 en serviett
 en asjett

14 C

sukker
 margarin
 lettmelk
 hvetemel
 bakepulver
 ei/en spiseskje
 kanel
 piske, -et
 eggedosis
 helle, helte
 blande, -et
 lett
 ei/en røre
 smøre, smurte, har smurt
 rund, -t, -e

ei/en form
 en diameter
 skjære, skar, har skåret
 tynn, tynt, -e
 oppå
 strø, -dde
 steke, -te

14 D

bli, ble, har blitt
 ei/en tid
 ført
 ung, -t, -e
 arbeide, -et
 en fabrikk
 møbler
 positiv, -t, -e
 i godt humør
 ta det med ro
 ordne seg
 bestandig
 ha rett
 forelsket
 sterk, -t, -e
 en tale
 prate, -et
 et minne

14 E

ei/en god stund
 kjekk, kjekt, -e
 dra hjem igjen
 en tillatelse
 en oppholdstillatelse
 vanskelig, -, -e
 få noe til
 liknende
 en situasjon
 takknemlig, -, -e
 et svar
 et råd

søke, -te
 forlovedetillatelse
 altfor
 ei/en utfordring
 en regel, regler
 tenke seg om
 ei/en erfaring
 negativ, -t, -e (eller: negativ)

Kapittel 15 – Hva slags jobb har du lyst på?

15 A

Hva driver du med?
 heltid
 en journalist
 Skandinavia
 argentinsk, -, -e
 et blad
 et regnskap
 et firma
 holde på med
 politi
 viktig, -, -e
 et førerkort
 for ei/en stund siden
 en teorigdel
 ei/en prøve
 mange, flere
 sjekke, -et
 finnes
 en test
 øve seg, -de
 et tips
 Jeg skal hilse fra Anne.
 Skål!
 få oppfylt et ønske

15 B

klare, -te
 en beskjed
 en resepsjon
 en kollega
 Å, det var synd!
 Stakkars deg!
 ikke ennå
 si fra
 Klart det!
 Takk skal du ha.
 dårlig
 Ok.
 Pass på deg selv.
 ta imot beskjed

15 C

fast jobb
 et byrå
 et transportbyrå
 et intervju
 forrige
 en hjelpemann
 en lastebil
 en vaskemaskin
 og sånt
 tung, -t, -e
 laste, -et
 søke, -te
 deprimrende
 en kontakt
 et vikarbyrå
 en cv
 et intervju
 gjennom
 virkelig
 Lykke til!

15 D

skaffe seg, -et
 lang, lengre

sende, -te
 en kvalifikasjon
 ledig, -, -e
 ei/en stilling
 offentlig tjeneste
 jobbsøking
 passe, -et
 en søknad
 kort
 deg selv
 ei/en side
 ei/en opplysning
 ei/en overskrift
 ei/en adresse
 en alder
 en sivilstand
 en utdanning
 arrangere, -te
 flytende
 skriftlig
 muntlig
 en arbeidsgiver
 et dataprogram
 en interesse
 aktiv
 en organisasjon
 ei/en forening
 en referanse
 ei/en stilling

Kapittel 16 – Barnehage og skole

16 A

prate, -et
 mens
 holde øye med
 hel, -t, -e
 kontantstøtte
 innvandrerforeldre

burde, bør, burde
 selv
 komme tilbake
 et stress
 kose seg
 litt til
 begynne å jobbe igjen
 slitsom, -t, -me
 SFO
 Det kommer til å

16 B

grunnskolen
 et trinn
 barnetrinnet
 ungdomstrinnet
 videregående
 en timeplan
 en elev
 matematikk
 et fag
 samfunnsfag
 kunst og håndverk
 naturfag
 en matpause
 musikk(en)
 store fri
 en gym
 en kommunikasjon
 en teknologi
 foresatte
 ei/en innkalling
 et foreldremøte
 orientere, -te
 en plan
 et tilbud
 diskutere, -te
 et samarbeid
 mellom
 et hjem
 velge, valgte

en klassekontakt
 servere, -te

16 C

Jeg har tenkt å komme.
 passe barn
 overta, overtok, har overtatt
 Det tør jeg ikke.
 en kontaktperson
 bli kjent

16 D

ei/en studieretning
 teoretisk, -, -e
 praktisk, -, -e
 en frist
 Snart går fristen ut.
 elektrofag
 en advokat
 en elektriker
 et skolearbeid
 ordentlig
 en karakter
 toppkarakterer
 et skolelys
 Det vet du jo!
 i framtida
 ei/en lønn
 tjene, -te
 jo da
 vil heller
 enn
 trang, -t, -e
 en konferansetime
 diskutere, -te

16 E

en rett
 fylle, fylte
 vare, -te
 kalle, kalte

obligatorisk, -, -e
 gratis, -, -e
 ei/en opplæring
 fortsette, fortsatte
 et program
 utdanne seg, -et
 et yrke
 yrkesfaglig
 ei/en undervisning
 en kombinasjon
 en teori
 en praksis
 en arbeidspraksis
 en bedrift
 kvalifisere, -te
 en snekker
 en barne- og ungdoms-
 arbeider
 et universitet
 en høyskole
 studieforberedende
 ei/en vekt
 Det tar tre år.

Del 2 Alfabetisk ordliste

Dette er en alfabetisk oversikt over mange av de sentrale ordene i tekstboka. Ordklasse og bøyning er markert for de fleste ordene. Forklaring på markeringene:

Substantiv		
Hankjønn	bil/en	= en bil – bilen – biler – bilene
Intetkjønn	hus/et	= et hus – huset – hus – husene (<i>enstavelsesord</i>)
	eple/et	= et eple – eplet – epler – eplene
Hunkjønn	dør/a <i>el.</i> -en	= ei eller en dør – døra eller døren – dører – dørene

Verb				
	Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
kjøpe, -te	kjøpe	kjøper	kjøpte	har kjøpt
vaske, -et	vaske	vasker	vasket	har vasket
<i>eller:</i>	vaske	vasker	vaska	har vaska
prøve, -de	prøve	prøver	prøvde	har prøvd
bo, -dde	bo	bor	bodde	har bodd

Adjektiv			
	Hankjønn/hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
pen, -t, -e	pen	pent	pene
ny, -tt, -e	ny	nytt	nye
billig, -, -e	billig	billig	billige
stille, -, -	stille	stille	stille

Andre former av ordene er skrevet fullt ut.

Tallene etter oppslagsordene viser til delkapittelet der et ord eller uttrykk er brukt. Ord som er brukt i forbindelse med illustrasjoner eller oppgaver, har henvisning til nærmeste tekst.

A

adresse/a *el.* -en 15D
 advokat/en 16C
 agurk/en 7A
 aktiv, -t, -e 15D
 albue/n 11A
 alder/en 15D
 alene 10A
 alenepappa/en 10C
 alle 8C
 alltid 5D
 altfor 14E
 ambulanse/n 11C
 andre 6C
 de andre 10B
 for det andre 3A
 ankel/en 11A
 annonse/n 13A
 ansikt/et 11A
 apotek/et 2D
 arabisk, -, -e 1A
 arbeide, -et 14D
 arbeidsgiver/en 15D
 arbeidsplass/en 10C
 argentinsk, -, -e 15A
 arkitekt/en 10B
 arm/en 11A
 arrangere, -te 15D
 asjett/en 14B
 asylmottak/et 10B
 avis/a *el.* -en 2B

B

bad/et 5C
 bade, -et 8E
 badedrakt/a *el.* -en 7A
 badekar/et 13A
 bag/en 7A
 bake, -te 9A
 balkong/en 13A
 barbere seg, -te 5C

bare 1D
 barn/et 4B
 barnebarn/et 14A
 barnedåp/en 9C
 barnehage/n 4B
 barnevogn/a *el.* -en 7A
 bedrift/en 16 E
 befolkning/a *el.* -en 12A
 begynne, begynte C
 begynnelse/n 10A
 bein/et 11A
 beklage, -et 3E
 benk/en 4A
 beskjed/en 15B
 bestandig 14D
 besteforeldre 9A
 bestemme, bestemte 9C
 bestemme seg 7B
 bestevenn/en 10C
 bestikk/et 14B
 bestille, -te 5E
 besøk/et 13C
 besøke, -te 11C
 betale, -te 6B
 bibliotek/et 6A
 bil/en 4D
 bilde/t 4 D
 bilferie/en 6C
 billett/en 3B
 billig, -, -e 7C
 blad/et 15A
 blande, -et 14C
 bli, ble, har blitt
 bli med 3B
 blokk/a *el.* -en 10B
 blomkål/en 4D
 blomst/en 4D
 bluse/a *el.* -en 7A
 blå -tt, -(e) 3E
 blåse, -te 8C
 bo, -dde 1B

bok/a *el.* -en, bøker 4C
 bokhandel/en 13B
 bokhylle/a *el.* -en 4D
 bondegård/en 12A
 bondekone/a *el.* -en 13C
 bord/et 4A
 bratt, -, -e 12A
 bred, -t, -e 12A
 brekke, brakk, har brukket
 11C
 bro/a *el.* -en 6C
 brokkoli/en 7A
 bror/en 4B
 brudd/et 11C
 bruke, -te 7B
 brun, -t, -e 7B
 brygge/a *el.* -en 6C
 brød/et 3E
 brøskive/a *el.* -en 4A
 bråk/et 13A
 bud/et 13C
 buke/a *el.* -en 7A
 burde, bør, burde 16A
 bursdagsselskap/et 7A
 buss/en 4A
 by/en 6C
 bygningsarbeider/en 2D
 byliv/et 13C
 byrå/et
 bytte, -et 6B
 bærepose/n 7C
 bør (se *burde*) 7C
 børste, -et 4C
 bøye seg, -de 11C
 både – og 5E
 båt/en 12B

C

campingplass/en 6C
 campingvogn/a *el.* -en 6C

D

da 3B
 dag/en 5C
 dal/en 12A
 dame/a *el.* -en 4A
 dataspill/et 11C
 datter/a *el.* -en, døtre 4B
 deilig, -, -e 6A
 dekk/et 8D
 dekke bordet, -et 4D
 dele, -te 13A
 deprimerende 15C
 deprimert, -, -e 10B
 deres 10C
 derfor 8B
 dessert/en 9B
 dessuten 5E
 dessverre 11B
 dette 2C
 dialekt/en 12D
 diameter/en 14C
 din, di, ditt, dine 9B
 direkte 6B
 diskutere, -te 10D
 disse 12A
 dra, dro, har dradd 4D
 dress/en 7A
 drikke, drakk, har drukket
 2A
 drive med, drev, har drevet
 15A
 drøm/men 13C
 dugnad/en 10B
 duk/en 14B
 dum, -t, -mme 3D
 dusj/en 13A
 dyne/a *el.* -en 13A
 dyp, -t, -e 12A
 dyr/et 13C
 dyr, -t, -e 7C
 dyrke, -et 12A

dø, -de, har dødd 14A
 døpe, -te 9C
 dør/a *el.* -en 4B
 dårlig, -, -e 8B
 føle seg dårlig 11B
 i dårlig humør 14E

E

egen, eget, egne 13A
 egentlig 12D
 eksamen/en 13A
 ekspeditør/en 6B
 ekspert/en 9B
 elektriker/en 16C
 elendig, -, -e 6C
 elev/en 16B
 eller 1C
 elske, -et 3A
 én vei 6B
 endelig 10B
 engelsk, -, -e 1A
 enig, -, -e 9C
 ensom, -t, -me 10A
 eple/t 3 E
 erfaring/a *el.* -en 14E
 eske/a *el.* -en 3A
 etasje/n 10B
 etterpå 4C
 eventyr/et 4D

F

fabrikk/en 14D
 fag/et 16B
 faktisk 8E
 falle, falt, har falt 11C
 familie/n 4B
 familieliv/et 4A
 fantastisk, -, -e 12B
 far/en 4B
 farfar/en 14A
 farge/n 7B
 farmasøyt/en 2D
 farmor/a *el.* -en 14A
 fastlege/n 11B
 feber/en 11A
 feil/en 12C
 feire, -et 9C
 ferdig, -, -e 4A
 ferge/a *el.* -en 6C
 ferie/n 6A
 fest/en 3A
 festival/en 6A
 fett/et 9B
 filippinsk, -, -e 1D
 film/en 3B
 fin, -t, -e 6D
 finne, fant, har funnet 4A
 finne ut 13B
 finnes, fantes 8B
 firma/et 15A
 fisk/en 11B
 fiske, -et 6A
 fiskebolle/n 4D
 fiskekake/a *el.* -en 10D
 fjell/et 12A
 fjord/en 12A
 flaske/a *el.* -en 3E
 flere (se *mange*) 9A
 flink, -t, -e 2B
 flott, -, -e 6A
 fly/et 6C
 flyktning/en 10A
 flytte, -et 8E
 folk; mye folk 6C
 for 4D
 for (tre år) siden 10A
 For et vær! 8B
 for mye 2C
 for der har hun venner 6B
 for å fiske laks 6B
 forbi 7C
 fordi 3D

forelder/en 4B
 forelsket 14D
 forening/a *el.* -en 15D
 forkjølet 11A
 form/a *el.* en 14C
 være i form 10B
 formiddag/en 5C
 fornøyd, -, -e 7C
 forresten 3E
 forrige 15C
 forsiktig, -, -e 11C
 forskjell/en 11B
 forskjellig, -, -e 8B
 forstå, forsto, har forstått 1C
 forsyne seg, -te 9B
 forsynt 9B
 fortelle, fortalte 5C
 fortsette, fortsatte 16E
 foss/en 12A
 fot/en 11A
 fotball/en 2A
 fotballag/et 10C
 frakk/en 7A
 framtid/a *el.* -en 16C
 fremdeles 11B
 frisk, -t, -e 8D
 føle seg frisk 11A
 frist/en 16C
 frisør/en 2D
 frokost/en 4A
 frukt/a *el.* -en 11B
 fryktelig, -, -e 9C
 fryse, fros, har frosset 8B
 fylle år, fylte 16E
 fyrtårn/et 6C
 fødselsdag/en 10B
 fødselsdato/en 11B
 født 9C
 føle seg, -te 10A
 følge med, fulgte 13C

før 5C
 førerkort/et 15A
 først 4C
 for det første 13A
 få, fikk, har fått 4A
 få noe til 14E
 få plass 6C
 få time 11B
 få sove 11A

G

gaffel/en 14B
 galleri/et 6D
 gammel, -t, gamle 3D
 gang/en 13A
 en gang til 1C
 ganske 2B
 garden/en *el.* -et 4D
 gate/a *el.* -en 6C
 gave/a *el.* -en 3A
 genser/en 7A
 gift 4B
 gifte seg, -et 10A
 gjelde, gjaldt 11B
 gjennom 15C
 gjenta, gjentok, har gjentatt 2B
 gjerne – heller – helst 9B
 gjespe, -et 5E
 gjest/en 14B
 gjøre, gjorde, har gjort 2A
 glad, -, -e 3B
 være glad i 3A
 glass/et 4A
 glede seg til jul 9A
 glemme, glemte 7D
 god, t, -e 3A
 være god i 10A
 God bedring! 11A
 grad/en 8C
 gratis, -, -. 16E

gratulere, -te 10D
 grov, -t, -e 11B
 grønn, grønt, -e 7B
 grønnsak/en 7D
 grå, -tt, -(e) 7C
 gråte, gråt, har grått 10B
 gul, -t, -e 7B
 gulv/et 4A
 gutt/en 4A
 guttelag/et 10C
 gym/men 16B
 gå, gikk, har gått
 gå på norskurs 1D
 gå på tur 2E
 Går det buss til ...? 6B
 går; i går 7A
 gård/en 13C

H

ha, hadde, har hatt
 ha fri 5D
 ha lyst til 3B
 ha lyst på 3E
 ha med 9B
 ha råd til 6A
 ha tid til 4A
 ha vondt 5E
 hals/en 11A
 halv, -t, -e 5A
 halvpart/en 12A
 handle, -et 4D
 hans 10A
 hav/et 6C
 hel, -t, -e 11A
 heldigvis 6C
 helle, helte 14C
 heller; ikke jeg heller 6A
 jeg vil heller 8D
 helse/a el. -en 11A
 heltid/a el. -en 15A
 henge, hang, har hengt 14A

henge, -te 9B
 hennes 9B
 hente, -et 4D
 her 3A
 herfra 13B
 hete, hette 1A
 hette/a el. -en 7A
 hilse fra, -te 15A
 hilse på 2C
 historie/a el. -en 10B
 hit 3A
 hjelp/a el. -en 7C
 hjelpe, hjalp, har hjulpet 4A
 hjem/met 4D
 hjemland/et 9A
 hjemme 4D
 hjemmearbeid/et 2E
 hjemmeværende 13C
 hjemover 7D
 hode/t 11A
 holde, holdt, har holdt
 holde på med 15A
 holde seg i form 10B
 holde øye med 16A
 hos 11B
 hotell/et 5C
 hovedstad/en 12A
 humør/et; i godt humør
 14D
 hus/et 9A
 husarbeid/et 2E
 huske, -et 7D
 hva slags ...? 7B
 hval/en 12B
 hvem 3A
 hver 5C
 hverandre 5C
 hvilken, hvilket, hvilke 1D
 hvit, -t, -e 7B
 hvor 1B
 hybel/en 13A

hytte/a el. -en 12A
 høre, -te 9B
 høst/en 8A
 høy, -t, -e 12A
 høyre 13B
 høyskole/n 16E
 høytid/a el. -en 9A
 hånd/a el. -en 11A
 håpe, -et 8B
 hår/et 4A
 hårbørste/n 4A

I

i går 7A
 i hvert fall 13C
 i like måte 2B
 i morgen A
 i år 9A
 idé/en 11B
 idrettslag/et 10B
 igjen 16A
 ille – verre – verst 12C
 ingen 6A
 ingenting 3A
 inn 7C
 inne 6C
 innsjø/en 12A
 innvandreren 12D
 interesse/n 15D
 interessert 6C
 intervju/et 15C
 invitere, -te 3B
 invitert 9A
 irritert, -, -e 7A
 iskald, -t, -e 8B
 italiensk, -, -e 1A

J

jakke/a el. -en 7A
 jente/a el. -en 4A
 jobbe, -et 2C

jobsøking/a el. -en 15D
 jogge, -et 6A
 joggesko/en 8C
 jul/a el. -en 9A
 juice/en 4A
 jus/en 4A

K

kafé/en 2E
 kaffe/n 2A
 kaffetørst, -, -e 5C
 kald, -t, -e 8B
 kalle, kalte 16E
 kam/men 4A
 kamerat/en 12D
 kamp/en 10C
 kan (se kunne) 1C
 kanskje 5C
 kantine/a el. -en 5C
 karakter/en 16C
 katolikk/en 9C
 katt/en 4B
 kelner/en 2C
 kikke, -et 7C
 kilometer/en 12A
 kinn/et 11C
 kino/en 2E
 kiosk/en 3D
 kirke/a el. -en 9A
 kjedelig, -, -e 7A
 kjekk, kjekt, -e 14E
 kjeks/en 5C
 kjempefin, -t, -e 7C
 kjenne, kjente 10A
 kjole/n 7A
 kjæreste/n 14A
 kjærighet/en 10A
 kjøleskap/et 4A
 kjøpe, -te 2E
 kjøre, -te 4C
 kjøtt/et 9B

klage, -et 8B
 klappe, -et 11C
 klar, -t, -e 4A
 klare, -te 11B
 klart; det er klart 14A
 klasse/a *el.* -en 7B
 kle seg godt, -dde 8B
 klemme, klemte 10B
 klima/et 8E
 klubb/en 6C
 klær 4C
 kniv/en 4A
 kode/n 6B
 koke, -te 10B
 kokk/en 9B
 kollega/en 15B
 kollektiv/et 13A
 kombinasjon/en 16E
 komfyr/en 4A
 komme, kom, har kommet
 2C
 komme til å ... 16A
 kommode/n 13A
 kone/a *el.* -en 4B
 konsentrere seg, -te 11B
 konsert/en 6A
 konsulent/en 4B
 kontakt/en 15C
 kontant 6B
 kontor/et 4B
 kopp/en 4B
 kort/et 6B
 kort, -, -e 15D
 kose seg, -te 16A
 koselig -, -e 6C
 koste, -et 5E
 kosthold/et 11B
 kristen, -t, kristne 9C
 kuldegrad/en 8C
 kulturell, -elt, -e 12D
 kunne, kan, kunne 1C

kutte ut, -et 11B
 kvalifikasjon/en 15D
 kvalifisere, -te 16E
 kvalm, -t, -e 11A
 kvart over/på 5A
 kvarter/et 5D
 kveld/en 5B
 kyst/en 6C
 kåpe/a *el.* -en 7A

L

lag/et 10C
 lage, -de 2A
 lager/et 10C
 laks/en 6A
 lam/met 9B
 lampe/a *el.* -en 4D
 land/et 1A
 lande, -et 10B
 lang, -t, -e 6B
 lang – lengre – lengst 15D
 langs 12A
 langt nord 8E
 laste, -et 15C
 lastebil/en 6C
 lat, -, -e 7A
 latvisk, -, -e 1D
 lav, -t, -e 14B
 le, lo, har ledd 9B
 leder/en 10C
 ledig, -, -e 6B
 lege 11A
 legevakt/a *el.* -en 11A
 legg/en 11A
 legge, la, har lagt
 legge seg 5C
 legge inn bud 13C
 lei; bli lei av 12D
 leie/a *el.* -en 13A
 leie, -de 13A
 leilighet/a *el.* -en 10B

leke, -te 4D
 lekker, -t, -lekre 7C
 lekse/a *el.* -en 2E
 lenge 5D
 lengte etter, -et 10B
 lese, -te 2A
 lett, -, -e 6C
 leve, -de 11B
 ligge, lå, har ligget 4A
 like, -te 5C
 like (i nærheten) 13B
 like seg, -te 10B
 likevel 10C
 liknende 14E
 lilla, -, - 7B
 liten, lite, små 6C
 litt 1D
 liv/et 10A
 longs/en 8C
 love, -et 9C
 lue/a *el.* en 7A
 lukte, -et 9B
 lure på, -te 10C
 lyne, -te 8C
 lys, -t, -e 12A
 lys/et 9A
 lærer/en 1B
 lønn/a *el.* -en 16C
 løpe, løp, har løpt 11C
 lån/et 13C
 lær/et 11A

M

mage/n 11A
 male, -te 10B
 maler/en 2D
 man 9A
 mange – flere – flest 8E
 mann/en 4A
 mappe/a *el.* -en 7A
 mark/a *el.* -en 12A

mase, -te 7A
 masse 9A
 massevis 12A
 mat/en 2A
 matbutikk/en 2E
 matpakke/a *el.* -en 4A
 matpause/n 16B
 med 1C
 medisin/en 11A
 medlem/met 9C
 mekaniker/en 2D
 melding/a *el.* -en 3D
 melk/a *el.* -en 4A
 mellom 4B
 mene, -te 3A
 menneske/t 10C
 mens 16A
 merke, -et 11B
 meter/en 12C
 mett, -, -e 9B
 middag/en 4D
 midnattssol/a *el.* -en 12A
 midt i 8B
 mil/a *el.* -en 13C
 miljø/et 10C
 min, mi, mitt, mine 9A
 mineralvann/et 3E
 minibank/en 13B
 minne/t 14D
 minst 11A
 minus; ti grader 8C
 miste, -et 6A
 mobil/en 3B
 mor/a *el.* -en 4B
 morgen/en 4A
 i morgen 7A
 i dag morges 8B
 morsom, -t, -mme 5E
 motorsykel/en 6C
 muntlig, -, -e 15D
 museum/et 6D

musiker/en 3D
 musikk/en 16B
 muslim/en 9A
 mye – mer – mest 7A
 møbler 14D
 mørk, -t, -e 9A
 møte/et 7A
 møte, møtte 5D
 må, måtte 5D
 måned/en 8A
 måte/n 12D

N

nabo/en 10C
 nakke/n 11A
 natur/en 12A
 negativ, -t, -e 14E
 neste 5D
 nett/et 2B
 nisse/n 9A
 noe 3E
 noen 5C
 nok 8E
 nord 8D
 nordmann/en, nordmenn
 9A
 norsk, -, -e 1A
 norskkurs/et 1D
 ny, -tt, -e 7A
 nydelig, -, -e 9B
 nysgjerrig, -, -e 3D
 nærhet/en 6C

O

obligatorisk, -, -e 16E
 offentlig, -, -e 15D
 ofte 3D
 oldebarn/et 14A
 om; spørre om 8B
 om kvelden 5C
 omtrent 5C

opp 6D
 oppdra, oppdro, har
 oppdradd 9C
 oppfylt 15A
 oppholdstillatelse/n 14E
 oppleve, -de 12A
 opplysning/a *el.* -en 15D
 opplæring/a *el.* -en 16E
 oppmuntre, -et 11C
 opptatt 11B
 være opptatt av jula 9A

oppå, -dde 14C
 optimist/en 10B
 oransje, -, - 7B
 orden; det er i orden 14A
 ordentlig 16C
 ordne seg, -et 14D
 orientere, -te 16B
 orke, -et 5C
 ost/en 4A
 over 6A
 overalt 6C
 overnatte, -t 6C
 overta, overtok, har
 overtatt 16B

P

pakke/a *el.* -en 9A
 pappa/en 4A
 par; et par 6D
 paraply/en 7A
 park/en 3D
 parkeringsplass/en 12C
 parkeringsvakt/a *el.* -en 2D
 passe barn, -et 16B
 passe, -et; Den passer 7C
 passe; akkurat passe 7C
 pen, -t, -e 10B
 per måned 13A
 periode/n 8E
 piske, -et 14C

plan/en 6A
 plante/n 4D
 plass/en 6B
 pleie, -de 5C
 polsk, -, -e 1A
 populær, -t, -e 12A
 positiv, -t, -e 14D
 praksis/en 16E
 praktisk, -, -e 16C
 prate, -et 14D
 problem/et 9C
 program/met 16E
 prøve/en 15A
 prøve, -de 5C
 prøverom/met 7C
 pub/en 10D
 pusse opp, -et 13C
 pusse tennene, -et 4C
 pute/a *el.* -en 13A
 pynte, -et 9A
 pølse/a *el.* -en 3E

R

rapport /en 7A
 rar, -t, -e 12C
 rask, -t, -e 10A
 re opp, -dde 5C
 referanse/n 15D
 regel/en, regler 14E
 regn/et 8C
 regne med, -et 9C
 regne, -et 8C
 regnskap/et 15A
 regntid/a *el.* -en 8E
 reise, -te 6A
 religion/en 12D
 religiøs, -t, -e 9C
 reparere, -te 10B
 resepsjon/en 15B
 restaurant/en 2C
 resultat/et 12D

rett/en til 16E
 rett; ha rett 14D
 ribbe/a *el.* n 9B
 rik, -t, -e 12C
 riktig, -, -e 7B
 ringe, -te 3B
 ro/en; ta det med ro 14D
 rom/met 5C
 rope, -te 3A
 rosa, -, - 7B
 rund, -t, -e 14C
 rundt 6A
 russisk, -, -e 1D
 rydde, -et 4C
 rygg/en 11A
 rød, -t, -e 7B
 røre, -te 14C
 råd/et 14E

S

safari/en 12B
 salami/en 4A
 salat/en 11B
 salg/et 7C
 salte, -et 9B
 samarbeid/et 16B
 samboer/en 8D
 samfunn/et 12D
 samme 10C
 sammen; alle sammen 8E
 sammen; til sammen 7C
 sann, sant, -e 7D
 savn/et 10A
 savne, -et 9A
 se, så, har sett 2A
 seilbåt/en 6C
 sekk/en 4A
 selger/en 7C
 selskap/et 10B
 selv 13A
 selvfølgelig 7B

- sende, -te 15D
 senere 9C
 seng/a *el.* -en 5C
 sent 5D
 sentral, -t, -e 1A
 seremoni/en 9A
 servere, -te 16B
 serviett/en 14B
 servise 14B
 servitor/en 5E
 ses; vi ses 3A
 sette seg, satte seg 9B
 si, sier, sa, har sagt 1C
 side/a *el.* -en 15D
 side/a *el.* -en; på den andre siden 13B
 ved siden av 13B
 siden; for tre år siden 10A
 sikker, -t, sikre 7B
 sikkert 9C
 sin, si, sitt, sine 9A
 sist; takk for sist! 3B
 sitron/en 5E
 sitte, satt, har sittet 3A
 sjalu 3D
 sjekke, -et 15A
 sjokolade/n 3A
 skade seg, -et 11C
 skaffe seg, -et 15D
 skal (se *skulle*)
 skifte, -et 8D
 skikk/en 12D
 skinne, skinte 8C
 skip/et 6C
 skitten, -t, skitne 12C
 skje, -dde 3C
 skje/a *el.* -en 4A
 skjære, skar, har skåret 14C
 skjønne, skjønte 13C
 skjørt/et 7A
 sko/en 7A
- skog/en 12A
 skole/n 4B
 skolesekk/en 4B
 skriftlig, -, -e 15D
 skrive, skrev, har skrevet 1C
 skulder/a *el.* -en 11A
 skulle, skal, skulle 5E
 skynde seg, -te 5C
 skål/a *el.* -en 14B
 slapp, slapt, -e 11B
 slappe av, -et 2E
 slik, -t, -e 9C
 slippe, slapp, har sluppet 13A
 sliten, -t, slitne 7A
 slitsom, -t, -me 16A
 slutt/en 6A
 til slutt 7A
 slå seg, slo, har slått 6B
 smake, -te 9B
 smal, -t, -e 12A
 smile, -te 7C
 sminke seg, -et 5C
 smørbrød/et 5E
 smøre, smurte, har smurt 14C
 snakke, -et 1A
 snart 4A
 snekker/en 16E
 snø, -dde 8B
 snø/en 8C
 sofa/en 4D
 sol/a *el.* -en 8C
 sommerferie/n 6B
 sove, sov, har sovet 2A
 soverom/met 13A
 spansk, -, -e 1A
 speil/et 13A
 spennende 9B
 spille, spilte 6C
 spise, -te 2A
- spiseskje/a *el.* -en 14C
 språk/et 1A
 spørre, spør, spurte, har spurt 3D
 spørsmål/et 12D
 stave, -et 1C
 sted/et 6C
 steke, -te 10B
 stelle, stelte 10B
 stenge, -te 7A
 sterk, -t, -e 14D
 stige/n 11C
 stille, -, - 9A
 stilling/a *el.* -en 15D
 stol/en 4A
 stoppe, -et 13B
 stor, -t, -e 3E
 strand/a *el.* -en 8E
 stress/et 16A
 stresse, -et 9A
 strø, -dde 14C
 strøm/men 12C
 student/en 3A
 studere, -te 2C
 stund/en 14E
 størrelse/n 7B
 støtte, -et 9B
 stå, sto, har stått 3A
 stå opp 5C
 sukker/et 14C
 sulten, -t, sultne 4A
 sunn, sunt, -e 11B
 super, -t, supre 10D
 sur, -t, -e 4D, 8B
 svar/et 14E
 svare, -te 3D
 svart, -, -e 7B
 sy, -dde 10B
 syk, -t, -e 8C
 sykehjem/met 10B
 sykepleier/en 10B
- syltetøy/et 4A
 synd; Det er synd 13C
 synes, syntes 7C
 synge, sang, har sunget 9A
 særlig 8E
 søke, -te 14E
 søknad/en 15D
 sønn/en 4B
 sør 8D
 søster/a *el.* -en 4B
 søt, -t, -e 11B
 så 1D
 først – så 4C
 så fint! 3A
 sånn, sånt, sånne 4A
- T**
 ta, tok, har tatt
 ta det med ro 6D
 ta en dusj 5C
 ta på klær 4C
 ta; Det tar tre år. 16E
 tak/et 11C
 taknemlig, -, -e 14E
 tale/n 14D
 tallerken/en 4A
 tann/a *el.* -en 5E
 tannlege/n 2D
 tannlegekontor/et 2D
 taste, -et 3D
 taxisjåfør/en 2D
 teknologi/en 16B
 tenke på, -te 3E
 tenke seg om 14E
 teoretisk, -, -e 16C
 teori/en 16E
 teoridel/en 15A
 teppe/t 4D
 terminal/en 6B
 termometer/et 8C
 teskje/a *el.* -en 14B

Ordlister

test/en 15A
tettsted/et 12A
tid/a *el.* -en 6B
tidlig 5E
tights/en 7A
tilbake 16A
tilbud/et 7C
tillatelse/n 14E
time/n 5C
ting/en 4B
tips/et 15A
tjene, -te 16C
tjeneste/n 15D
toalettpapir/et 7A
tog/et 6B
tomat/en 7D
tordne, -et 8C
torg/et 13B
tradisjon/en 10B
tradisjonell, tradisjonelt 9A
trang, -t, -e 16C
trapp/a *el.* -en 11C
travelt; ha det travelt 4C
treffe, traff, har truffet 5C
trehus/et 12A
trene, -te 2E
trener/en 10C
trenge, -te 7A
treningsstudio/et 11B
trinn/et 16B
trist, -, -e 9A
trives, trivdes 13C
tro/a *el.* en 9C
tro, -dde 7C
trygghet/en 10B
trott, -, -e 4A
tung, -t, -e 6A
tunnel/en 6C
tur/en 2E
turist/en 12A
tur-retur 6B

tvile på, -te 8B
tvilling/en 14A
tynn, tynt, -e 14C
typisk, -, -e 12B
tysk, -, -e 1A
tøff, tøft, -e 10D
tørket 9B
tørre, tør, torde 16B
tørst, -, -e 5D

U
uke/a *el.* -en 2E
ulik, -t, -e 12D
ull 7C
ulykke/a *el.* -en 11C
umulig, -, -e 11B
under 4A
undersøke, -te 11C
underveis 6B
ung, -t, -e 14D
unnskylde, -te 1C
unnskyldning/a *el.* -en 7A
usikker, -t, usikre 10C
utdanne seg, -et 16E
utdannelse/n 15D
utdanning/a *el.* -en 10 B
ute 8C
utedo/en *el.* -et 12C
utenfor 10B
utfordring/a *el.* -en 14E
utsikt/en 13C

V
vaffel/en, vafler 10B
vakker, -t, vakre 12A
vanlig, -, -e 7C
vanligvis 8E
vann/et 9B
vanskelig, -, -e 9C
vare, -te 16E
varm, -t, -e 5D

vase/n 4D
vask/en 13A
vaske, -et 4C
vegg/en 13A
vei/en 6C
vei; én vei 6B
Hva er i veien? 11A
veier, -de 6A
vekkelokke/a *el.* -en 5C
vekt/a *el.* -en 16E
vel 10A
veldig 5E
velge, valgte, har valgt 12A
velsigne, -et 9C
venn/en 3A
venninne/a *el.* -en 6D
venstre 13B
vente, -et 5D
verke, -et 11A
verksted/et 2C
verst (se ille)
veske/a *el.* -en 7A
vest 8D
viktig, -, -e 9A
ville, vil, ville 5E
vin/en 5C
vind/en 8C
vindu/et 4A
vinne, vant, har vunnet
10D
vinter/en 8A
vintersko/en 8C
virkelig 15C
vise, -te 8C
visst 13B
vite, vet, visste 8B
vott/en 7A
vær/et 6C
være, er, var, har vært
være glad i 3A
Vær så god! 3A

våken, -t, våkne 11C
våkne, -et 5C
vår/en 8A
vår, vårt, våre 9C
våt, -t, -e 12C

Y
yrke/t 16E
yrkesfaglig, -, -e 16E

Ø
økonomi/en 2E
øl/et 5E
ønske, -et 14E
ønske/t 15A
ørken/en 8E
øst 8D
øve seg, -de 15A
øy/a *el.* -en 12A
øyeblikk/et 5E

Å
åpen, -t, åpne 7A
åpne, -et 11C
år/et 3D
årstid/a *el.* -en 8A

Illustrasjoner

Illustratører:

Alistair Dinwiddie, Liber/Sverige: Kart omslagsinnsider, s. 14, 15.

John Arne Eidsmo: s. 73, 131, 132.

Greg Seal: s. 26, 33, 37, 42, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 64, 65, 78, 82, 83, 85, 88, 127, 129, 146, 150, 182, 183, 189, 191, 192, 194, 201, 203.

Solveid Lid Ball: s. 68, 138v, 148, 152.

Anja Grøndal: s. 21, 30, 41, 54, 74, 75, 80, 81, 123, 125, 135, 142.

Ingunn Framgården: s. 55, 95.

O. Væring Eftf. AS: Trygve M. Davidsen s. 102.

Foto:

Ina Agency Bildbyrå: Zatac s. 92, 176ø.

Ingrid Sjølander: s. 49, 151.

John-Petter Reinertsen/Samfoto: s. 14, 15ø, 17ø, 17m, 19, 20n, 34, 35, 36, 38, 39n, 56, 57, 62, 63, 161øv, 161nh.

Scanpix: Nils-Erik Bjørholt s. 13, Conny Fridh/Johner RF 15m, 20ø, 27, 28, 161nv, AndersonRise 22v, Andrew Lever 22h, Masterfile 24øv, Comma Image 24nv, Berit Roald 24nmh, Sundikova 53, Tom Davison 58, Radius (RF) 67, Robert Harding Images 69nm, Kamila Panasjuk 69nh, Thomas Björnflaten 69nv, Jörg Lehmann 69øv, Robert Harding Images/Masterfile (RM) 71, Terje Bringedal 72, Yuri Arcurs 76, Elliot Elliot/Johner 79, Olga Lyubkin 87, Kai Jensen 90h, 90v, Willy Haraldsen 90n, Berit Roald 90ø, 112øh, Øyvind Markussen 91, 62 Nord 96, akg-images 99, Per Magnus Persson/Johner (RM) 100, Trine Thorsen 101ø, Annemor Larsen/VG 105, Yina Chan 106nh, Michael Pettigrew 107, Henriette Berg-Thomassen 111, Heiko Junge 112øv, Ingeborg Øien Thorsland 112nv, Andrew Olney/Masterfile (RM) 117, Rob Kints 119nh, Noam 119mv, Mat Hayward 119n, nyl 119øv, Monkey Business 119øm, Kai Jensen 119nv, 134, 136nh,

Somos Images/Corbis 119øh, Linda Næsfelt/VG 120, Leo Lintang 121, Ljupco Smokovski 122, TheSupe 87, Robert Harding Images 130nv, Willy Haraldsen 130øh, BR 133ø, Erlend Aas 136øh, Stian Lysberg Jensen 136nv, Tina Chang/ImageSource (RF) 137v, Signe Dons/Aftenposten 139øh, Joakim Krøvel 139nv, Vidar Knai 139øv, Somatuscani 139øm, Mark Downey/ Masterfile (RM) 140, Vadzim Kandratsenkau 143, AndersonRise 149, Pylessimages 158ø, David Vintiner/Corbis (RM) 160øv, Monkey Business 160nv, Pixtal (RF) 160nv, Lionel Bonaventure/AFP 161n, Stig B. Hansen 162n, Phase4Photography 172h, Thomas Perkins 172h, Radius (RF) 174, Bjørn Thunæs/VG 178, Ron Fehling/Masterfile (RM) 180, Haakon Harriss 181.

Samfoto: Bernt Eide s. 18, 106øv, Bård Løken /NN s. 24nh, 112nv, 130nv, Paul Sigve Amundsen 29, Paul Sigve Amundsen 59, Tore Wuttudal /NN 70, Willy Haraldsen 94, Per Eide 103n, Bjarne Nygård 106øh, 106nv, 19mn, Espen Bratlie 115, 130øv, 162v, 170, Robert Bråthen 119m, Erlend Haarberg/NN 133n, Niklas Alm / Mira 136øv, Øystein Søybye/NN 139nh, 144, Arne Strømme 153, Svein-Erik Dahl 169n, Mimsy Møller/Dagsavisen 169ø, Ingeborg Øien Thorsland 173, Bertil Ericson 176n.

Thinkstock: iStockphoto s. 15n, 17n, 23, 93øv, 93nv, 93nv, 97, 104, 110, 134v, 158n, 161øh, 202ø, 203, 66, 114, Photos.com 93nm, Hemera 20m, 93øm, 103ø, 137h, 190, 198, Comstock 93øh, BananaStock 24nmv, Stockbyte 24øv, 33, 39øh, 118, 193, George Doyle/Stockbyte 172m, Simon Wilms/Lifesize/Getty Images 39øv, Jupiterimages/Getty Images 65, 135, 186, C195, Chris Clinton/Lifesize 69øh, Brand X Pictures 160øh, Photodisc 163, Michael Blann/Lifesize 165, Amos Morgan/Photodisc 184, RyanMcVay/Photodisc 187, Jetta Productions/Lifesize 199, David Sachs/Lifesize 200, altrendo images/Stockbyte 202n.

PÅ VEI

TEKSTBOK

På vei er et begynnerverk i norsk og samfunnskunnskap.

Læreverket består av:

- Tekstbok
- Arbeidsbok
- Elev-cd til tekstboka
- Lærer-cd til arbeidsboka og lærerressursen
- Ordlister
- Nettressurs for kursdeltakere og lærere: pavei.cappelendamm.no

Læreverket er tilrettelagt for undervisning på Spor 2 og 3 etter *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere* (2012), nivå A1 og A2.

På vei gir en systematisk og trinnvis innføring i norsk vokabular og språkstruktur og formidler nyttig samfunnsinformasjon. Læreverket er enkelt å bruke både for kursdeltakere og lærere.

Forfatterne har utgitt en rekke læreverker, blant annet *Stein på stein* og *Her på berget*, som er beregnet for kursdeltakere med mer kjennskap til norsk. Forfatterne har lang undervisningserfaring fra Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo.

CAPPELEN DAMM

ISBN 978-82-02-34094-0

9 788202 340940

www.cappelendamm.no